

(I-a avizare)

S I N T E Z A
obiecțiilor și propunerilor
la proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative
(privind revizuirea hărții judiciare)

Participantul la avizare (expertizare)/ consultare publică	Nr.	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Curtea Supremă de Justiție	1.	<p>În urma examinării proiectului remis spre avizare cât și a notei informative, în temeiul art. 33 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, dorim să menționăm că în principiu, Curtea Supremă de Justiție salută modificările propuse prin proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative.</p> <p>Totodată, Curtea formulează următoarele obiecții și propuneri:</p> <p>Art. II – Cu referire la pct. 2 din Legea nr. 76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești- Curtea menționează că potrivit notei informative s-a propus ca localitățile din circumscripția sediului Nisporeni al Judecătoriei Ungheni să fie reflectate în circumscripția Judecătoriei Strășeni. Astfel potrivit proiectului remis spre avizare, Art. I, anexa nr. 2 din Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească, prevede că localitățile din circumscripția sediului Nisporeni sunt reflectate în circumscripția Judecătoriei Strășeni.</p> <p>În acest context Curtea remarcă că în anexa privind sediile judecătoriilor în perioada 1 ianuarie-31 decembrie 2027 din Legea nr. 76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești nu s-a făcut nici o mențiune cu privire la atribuirea Judecătoriei Nisporeni.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Prevederea obiectată a fost exclusă din proiect. Sediul Nisporeni și localitățile din circumscripția acestuia, rămân arondate Judecătoriei Ungheni.</p>
	2.	Suplimentar Curtea consideră că atribuirea Judecătoriei Ungheni circumscripției Curții de Apel Bălți și judecătoriei Hîncești circumscripției Curții de Apel Cahul nu va micșora volumul de lucru per judecător la Curtea	<p>Nu se acceptă</p> <p>Aronderea Judecătoriei Ungheni la circumscripția Curții de</p>

de Apel Chișinău, deoarece circumscripția sediului Nisporeni a fost reflectată în circumscripția Judecătoriei Strășeni, care la rândul ei este atribuită circumscripției Curții de Apel Chișinău, iar sediul Ialoveni, care a fuzionat prin contopire cu Judecătoria Hîncești a fost propusă ca crearea Judecătoriei Ialoveni, care de asemenea a fost atribuită circumscripției Curții de Apel Chișinău.

Apel Bălți este necesară în situația în care, în perioada 01.01.2017 – prezent s-a confirmat că opțiunea privind atribuirea Judecătoriei Ungheni la circumscripția Curții de Apel Chișinău nu s-a justificat. Volumul de dosare înregistrat pe rolul Judecătoriei Ungheni în perioada anilor 2022 și 2023 justifică transferul acestei instanțe în circumscripția Curții de Apel Bălți.

Astfel, potrivit evidențelor ținute de Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești în anul 2022, numărul total de cauze parvenite la Curtea de Apel Chișinău a constituit 31 323 dosare, iar la Curtea de Apel Bălți, în aceeași perioadă au parvenit 7 553 cauze. În anul 2023 la Curtea de Apel Chișinău au parvenit în total 30 222 cauze, iar la Curtea de Apel Bălți au parvenit 7582 cauze. Corespunzător, în anul 2022 la Judecătoria Ungheni (inclusiv sediul Nisporeni) au parvenit 6 772 cauze, iar în anul 2023 au parvenit 7 349 cauze.

Având în vedere numărul de cauze parvenite la Judecătoria Ungheni în anii 2022 și 2023, putem afirma că transferul Judecătoriei Ungheni în circumscripția Curții de Apel Bălți va avea un impact pozitiv

		asupra volumului de lucru al Curții de Apel Chișinău
	<p>3. Art. III. Dispoziții finale și tranzitorii - În ceea ce privește intrarea în vigoare a modificărilor la anexa nr. 2 din Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească, și anume ce se referă la atribuirea localităților din raionul Nisporeni la circumscripția Judecătoriei Strășeni, care se vor aplica odată cu darea în exploatare a noului sediu al Judecătoriei Strășeni, Curtea menționează că în conformitate cu art. 76 din Constituția Republicii Moldova, legea intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei, aceeași idee este dezvoltată la nivelul legii organice (art. 56 din Legea nr. 100). Intrarea în vigoare a unui act normativ desemnează momentul temporal în care prevederile sale încep să acționeze în câmpul social.</p> <p>Prin urmare, Curtea consideră că intrarea în vigoare a legii condiționată de survenirea unui eveniment viitor (cu un anumit nivel de incertitudine), este incorectă din punct de vedere al conceptului „acțiunea legii în timp”. Astfel, Curtea consideră că aspectul menționat urmează a fi revizuit de către autorul proiectului, prin instituirea unei date calendaristice concrete la care legea (sau o parte din aceasta) urmează să intre în vigoare.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Art. III alin. (1) din proiect se expune în redacție nouă după cum urmează:</p> <p>„(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.</p> <p>Totodată, în versiunea definitivată a proiectului s-a renunțat arondarea localităților din raionul Nisporeni la circumscripția Judecătoriei Strășeni</p>
Curtea de Apel Comrat	<p>4. Cu privire la crearea Curții de Apel Sud prin fuzionarea Curții de Apel Cahul cu Curtea de Apel Comrat, suntem de opinia că, din perspectiva logisticii și poziției geografice reușite, mun. Comrat ar fi o locație cea mai potrivită și oportună pentru amplasarea sediului central al Curții de Apel Sud.</p> <p>În prezent, Curtea de Apel Comrat este situată la sudul Republicii Moldova, având o poziție geografică convenabilă pentru judecătoriile din circumscripție și instanțele de judecată din sudul țării, cu o distanță egală atât spre mun. Chișinău (100 km) cât și spre sudul extrem al Republicii Moldova (122 km).</p> <p>Distanța între orașe semnificative este următoare:</p> <p>Chișinău - Comrat - 100 km Comrat - Giurgiulești - 122 km Hîncești - Comrat - 69 km Leova - Comrat - 48 km Cantemir - Comrat - 44 km</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Scopul proiectului de lege prevede revizuirea hărții judiciare reieșind din criteriile stabilite în <i>Regulamentul privind criteriile de stabilire a numărului de judecători în instanțele judecătorești, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 175/7 din 26 februarie 2013</i>, precum:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizarea administrativ – teritorială; • numărul minim de judecători; • numărul de locuitori în regiune;

	<p>Cahul - Comrat - 83,5 km Vulcănești - Comrat - 82,4 Taraclia - Comrat - 66 km Ceadâr-Lunga- Comrat - 37 km Basarabeasca - Comrat - 30 km Cimișlia - Comrat - 32 km</p> <p>Dat fiind faptul că, infrastructura drumurilor publice naționale din sudul Republicii Moldova se află într-un proces de dezvoltare la nivel republican, din punct de vedere logistic urmează de menționat, că drumurile de categorii R și M în raioanele Comrat și Cimișlia deja sunt reparate și modernizate, facilitând astfel circulația transporturilor între regiuni.</p> <p>În anul 2022 a fost deschis pentru circulație drumul de ocolire a mun. Comrat. Șoseaua menționată face parte dintr-un proiect amplu de reabilitare a drumului M3, care duce spre sudul extrem al Republicii Moldova. Odată cu deschiderea circulației pe drumul de ocolire a municipiului Comrat a fost asigurată creșterea siguranței rutiere și descongestionarea traficului. Iar lucrările de construcție a drumului M3 Chișinău - Comrat - Giugiuiești - frontieră cu România (ocolirea orașului Vulcănești) se află în derulare.</p> <p>Ca rezultat al realizării proiectelor, s-a facilitat accesul spre mun. Comrat și s- a micșorat durata de călătorie a populației.</p> <p>Considerăm, că amplasarea sediului central al Curții de apel Sud în mun. Comrat va avea un impact pozitiv inclusiv din motiv, că pe parcursul ultimilor ani administrația Curții de Apel Comrat a desfășurat un șir de activități privind acomodarea rezonabilă a clădirii pentru facilitarea accesului la justiție al persoanelor cu mobilitate redusă și deficiențe de văz, în condiții egale și nediscriminatorii. Adaptarea rezonabilă prevede schimbări și ajustări necesare, capabile să ajute persoanele cu dizabilități să-și îndeplinească drepturile în condițiile de egalitate cu ceilalți.</p> <p>În acest sens, au fost reconstruite WC-ul și intrarea în incinta Curții, la fel au fost adaptate ambele săli de judecată: una fiind corespunzătoare necesităților persoanelor cu mobilitate redusă și alta fiind acomodată pentru persoanele cu deficiențe de văz. Totodată, intrarea în edificiul și holul instanței</p>	<ul style="list-style-type: none"> • distanța de la localitatea de reședință până la cea mai apropiată instanță de judecată, inclusiv timpul necesar pentru parcurgerea acesteia, precum și nivelul de dezvoltare a infrastructurii drumurilor; • starea clădirilor instanțelor de judecată, precum și alți factori adiționali: localizarea geografică, cooperarea cu alți actori din sistemul de justiție, precum sunt: Penitenciarul nr. 5 Cahul (izolator de urmărire penală), Penitenciarul nr. 1 Taraclia, Oficiul SUD Direcția General Teritorial al Centrului National Anticorupție, Procuratura Anticorupție, - Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS), - Biroul Vamal Sud. De menționat că la nivelul Curții de Apel Cahul funcționează și Procuratura de Circumscripție Cahul de care urmează a se ține cont în acțiunile de reorganizare a hărții judiciare. <p>Prin proiectul pus în discuție se optează pentru crearea Curții de Apel Sud cu două sedii: sediul principal în mun. Cahul și sediu secundar în mun. Comrat, fiind posibilă optimizarea costurilor de administrare a acestei instanțe prin reducerea unor funcții</p>
--	--	---

	<p>au fost instalate cu plăcuțe palpabile și, în prezent, se mai confecționează tablouri cu înscrisuri în format Briile.</p> <p>Astfel, amplasarea sediului central al Curții de Apel Sud în municipiul Comrat este o soluție motivantă, deoarece convine justițiabililor atât din punct de vedere geografic, cât și din punct de vedere al calității serviciilor acordate și a actului judecătoresc.</p> <p>În viziunea noastră, suntem capabili să organizăm și să gestionăm în mod convenit și calitativ activitatea Curții de Apel Sud, dacă sediul central va fi amplasat în municipiul Comrat.</p> <p>Concomitent, în contextul examinării proiectului legii vizate urmează de evidențiat faptul, că art. 20 alin. (1) Legea nr. 344-XIII din 23.12.1994 „Privind statului juridic special al Găgăuziei (Găgăuz Yeri)” prevede, că „<i>curtea de apel cu sediul în municipiul Comrat este o instanță de gradul doi față de instanțele judecătorești ierarhic inferioare...</i>”.</p> <p>Totodată, există și o altă opinie:</p> <p>Este cunoscut faptul, că instanțele judecătorești care au fost reorganizate în anul 2017 și create din câteva sedii, s-au confruntat cu unele dificultăți ce țin de gestionarea activității sediilor secundare. Această experiență urmează a fi luată în considerare din perspectiva scopurilor, care au servit drept temei pentru reorganizarea curților de apel amplasate la sudul Republicii Moldova.</p> <p>Considerăm, că cele patru obiective indicate în Nota informativă, și anume:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>crearea condițiilor pentru îmbunătățirea calității actului justiției și pentru utilizare eficientă a finanțelor publice în sectorul judecătoresc;</i> • <i>stabilirea unui echilibru real în activitatea judiciară între instanțele de judecată de același nivel;</i> • <i>asigurarea distribuirii aleatorii a cauzelor în instanțe;</i> • <i>îmbunătățirea sistemului de recrutare a personalului de specialitate în instanțe,</i> pot fi atinse numai atunci, când sunt create condiții necesare, printre care se enumeră și construirea clădirilor noi (cu un singur sediu) pentru instanțele de judecată nou-create, inclusiv pentru Curtea de Apel Sud. <p>Concluzia generală:</p> 	<p>manageriale și asigurarea repartizării uniforme a volumului de lucru.</p> <p>Crearea Curții de Apel Sud cu sediu principal în mun. Cahul și sediu secundar în mun. Comrat asigură respectarea prevederilor art. 20 alin. (1) din Legea nr. 344/1994 privind statului juridic special al Găgăuziei (Găgăuz Yeri).</p>
--	--	---

		<p>În cazul, în care soluția de a determina amplasarea sediului central al Curții de Apel Sud în mun. Cahul a fost luată ținând cont de faptul, că în viitor Curtea de Apel Sud va avea un sediu unic în localitatea menționată, în viziunea noastră aceasta ar fi una eronată și inoportună. <i>La baza opiniei noastre stau interesele cetățenilor întregului Sud al Republicii Moldova, și nu numai interesele locuitorilor UTA Găgăuzia sau raionului Cahul.</i></p> <p>În acest sens, invocăm că amplasarea sediului central al Curții de Apel Sud în municipiul Comrat este o soluție mai rezonabilă, reieșind din următoarele considerente:</p> <p>1) în primul rând, din punct de vedere al așezării geografice a mun. Comrat și distanței aproximativ egale spre mun. Chișinău și Sudul extrem al Republicii Moldova.</p> <p>2) în al doilea rând, din punct de vedere al gestionării eficiente a mijloacelor financiare din alocații bugetare, cheltuite pentru circuitul dosarelor și documentelor din judecătoriile de circumscripție ale Curții de Apel Sud și vice-versa, ceea ce va permite economisirea surselor bugetare.</p> <p>3) în alt treilea rând reținem, că deplasarea justițiabililor spre mun. Comrat va asigura atât economisirea propriului timp de circulație, cât și a cheltuielilor acestora suportate în acest sens.</p> <p>În contextul sporirii calității actului de justiție, indicăm asupra necesității creșterii numărului de judecători în sediul central al Curții de Apel Sud, dacă aceasta va fi amplasată în mun. Comrat, și constituirii a 3 colegii judiciare, datorită cărui fapt va fi asigurată specializarea judecătorilor.</p>	
Judecătoria Strășeni	5.	<p>Astfel, în urma studierii minuțioase a proiectului menționat careva <i>obiecții și propuneri nu sunt.</i></p> <p>Totodată, vă informăm <i>că suntem de acord cu propunerea ca localitățile din circumscripția sediului Nisporeni al Judecătoriei Ungheni să fie comasate la Judecătoria Strășeni, doar după darea în exploatare a noului sediu al Judecătoriei Strășeni</i> din motiv că infrastructura actuală nu este disponibilă.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Prevederea obiectată a fost exclusă din proiect. Localitățile din circumscripția raionului Nisporeni rămân arondate Judecătoriei Ungheni.</p>
Judecătoria Căușeni	6.	<p>Judecătoria Căușeni a examinat proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare) și vine cu următoarea opinie:</p>	<p>Nu se acceptă</p>

	<p>Funcționarea eficientă a justiției este un element important al societății democratice, iar constituirea unui sistem judiciar independent este un indicator al devotamentului statului față de aspirațiile integrării europene.</p> <p>Procesul de reformă de-a lungul anilor a fost unul complex și de lungă durată, fiind înregistrate tendințe pozitive în reformarea sistemului judiciar din Republica Moldova (cadrul legal dezvoltat, cadru instituțional restructurat).</p> <p>Prin efectul Legii nr.76 din 21.04.2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, sistemul instanțelor judecătorești din Republica Moldova a fost reorganizat prin fuziune, fiind înstitute 15 instanțe de judecată, cu stabilirea sediului de bază și a celor secundare, care și-au început activitatea la 1 ianuarie 2017. Tot prin această lege s-a dispus că unificarea sediilor judecătoriilor se va efectua treptat, până în data de 31 decembrie 2027.</p> <p>Scopul urmărit la adoptarea actului normativ vizat a constituit asigurarea calității actului de justiție, a eficienței sistemului judecătoresc, a distribuției echitabile a sarcinilor între instanțele judecătorești, a utilizării eficiente a fondurilor publice, precum și în vederea creării premiselor pentru specializarea judecătorilor.</p> <p>În acest sens Judecătoria Căușeni, în urma examinării proiectului sus indicat <i>este de acord cu modificările propuse cu excepția transmiterii după competență a orașului Tiraspol din stînga Nistrului cu toate localitățile incluse, care anterior sa aflat în circumscripția Judecătoriei Bender, reieșind din organizarea teritorial-administrativă a țării, iar ulterior Judecătoria Bender a fost comasată cu Judecătoria Anenii Noi care și-a început activitatea de la 01.01.2017.</i></p> <p>Necătfînd la faptul că în competența Judecătoriei Căușeni începînd cu data de 01.01.2017, s-a atribuit orașului Tiraspol din stînga Nistrului, localitate exclusă din competența Judecătoriei Bender, funcțiile de judecător pentru mărirea competenței teritoriale nu au fost majorate, dinmpotrivă de la Judecătoria Căușeni au fost reduse două posturi de judecător, cu atribuirea acestora la Judecătoria Chișinău.</p> <p>În prezent la Judecătoria Căușeni și Judecătoria Anenii Noi în statele de funcții figurează același număr de judecători și anume 10 funcții, însă competența teritorială diferă în mod esențial.</p>	<p>Acest proiect de lege nu intervine în structura circumscripțiilor Judecătoriei Căușeni și Judecătoriei Anenii Noi. Problema ridicată de autorii avizului cu referire la necesitatea suplinirii numărului funcțiilor de judecător în cadrul Judecătoriei Căușeni ține de competența Consiliului Superior al Magistraturii.</p>
--	---	--

	<p>Astfel, după localități și populație în comparație, Judecătoria Căușeni și Judecătoria Anenii Noi, cu același număr de judecători 10 funcții:</p> <p>Judecătoria Căușeni, deservește: orașul Căușeni - 48 localități - 89.140 locuitori, orașul Ștefan Vodă - 26 localități - 70 000 locuitori, orașul Tiraspol - 25 localități - 150.000 locuitori. Total - 99 localități, cu 309 140 de locuitori.</p> <p>Judecătoria Anenii Noi, deservește orașele Anenii Noi - 46 localități - 83.100 locuitori, orașul Bender și Proteagailovca - 2 localități - 104 200 locuitori. Total - 48 localități, cu 187 300 de locuitori.</p> <p>După cauze parvenite și examinate în perioada 2020 - 2022 în comparație:</p> <p>Judecătoria Căușeni: în anii 2020 - (rest/parvenit) - 77761 dosare, examinate - 4960 dosare, anul 2021 - (rest/parvenit) - 8,766 dosare, examinate - 6130 dosare, anul 2022 - (rest/parvenite) - 8401 dosare, examinate - 6120 dosare. Total - (rest/parvenit) - 19 491 dosare, examinate - 17 210 dosare.</p> <p>Judecătoria Anenii Noi: în anii: 2020 - (rest/parvenit) - 4 793 dosare, examinate - 3 832 dosare, anul 2021 - (rest/parvenite) - 5683 dosare, examinate - 4773 dosare, anul 2022 - (rest/parvenit) - 5924 dosare, examinate - 4 600 dosare. Total - (rest/parvenit) - 14 529 dosare, examinate - 13 205 dosare.</p> <p><i>Din cele menționate supra solicităm de a exclude din circumscripția Judecătoriei Căușeni a localității Tiraspol din stînga Nistrului, cu atribuirea în circumscripția Judecătoriei Anenii Noi (sediul Varnița) localitate care din punct de vedere a infrastructurii se află în imediata apropiere Judecătoriei Anenii Noi, ceea ce este și în beneficiul justițiabililor din localitatea respectivă.</i></p> <p><i>Totodată, în cazul în care orașul Tiraspol, va rămâne în circumscripția Judecătoriei Căușeni, solicităm suplینirea cu cel puțin 2 funcții de judecător, pentru fiecare sediu, reieșind din volumul de lucru per judecător corespunzător statisticii descrise mai sus.</i></p> <p>Or, în cazul dat se atestă o discrepanță esențială în volumul de lucru al judecătorilor din instanțele indicate.</p>	
Judecătoria Hîncești	7. Judecătoria Hîncești, manifestă obiecții în raport cu propunerile menite să opereze modificări în cadrul actualului carul legal din considerentele ce succed.	Nu se acceptă Prin proiectul prezentat spre avizare primară se propune transferul

<p>(corpul judecătoresc)</p>	<p>Potrivit proiectului, Legea nr. 76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 184 – 192, art. 387), se modifică după cum urmează:</p> <p>Articolul 1 alineatul (1):</p> <ul style="list-style-type: none"> - la litera d), cuvântul „judecătoriile” se substituie cu cuvântul „judecătoria”, iar cuvintele „și Leova” se exclud; - la litera m), cuvântul „Ialoveni” se substituie cu cuvântul „Leova”; - se completează cu litera m¹) cu următorul cuprins: „m¹) Judecătoria Ialoveni se creează prin dezmembrare cu separare de judecătoria Hîncești”. <p>Iar potrivit modificărilor propuse spre operare la anexa 2 a Legii – în perioada 1 ianuarie 2017 – 31 decembrie 2027, Judecătoria Hînceti v-a înregistra două sedii: Hîncești și Leova. Potrivit Proiectului – anexa nr. 2 și 3 din Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15- 17, art. 62), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează: pct. 11 se completează cu jurisdicții în materie de examinare a cauzelor, localitățile și orașele din raza administrativ teritorială a raionului Leova.</p> <p>Deci, o atare abordare, presupune separarea de facto a sediului Leova al Judecătoriei Cimișlia, prin atribuirea acestuia către Judecătoria Hîncești, separarea sediului Ialoveni al Judecătoriei Hîncești, prin crearea unei instanțe separate.</p> <p>Deci, acest criteriu, contravine obiectivelor propuse de însuși nota informative a proiectului. Sau, acesta mizează consolidarea capacităților instituționale ale instanțelor judecătorești; îmbunătățirea calității actului de justiție și sporirea eficienței instanțelor judecătorești; asigurarea utilizării cât mai eficiente a fondurilor publice disponibile pentru instanțele judecătorești; îmbunătățirea calității justiției, inclusiv prin asigurarea repartizării uniforme a volumului de lucru în instanțele judecătorești; crearea premiselor pentru specializarea judecătorilor.</p> <p>Prin actuala modificare, fiecare din aceste obiective vin a fi afectate, or aceste modificări vin să sporească volumul de activitate a Judecătoriei Hîncești, iar ca consecință, acestea vor afecta de cumul, atât calitatea actului de justiție, cât și eficiența instanței judecătorești, nemaivorbind de extinderea</p>	<p>sediului Leova al Judecătoriei Cimișlia la Judecătoria Hîncești.</p> <p>Această propunere este justificată prin faptul că între localitățile din raionul Leova și or. Cimișlia nu există infrastructură de transport rutier interurban, toate rutele de transport rutier din or. Leova către or. Cimișlia tranzitând or. Hîncești. Acest fapt este notoriu și se demonstrează printr-o simplă accesare a hărții rutiere a Republicii Moldova.</p> <p>Respectiv, având în vedere dificultățile cu care se confruntă la momentul acual justițiabilii din localitățile raionului Leova pentru a se deplasa la Judecătoria Cimișlia, justifică transferul acestora în circumscripția Judecătoriei Hîncești.</p> <p>Este adevărat că odată cu transferul sediului Leova la Judecătoria Hîncești, această instanță va avea în circumscripție 2 instituții penitenciare, însă acest fapt va servi drept temei pentru Consiliul Superior al Magistraturii să reexamineze numărul de funcții de judecător la Judecătoria Hîncești astfel încât să se asigure capacitatea judecătoriei Hîncești de a face față volumului de lucru al judecătorilor investiți cu atribuții de judecător de instrucție.</p>
-------------------------------------	--	--

cheltuielilor publice, încălcarea principiului de repartizare uniformă a volumului de lucru în această instituție, iar scopul modificării – optimizarea instanțelor, este greu de conceput în contextul creării unei instanțe la nivel separate.

În aspect detaliat, este evident că, pentru perioada anului 2021 în cadrul sediului central al Judecătoria Hâncești, sediul Central au fost înregistrate 4872 dosare, în perioada anului 2022 au fost înregistrate 4141 dosare, iar în perioada anului 2023, la situația din 18 decembrie 2023 – 4256 dosare.

Aceste 10reat au fost distribuite pentru 7 judecători, dintre care 6 au exercitat efectiv fără întreruperi activitatea, unu din care exercită specializarea judecătorului de instrucție, fiind degrevat de la sarcina judecătorului de drept comun.

Din numărul dosarelor evocate supra, doar în anul 2021 au fost înregistrate 1077 dosare de competența judecătorului specializat – judecător de instrucție, în anul 2022 – 1149 dosare și la situația din 18 decembrie 2023 – 885 dosare – acestea fiind distribuite practic în competența unui singur judecător, în situația examinării primare.

O analogie similar, pentru sediul Leova al Judecătoria Cimișlia, implică un randament al cauzelor înregistrate în perioada anului 2021 circa 1484 dosare, pentru anul 2022 – 1334 dosare și respectiv 2023- 1382 dosare – din cadrul cărora este exceptate materialele judecătorului de instrucție, acestea fiind examinate la sediul central al Judecătoria Cimișlia, ținând cont de specificul acceptului magistratului de a exercita o atare specializare, considerent ce a generat lipsa unei atare specializări în sediul adiacent al judecătoria Cimișlia. Or, raportarea statistică, generate de PIGD – pentru Sediul Leova – atestă un număr de 0 dosare de competența judecătorului specializat pentru cei trei ani de gestiune, fapt ce impune concluzia că acestea au fost examinate exclusive de sediul central.

Prin urmare, realizarea modificărilor hărții judecătorești, din perspectiva celor evocate în proiect, vin să supraaglomereze judecătorul specializat – instrucția, din cadrul Judecătoria Hâncești cu cauze generate de justițiabilii penitenciarului nr. 3 Leova, acest fapt destabilizând activitatea magistratului, afectând volumul accesibil de muncă a acestuia, care și acum este unu destul

La elaborarea acestui proiect de lege s-au luat în considerare toți factorii care justifică transferul sediului Leova al Judecătoria Cimișlia la Judecătoria Hâncești, inclusiv argumentele expuse de exponenții autorităților publice locale de nivelul doi, care au adus argumente sustenabile împotriva fuziunii sediului Leova al Judecătoria Cimișlia cu sediul central al acestei instanțe, dar care justifică arondarea acestui sediu la Judecătoria Hâncești.

de remarcat, în contextul în care, în gestiunea Judecătoria Hîncești, sunt repartizate spre examinare inclusiv materiale ce atestă competența de soluționarea a chestiunilor apărute la executarea pedepsei penale, pentru categoria persoanelor deținute în Penitenciarul nr. 7 Rusca.

Deci, atribuirea a două instituții penitenciare, în gestiunea uneia și aceeași instanțe, în contextual în care, ambele sedii – și sediul Hîncești și sediul ipotetic – Leova, în cumul înregistrează un singur echipament video de realizare a ședințelor prin intermediul videoconferinței, ar genera situații absolut dificile, care ar impune nu doar examinarea unui volum exagerat de dosare, dar și extinderea termenului de pre căutare a acestora, în condițiile în care acestea poartă un caracter urgent.

Atribuirea sediului Leova la Judecătoria Hîncești ar implica și eforturi financiare în cooperarea dintre cele două instituții nu doar pentru fondul financiar al instanței, dar și pentru justițiabili inclusiv. Or, locuitorii r-nului. Leova, care o perioadă au circulat pentru actul justiției către Judecătoria Cimișlia, acum vor fi nevoiți a fi redirecționați la o distanță și mai mare – acest fapt fiind caracteristic și justițiabililor din raionul Hîncești, în ipoteza atribuirii spre repartizare a cauzelor ce îi vizează către Judecătoria Hîncești sediul Leova. Or, din punct de vedere administrative teritorial, cele două instanțe se află la o distanță de aproximativ 62 Km (distanță generată de Google Maps).

De asemenea, instituția manifestă dezacord inclusiv cu propunerile de modificare operate în sensul jurisdicției Instanței ierarhic superioare, pentru Judecătoria Hîncești. Sau, Curtea de Apel Sud, ce urmează a-și exercita activitatea prin Curtea de Apel Cahul (sediul central) și Curtea de Apel Comrat (sediul secundar), constituie entități aflate la o distanță exagerat de mare față de Judecătoria Hîncești, dar mai ales, față de locuitorii raionului Hîncești, care vor beneficia de serviciile acestor entități.

Pentru anii de referință, Judecătoria Hîncești înregistrează un total de 1382 dosare contestate, ceea ce constituie 10,41% din numărul dosarelor înregistrate, iar asigurarea aspectelor logistice între aceste instanțe vor implica cheltuieli suplimentare ce nu au fost preconizate pentru viitorul an de gestiune, ținându-se cont și de randamentul cauzelor urgente a fi remise spre instanța ierarhic superioară.

	<p>Propuneri pentru acest compartiment:</p> <p>Ca aspecte echitabile, ce ar impune o justă administrare a volumului de activitate a instanțelor, a specializării judecătorilor per sedii, dar și atingerea obiectivelor propuse în nota informativă la proiect, se găsește rațional a lăsa în gestiunea Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova – or, în contextul atribuirii unei funcții suplimentar pentru această entitate, dar și a suplinirii funcțiilor vacante, volumul de activitate în această instituție, vine a fi proporțională, inclusiv în raport cu încărcătura Judecătoriei Hîncești. De asemenea, într-o atare manieră v-a fi respectat proporția încărcăturii cu cauzele aflate în gestiunea judecătorului de instrucție pentru fiecare instanță cu jurisdicția unui singur penitenciar – Penitenciarul 3 Leova, pentru Judecătoria Cimișlia, și Penitenciarul nr: 7 Rusca, pentru Judecătoria Hîncești.</p> <p>Tot rațional, ca propunere ar fi, dislocarea parțială a competenței pentru raionul Ialoveni atât față de Judecătoria Hîncești, cât și față de Judecătoria Chisinău, iar ca consecință, încărcătura judiciară urmează a fi uniformizată, iar accesul la sediile instanțelor pentru locuitorii raionului Ialoveni, ar fi mai facilitat, acest fapt ar impune radierea de facto a sediului Ialoveni.</p> <p>Sau, ca alternativă, o dată ce se mizează pe o separație inevitabilă, ca propunere ar fi atribuirea sediului Ialoveni, la Judecătoria Chișinău, ținând cont de localizarea raionului din punct de vedere administrative teritorial, acest fapt facilitând esențial justițiabilii acestei jurisdicții, în contextul în care, înțeles este faptul că, actuala redacție a Legii este absolut inacceptabilă de sediul adiacent al judecătoriei Hîncești.</p>	
8.	<p><i>La aspectele instanței ierarhic superioare, se propune a lăsa Judecătoria Hîncești sub jurisdicția Curții de Apel Centru, cu localitatea de reședință Chisinău.</i> Acest fapt menține stabilitate în continuare în contextual practicii judiciare, ar exclude cheltuieli suplimentare, și ar facilita accesul la instanța ierarhic superioară a iustițiabilului. La acest capitol urmează de menționat și faptul că numărul cauzelor contestate cu apel și recurs în instanța ierarhic superioară nu este atât de mare în scopul propus de Lege pentru a descărca activitatea Curții de Apel Chișinău.</p> <p>Totodată, potrivit proiectului „Cererile pe cauzele penale, contravenționale, civile și de contencios administrativ, depuse la judecătoriile</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Analizând argumentele expuse în avizele recepționate, dar și opiniile expuse asupra acestui proiect de lege în cadrul consultărilor publice s-a ajuns la concluzia că la această etapă nu se justifică separarea sediului Ialoveni al Judecătoriei Hîncești cu crearea unei instanțe independente cu sediu unic în or. Ialoveni.</p>

indicate la Art. II pct. 1 și repartizate spre examinare judecătorilor care activează în sediile vizate, vor fi examinate, în condițiile legii, de către judecătorii cărora le-au fost repartizate până la data intrării în vigoare a prezentei legi”

O atare opțiune, vine a fi în contradicție cu dreptul părților de a beneficia de o instanță competentă jurisdicțional. Atribuirea unor cauze, inclusive la fază incipientă, în gestiunea unei instanțe ce nu mai înregistrează competențe teritoriale prin investirea unor modificări, mai ales în contextual în care judecătorii instanței din competența legală nu manifestă incompatibilități, constituie o excepție neprevăzută procesual, aflată în contradicție cu principiile constituționale, și vine să afecteze integritatea actului judiciar ce se impune a fi adoptat, lăsând în seama judecătorilor instanței pentru care se păstrează competența încă o încărcătură.

Cu titlu de propuneri la acest capitol, ar constitui menținerea acestor competențe exclusiv pentru cauzele în raport cu care a început cercetarea judecătorească. Or, într-o atare ipoteză, scopul propus prin norma tranzitivă ar urmări faptul ca, beneficiarul final să primească o soluție în termeni optimi, resursele derulate în contextul cauzei își găsesc confirmarea, evitându-se în acest fel tergiversarea proceselor. Prin urmare, pentru cauzele aflate în faza incipientă, ar fi rezonabilă, corectă, și cu respectarea principiilor esențiale declinarea competenței în favoarea judecătoriei, în condițiile conduitelor procesuale.

Cu titlu de excepție urmează de menționat și faptul că cauzele în materie de insolvență și lichidare, care constituie un proces integru până la lichidarea persoanei juridice, după reorganizarea instanțelor judecătorești, va crea un pediment la ocrotirea raporturilor juridice, aceste cauze urmând a fi examinate în exclusiv doar conform competenței teritoriale, unde își desfășoară activitatea agentul economic.

De asemenea, un proiect de modificare, constituie și aspectul tranzitoriu ce s-ar referi la arhiva Judecătoriei Hîncești și Ialoveni. Or, prin operarea modificărilor se urmărește faptul că: „Dosarele și alte documente aflate în arhiva sediilor judecătoriilor indicate la Art. II pct. 1 se păstrează la sediile

	<p>respective, până la crearea condițiilor de păstrare centralizată a acestora în sediile centrale ale instanțelor judecătorești.</p> <p>În situația actuală, Judecătoria Hîncești, găzduiește arhiva Judecătoria Ialoveni de până la situația din anul 2020. În eventualitatea în care aceasta, până la crearea condițiilor, va continua a fi gestionată de Judecătoria Hîncești, acest fapt ar pasa în seama specialiștilor responsabili o sarcină suplimentară caracteristică unei alte instanțe, fonduri suplimentare pentru întreținere, dar și volum de activitate. De asemenea, mecanismul de gestionare a informației din aceste arhive nu a fost convenit, prin urmare, o instanță, prin intermediul organelor sale de resort, urmează să dispună (decizii de eliberare a unor informații sau refuz în eliberarea acestora) asupra volumului de informații ale unei alte instanțe, fapt ce va genera incertitudini.</p> <p>Propuneri la acest compartiment.</p> <p>În accepțiunea deciderii separării sediului Ialoveni, de la Judecătoria Hîncești, asupra volumului de dosare aflate în arhivă, urmează a se decide corespunzător art. III pct. 2, prin suplinirea acestuia cu aspectele respective. Or, în ipoteza în care norma v-a înregistra o actuală redacție, echitabil ar fi faptul includerii unui termen limită, cât mai mic care ar permite asigurarea transmiterii acestor dosare către instanța nou create, sau reorganizată, în situația sediului Ialoveni, al Judecătoria Hîncești.</p>	
<p>Judecătoria Hîncești</p>	<p>9.</p> <p>Prin efectul Legii nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, sistemul instanțelor judecătorești din Republica Moldova a fost reorganizat, prin fuziune, fiind instituite 15 instanțe de judecată, cu stabilirea sediului de bază și a celor secundare, care și-au început activitatea la 1 ianuarie 2017. În acest context, Judecătoria Ialoveni fuzionând prin contopire cu Judecătoria Hîncești, a format Judecătoria Hîncești (sediul Central și sediul Ialoveni).</p> <p>Prin Lege, citată supra, s-a dispus ca unificarea sediilor judecătoriilor să se efectueze treptat până la 31 decembrie 2027.</p> <p>Prin Hotărârea nr.122/10 din 26 mai 2020 Consiliul Superior al Magistraturii a constituit Grupul de lucru în vederea evaluării rezultatelor implementării reformei de organizare a sistemului judecătoresc și înaintarea propunerilor/amendamentelor referitor la noile modificări ale Hărții Judiciare,</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Analizând argumentele expuse în avizele recepționate, dar și opiniile exprimate asupra acestui proiect de lege în cadrul consultărilor publice s-a ajuns la concluzia că la această etapă nu se justifică separarea sediului Ialoveni al Judecătoria Hîncești cu crearea unei instanțe independente cu sediu unic în or. Ialoveni.</p> <p>Astfel, la Art. I din proiect și anume în Anexa nr. 2 la Legea nr.</p>

	<p>altor instituții ce contribuie la înfăptuirea justiției, necesare pentru buna funcționare a instanțelor și pentru a satisface drepturile și necesitățile justițiabililor.</p> <p>Astfel, prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 302/30 din 29 noiembrie 2021, a fost aprobat raportul de totalizare a ședințelor Grupului de lucru cu privire la reorganizarea Hărții Judiciare. Conform Raportului de totalizare a ședințelor Grupului de lucru cu privire la reorganizarea Hărții judiciare, la pct. 3 s-a propus „Disjungerea sediului Ialoveni de sediul Central Hîncești”, Opțiunea I - crearea unui sediu Central Ialoveni (la moment 8 judecători) cu completarea Planului de realizare a construcției noilor sedii centrale, cu includerea acțiunii de construire a unui Palat al Justiției al Judecătoriei Ialoveni (cu cel puțin 12 judecători).</p> <p>La Opțiunea II, fuzionarea de facto a sediului Ialoveni cu sediul Judecătoria Chișinău (care va fuziona într-o clădire unică): nr. de judecători 8 Ialoveni – 155 Chișinău, noi instanțe judecătorești – 163 judecători; distanța mică, transport asigurat, Judecătoria Hîncești va activa separat la moment 8 judecători. Motivele: amplasarea ambelor instanțe în apropierea de Chișinău, instanțe mari, nr. de judecători, volumul de lucru se află în creștere. De majorat nr. judecătorilor cu 3-4 unități în fiecare instanță.</p> <p>La 27 februarie 2023, Judecătoria Hîncești, a expediat în adresa Ministerului Justiției, Consiliului Superior al Magistraturii și Agenției de Administrare a Instanțelor de Judecată nota informativă prin care a optat pentru Opțiunea nr. I – crearea Judecătoriei Ialoveni ca instanță separată, și Judecătoria Hîncești să devină instanță separată.</p> <p>Drept rezultat, la 12 decembrie 2023, Ministerul Justiției a publicat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative privind revizuirea hărții judiciare. (în continuare – proiectul de lege).</p> <p>Potrivit prevederilor proiectului de lege, prin expunerea în redacție nouă a anexei nr. 2 la Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească, Ministerul Justiției propune modificarea circumscripțiilor judecătoriilor, astfel încât din 15 instanțe judecătorești de gradul întâi (judecătorii) instituite prin Legea 76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, începând cu 1 martie 2024 vor funcționa 16</p>	<p>514/1995 privind organizarea judecătorească s-a exclus pct. 16, iar localitățile raionului Ialoveni au fost transferate în circumscripția Judecătoriei Hîncești.</p> <p>Atribuirea sediului Ialoveni al Judecătoriei Hîncești la Judecătoria Chișinău nu este o propunere viabilă în situația în care Judecătoria Chișinău este instanța cu cel mai mare volum de lucru dintre toate instanțele judecătorești, mărirea acestui volum nefiind justificată.</p> <p>Având în vedere renunțarea la propunerea privind crearea Judecătoriei Ialoveni, la lit. m) din art. 1 din Legea nr. 76/2016 cu privire la reorganizarea judecătorească s-au efectuat modificările de rigoare, astfel încât Judecătoria Hîncești, până la construirea sediului unic, va avea două sedii secundare în or. Ialoveni și în or. Leova.</p>
--	---	---

judecătorii, urmare a formării judecătoriei Ialoveni prin dezmembrare cu separare de judecătoria Hîncești.

În această ordine de idei, considerăm că, crearea judecătoriei Ialoveni este necesară având în vedere dezvoltarea ascendentă a raionului Ialoveni, inclusiv creșterea numărului populației în or. Ialoveni înregistrată în ultima perioadă, mărirea volumului de lucru prin creșterea anuală a numărului de dosare aflate în procedura judecătorilor de la sediul Ialoveni al judecătoriei Hîncești.

Or, Raionul Ialoveni este amplasat pe un teritoriu de 784 km² alcătuit din: 25 de primării, raionul propriu-zis este format dintr-un oraș: Ialoveni; 6 comune: Ruseștii Noi, Răzeni, Țipala, Zîmbreni, Mileștii Mici, Gangura și 33 de sate: Alexandrovca, Baltăți, Bardar, Budăi, Cărbuna, Cigîrleni, Costești, Dănceni, Gangura, Găureni, Hansca, Homuteanovca, Horești, Horodca, Malcoci, Molești, Misovca, Mileștii Mici, Mileștii Noi, Nimoreni, Piatra Albă, Pojăreni, Puhoi, Răzeni, Ruseștii Noi, Ruseștii Vechi, Sociteni, Suruceni, Țipala, Ulmu, Văratic, Văsieni și Zîmbreni.

Prin urmare, deși raionul Ialoveni este amplasat la distanța de 14 km de Chișinău, este un raion care se dezvoltă de la an la an. Conform recensământului din anul 2014 (or, Biroul Național de Statistică nu deține o informație actualizată, din motiv că nu s-a petrecut un alt recensământ de atunci), populația raionului Ialoveni constituia 75 000 de locuitori, iar reeșind din informația prezentată de autoritățile publice locale, numărul locuitorilor este în permanentă creștere, ceea ce duce inevitabil la creșterea numărului de dosare civile, penale și contravenționale.

Astfel, conform datelor din PIGD, judecătorilor din Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni, le revine anual a câte 1 100 de dosare, or, în anul 2022 au fost înregistrate și repartizate 3160 dosare numai în sediul Ialoveni al Judecătoriei Hîncești, totodată fiind înregistrată și restanța de 2544 dosare din anul 2021, activând doar cinci judecători, iar în anul 2023 au fost înregistrate și repartizate 3361 de dosare, activând doar patru judecători, restanța fiind de 1625 dosare din anul 2022, respectiv sarcina de lucru per judecător este în creștere de la an la an, comparativ cu anii precedenți.

În ipoteza în care, sediul Ialoveni ar fi în viitor fuzionat cu Judecătoria Chișinău, s-ar crea un impact negativ asupra examinării cauzelor aflate în procedură, acestea în prezent fiind în număr de 1694 dosare în sediul Ialoveni al Judecătoriei Hîncești, care la rândul lor, urmează a fi repartizate repetat (un număr mare din dosare au fost deja redistribuite de mai multe ori, din motivul transferului, demisionării și expirării împuternicirilor judecătorilor, termenul de examinare fiind depășit de 3-7 ani), având în vedere specializările din Judecătoria Chișinău, acest fapt ar condiționa tergiversarea examinării cauzelor, precum și majorarea considerabilă a volumului de lucru a instanței și sarcina de lucru per judecător.

Nu în ultimul rând, fuzionarea Judecătoriei Ialoveni cu Judecătoria Chișinău ar îngreuna semnificativ și activitatea Inspectoratului de Poliție și Procuraturii raionului Ialoveni, or, ultimii urmând a se deplasa pentru examinarea și autorizarea acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigații, cât și a măsurilor preventive la sediul Ciocana al Judecătoriei Chișinău, aflat la o distanță de 22 km de or. Ialoveni, ar necesita resurse suplimentare.

La Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni, la zi judecătorii (în număr de 8) sunt asigurați cu sală de ședință – pentru fiecare judecător, birou – pentru fiecare judecător, asistent și grefier – pentru fiecare judecător, renovări efectuate recent în anul 2022, iar în cazul reorganizării (fuzionarea judecătoriei Ialoveni cu judecătoria Chișinău), personalul instanței se va concedia, din motivul majorării cheltuielilor de transport, iar judecătorii nu vor avea grefier, asistent, nici alte condiții strict necesare pentru activitate.

Totodată menționăm că Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni dispune de secție de evidență și documentare procesuală și arhivă, circumstanțe care condiționează înregistrarea dosarelor în sistemul de gestionare a dosarelor și distribuirea aleatorie a acestora în timp proxim.

Având în susținere cele relatate, cât și susținerea din partea autorității publice locale și a avocaților care activează în circumscripția Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, considerăm că crearea judecătoriei Ialoveni este o decizie judicioasă, urmând a asigura calitatea actului de justiție, a eficienței sistemului judecătoresc, a distribuției echitabile a sarcinilor între instanțele

	<p>judecătorești, a utilizării eficiente a fondurilor publice, precum și în vederea creării premiselor pentru specializarea judecătorilor.</p> <p>În acelaș context, remarcăm că, terenul pentru construirea unui Palat al Justiției al Judecătoriei Ialoveni (cu cel puțin 10-12 judecători) va fi identificat cu ajutorul autorităților publice locale de nivel I și II, care sunt dispuse să atribuie un astfel de teren, în termen restrâns, având în vedere colaborarea intensă între Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni și autoritățile publice locale, precum și interesul populației localității și a justițiabililor din acest segment.</p> <p>Pe cale de consecință, solicităm respectuos să se țină cont de aspectele relatate și să se aprobe proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative privind revizuirea hărții judiciare prin crearea Judecătoriei Ialoveni în urma dezmembrării și separării de Judecătoria Hîncești.</p> <p>Totodată, vizavi de nota informativă a judecătorilor Judecătoriei Hîncești, sediul central nr. 16-112-s din 19 decembrie 2023, urmează a se preciza că, sus numiții, fără a coordona poziția cu administrația Judecătoriei Hîncești, deși anterior au susținut nota informativă expediată la 27 februarie 2023, și-au manifestat dezacordul asupra proiectului de lege în partea ce vizează formarea judecătoriei Ialoveni prin dezmembrare și separare de judecătoria Hîncești, poziție care o catalogăm drept subiectivă, reprezentând o judecată de valoare fără un substrat factologic suficient, or, realitățile expuse supra condiționează formarea Judecătoriei Ialoveni ca instanță separată.</p>	
10.	<p>Subsecvent, considerăm că formarea Judecătoriei Hîncești (sediul central și sediul Leova) în rezultatul fuzionării prin contopire a Judecătoriei Leova cu Judecătoria Hîncești reprezintă o soluție chibzuită, iar problema examinării dosarelor în materia judecătorului de instrucție, generate de Penitenciarul nr. 4 Leova și nr. 7 Rusca, urmează a fi soluționată prin numirea a mai mulți judecători de bază, care vor exercita atribuțiile judecătorului de instrucție la Judecătoria Hîncești (în ambele sedii).</p>	<p>Precizare</p> <p>Odată cu transferul sediului Leova la Judecătoria Hîncești, această instanță va avea în circumscripție 2 instituții penitenciare, însă acest fapt va servi drept temei pentru Consiliul Superior al Magistraturii să reexamineze numărul de funcții de judecător la Judecătoria Hîncești astfel încât, să se asigure capacitatea judecătoriei Hîncești de a face față volumului de</p>

			lucru al judecătorilor investiți cu atribuții de judecător de instrucție.
Cancelaria de Stat	11.	<p>Urmare a examinării proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare) (NU 1109/MJ/2023), comunicăm despre susținerea acestuia.</p> <p>Totodată, recomandăm examinarea adițională a opțiunilor hărții judiciare propuse, considerând soluția organizării zonale/regionale a serviciilor publice desconcentrate, în corespundere cu prevederile art.31 alin. (3) din Legea nr.98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, dar și oportunitatea transferării unor atribuții ale serviciilor publice desconcentrate către oficiile ce vor asigura acoperirea regională a acestora.</p> <p>Eventual, se pot considera scenariile zonale propuse la pct. 240 din Strategia de reformă a administrației publice pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.126/2023: 1) organizarea pe baza regiunilor de dezvoltare (Nord, Sud, Centru, și după caz - mun. Chișinău), 2) organizarea pe 10 regiuni/raioane, în cazul entităților prestatoare de servicii publice cetățenilor, urmărind teritoriile acoperite de cele zece oficii teritoriale ale Cancelariei de Stat sau 3) model mixt, regionalizarea în funcție de serviciile prestate.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>La reconfigurarea curților de apel, în Curtea de Apel Centru Curtea de Apel Nord și Curtea de Apel Sud (cu două sedii), s-a examinat, inclusiv în corespundere cu prevederile Legii nr. 468/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, optînd pentru soluția reorganizării zonale a Curților de Apel în baza regiunilor de dezvoltare (Nord, Sud și Centru).</p>
Ministerul Finanțelor	12.	<p>La indicația Cancelariei de Stat nr.18-69-12930 din 11 decembrie 2023, Ministerul Finanțelor a examinat proiectul de hotărâre <i>privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judecătorești) (număr unic 1109/MJ/2023)</i>, și în limitele competențelor funcționale, comunică următoarele.</p> <p>Prin proiectul de act normativ se propune revizuirea hărții judiciare, prin crearea judecătoriei Ialoveni și redistribuirea unora din sediile secundare ale judecătoriilor Bălți, Cimișlia, Edineț, Cahul, Strășeni, Comrat, Drochia, Hâncești și Ungheni, precum și reorganizarea și redenumirea curților de apel.</p> <p>Astfel, odată cu crearea judecătoriei Ialoveni se impune crearea funcției de președinte și șef al Secretariatului judecătoriei cu costuri financiare suplimentare în sumă de 774,1 mii lei sau, 315,1 mii lei, în condițiile în care</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Având în vedere că urmare a analizei argumentelor expuse în avizele recepționate, după avizarea primară s-a impus renunțarea la propunerea cu referire la crearea a unei instanțe separate în or. Ialoveni, decade necesitatea intervenției în proiect în sensul propus de Ministerul Finanțelor.</p>

		<p>crearea funcției de președinte al judecătoriei Ialoveni va fi creată în baza actualii funcții de vicepreședinte care administrează sediul Ialoveni.</p> <p>Totodată, în contextul în care la comasarea Curții de apel Comrat cu Curtea de apel Cahul se prevăd resurse economisite, ca urmare a lichidării a două funcții administrative, de președinte și șef al secretariatului, acestea se propun a fi redirecționate în scopul creării funcțiilor mai sus menționate în cadrul judecătoriei Ialoveni.</p> <p>În acest sens, Nota informativă a proiectului la capitolul 4 „Fundamentarea economico-financiară”, compartimentul Crearea Judecătoriei Ialoveni urmează a fi completată cu mențiunea „implementarea proiectului de act normativ nu necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat”.</p>	
Judecătoria Edineț	13.	<p>Dezacordul Judecătoriei Edineț cu privire la proiectului de lege de modificarea Lege pentru unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare) (număr unic 1109/MJ/2023), și anume privind activitatea Judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni după implementarea reformei de reorganizare a sistemului judecătoresc.</p> <p>La data de 13 decembrie 2023 în adresa Judecătoriei Edineț a parvenit informția cancelariei de stat cu privire la prezentarea avizelor/expertizelor a Proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare) (număr unic 1109/MI/2023), ținând cont că la modificările propuse este vizată și Judecătoria Edineț, întreg colectiv menționează următoarele: în vederea asigurării calității actului de justiție, a eficienței sistemului judecătoresc a distribuției echitabile a sarcinilor între instanțele judecătorești, a utilizării eficiente a fondurilor publice, precum și în vederea creării premiselor pentru specializarea judecătorilor și unificarea unui PIGD per instanță, a fost aprobată Legea 76 /2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești.</p> <p>Într-adevăr gestionarea acelor 15 sedii din 45 existente anterior, a fost mai eficientă în marea majoritate a cazurilor, ca exemplu: raportarea statistică; repartizarea bugetului; raportarea anuală.</p> <p>Anterior, Judecătoria Edineț și-a manifestat interesul de a reorganiza judecătoria Edineț, cu fuziunea judecătoriei Edineț cu Briceni și Dondușeni -</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Transferul sediului Dondușeni de la Judecătoria Edineț la Judecătoria Drochia este justificat pornind de la amplasarea geografică a localităților din raionul Dondușeni și infrastructura rutieră existentă între or. Dondușeni și or. Drochia, care este mult mai favorabilă cetățenilor, comparativ cu infrastructura dintre or. Dondușeni și Edineț.</p>

Ocnița, motivînd că deplasarea justițiabililor și a angajaților, în caz de construcția sediilor noi va fi mai accesibilă după scenariul indicat.

Însă, analizînd art. I din Lege, Anexa nr. 2, în cazul Judecătoriei Edineț se atestă o schimbare considerabilă, după cum urmează: Edineț va fi compus din sediile - central (Edineț), Briceni și Ocnița; Dondușeni și Rișcani va fuziona cu Drochia, formînd judecătoria Drochia, iar sediul Glodeni, care anterior a aparținut judecătoriei Drochia va fuziona cu judecătoria Bălți, astfel, judecătoria Bălți va fi o instanță foarte mare compusă din 4 sedii: Bălți, Glodeni, Fălești și Sîngerei.

Prin urmare, din nou va apărea necesitate de a gestiona cu o nouă instanță foarte mare (Judecătoria Bălți), compusă din patru sedii și mai mare decît actuala judecătoria Edineț, problemă pusă la discuții inițial la înaintarea propunerilor de modificare a hărții judiciare de către Judecătoria Edineț.

Pînă la urmă, judecătoria Edineț a dat dovadă de o gestionare eficientă și eficace cu aceste 4 sedii: formînd un colectiv unic, majorînd rata de soluționare a dosarelor, sporind încrederea cetățenilor în justiție, fapt dovedit de participarea în foarte scurt timp la Proiectul „Instanțe Model” și Titlu oferit în 3 domenii de excelență:

- Managementul calității;
- Performanța instanței judecătorești;
- Servicii online.

Astfel, urmare a reorganizării potrivit legii 76, Judecătoria Edineț a activat cu 16 posturi de judecători potrivit statul de personal, efectiv 15 posturi și a reușit să formeze specializări (complete de judecată) în contencios administrativ, insolvabilitate, instrucție în raza Penitenciarului. Fapt ce nu va permite în caz dacă sediul Dondușeni va fi redus de la judecătoria Edineț.

În ceea ce privește accesul justițiabililor din Dondușeni la sediul central Edineț, zilnic sunt rute Dondușeni - Edineț la orele: 07:10;09:00; 10:50 și respectiv Edineț - Dondușeni:7:25; 11:20 13:20, mai mult, municipiul Edineț a devenit un oraș SMART de viitor, unde au fost amenajate stații de așteptare și orașul a fost dotat cu 8 autobuze noi, astfel, în concluzie cu primăria și auto gara va fi posibil de deschis rute noi către sediile secundare ale judecătorie Edineț, prin urmare, vom asigura accesul la justiție pentru toți cetățenii,

inclusiv din raionul Dondușeni, ceea ce va fi mai cu dificultate să se deplaseze angajații și justițiabilii din Dondușeni în raionul Drochia, deoarece la moment calea ferată nu activează.

Totodată, după un efort mare toți angajații judecătorei Edineț la moment sunt o echipă consolidată, s-au conformat cu drumul pe care trebuie să îl parcurgă, către sediul Central Edineț și nu întâmpină dificultăți.

Totodată, dacă să măsurăm în cantități măsurabile în km, distanța de la Dondușeni către Drochia este de 36 km, pe lângă distanța Dondușeni- Edineț (35 km), distanță identică pe care justițiabilul trebuie să o parcurgă sau într-o direcție sau în alta.

După o analiză, a Proiectului prezentei Legi ținem să menționăm că, pentru optimizarea hărții judiciare este necesar de a crea condiții pentru îmbunătățirea calității actului justiției și de a asigura o mai bună utilizare a finanțelor publice în sectorul judecătoresc, de o repartizare uniformă a judecătorilor și personalului per instanță, cu scopul de a asigura un volum de lucru relativ egal printre instanțele judecătorești/ judecători, însă, judecătorii Edineț, Drochia și Bălți, din nou se vor confrunta cu pierderea timpului efectiv de muncă și cheltuirea banilor publici în vederea desfășurării procedurilor organizatorice, după cum urmează:

- Elaborarea și aprobarea structurii instanțelor judecătorești;
- Elaborarea și aprobarea statelor de personal pentru judecătorii nou create;
- Repartizarea și aprobarea efectivului-limită pe instanțe;
- Inițierea procedurilor de preavizare, concediere în conformitate cu art. 88 pi 88¹ din Codul muncii;
- Întocmirea listelor privind transferul personalului din cadrul secretariatelor judecătorilor fuzionate în judecătorii nou-create; - Estimarea surselor necesare pentru plata tuturor indemnizațiilor de concediere personalului care urmează a fi disponibilizat;
- Desfășurarea procedurilor de transferare și disponibilizare a personalului din judecătorii le fuzionate;
- Adoptarea deciziei de transmitere a bunurilor cu nominalizarea comisiilor de transmitere a bunurilor;

		<ul style="list-style-type: none"> - Efectuarea inventarierii patrimoniului instanțelor care fuzionează și întocmirea actelor de inventariere; - Întocmirea actelor de transmitere și transmiterea bunurilor, creanțelor, datoriilor și documentației. <p>În concluzie, toate aceste modificări nu va atinge sarcina de bază a acestui proiect de Lege, de a aduce justiția cât mai aproape de agenții economici mici și mijlocii și de a o face cât mai accesibilă pentru justițiabili, în rezultat, la iar efortul depus, doar se vor înlocui sediile și se va duce la cheltuieli suplimentare.</p> <p>Astfel, în vederea minimalizării cheltuielilor banilor publici și eficientizării procesului de reorganizare a sistemului judecătoresc, precum și a evitării trecerii subite de la un mod de organizare la altul, tindem să menționăm că avînd în vedere amplasarea geografică a judecătoriilor, distanța dintre acestea, infrastructura drumurilor și transporturilor este cel mai efectiv de a nu modifica harta judecătorească pentru instanțele Edineț, Drochia și Bălți.</p>	
<p>Asociația Judecătorilor din RM</p>	<p>14.</p>	<p>Asociația Judecătorilor din Republica Moldova dorește să exprime <i>o opinie profund critică față de proiectul de lege privind modificarea hărții judiciare</i>, cu un accent deosebit pe implicațiile acestuia asupra Judecătoriei Hîncești.</p> <p>Acest proiect de lege, care prevede restructurarea și redistribuirea sarcinilor judiciare între diferite instanțe, ridică serioase preocupări cu privire la impactul său asupra eficienței sistemului judiciar, accesului la justiție și calității actului de justiție.</p> <p>Proiectul propune o serie de modificări, inclusiv reorganizarea instanțelor judecătorești și redistribuirea sarcinilor judiciare, care, după părerea noastră, nu sunt susținute de o analiză aprofundată sau de o înțelegere clară a consecințelor lor. În particular, propunerile care afectează Judecătoria Hîncești par să fie nejustificate și nepotrivite în contextul actual al sistemului judiciar din Republica Moldova.</p> <p>Aceste modificări propuse vor aduce o supraîncărcare semnificativă asupra Judecătoriei Hîncești, prin atribuirea unui volum de lucru suplimentar și a responsabilităților pentru două instituții penitenciare. Această schimbare va crea un efort excesiv asupra judecătorilor și personalului acestei instanțe, ceea ce poate duce la întâzieri în procesarea cazurilor, scăderea calității deciziilor</p>	<p>Se acceptă Proiectul a fost modificat.</p>

judiciare și, în cele din urmă, la o diminuare a încrederii publicului în sistemul de justiție.

Modificările propuse ignoră, de asemenea, problemele logistice și geografice. Redistribuirea sarcinilor judiciare între instanțe, fără a lua în considerare distanțele geografice și accesibilitatea, va genera dificultăți semnificative pentru cetățeni în accesul la serviciile judiciare. Acest lucru este deosebit de problematic într-un sistem judiciar care ar trebui să prioritizeze accesul și comoditatea justițiabililor.

În plus, propunerile nu țin cont de considerațiile financiare. Extinderea jurisdicțiilor și reorganizarea instanțelor necesită resurse financiare substanțiale, care nu par să fie justificate în contextul actual economic și bugetar al țării. O astfel de extindere a responsabilităților fără o analiză detaliată a impactului financiar este imprudentă și poate duce la cheltuieli publice nejustificate.

Mai mult, aceste modificări vor avea un impact negativ asupra calității justiției. Supraîncărcarea judecătorilor și a instanțelor va duce inevitabil la o scădere a atenției acordate fiecărui caz în parte, ceea ce poate afecta grav calitatea deciziilor judiciare. Acest lucru este contrar obiectivelor de îmbunătățire a calității actului de justiție și de sporire a eficienței instanțelor judecătorești.

În lumina acestor probleme, Asociația Judecătorilor din Republica Moldova propune menținerea Judecătoriei Hîncești sub jurisdicția Curții de Apel Centru. Această abordare va menține stabilitatea și eficiența în administrarea justiției, va facilita accesul justițiabililor și va menține un nivel adecvat de resurse și suport pentru Judecătoria Hîncești. Acest lucru va reduce, de asemenea, necesitatea cheltuielilor suplimentare și va asigura o distribuție mai echitabilă a volumului de lucru între instanțe.

Modificările propuse ale hărții judiciare necesită o reconsiderare serioasă și o analiză detaliată a impactului lor asupra sistemului judiciar. Este esențial ca orice schimbare să fie realizată într-o manieră transparentă, consultativă și bazată pe o înțelegere clară a consecințelor sale. Solicităm implicarea activă a tuturor părților interesate, inclusiv a judecătorilor și a profesioniștilor din

		domeniul justiției, pentru a asigura că orice schimbare va servi într-adevăr intereselor justiției și cetățenilor.																									
Judecătoria Comrat	15.	<p>Studiind proiectul legii privind modificarea unor acte legislative cu privire la reorganizarea Hărții Judecătorești, considerăm că este necesar să atragem atenție unor condiții pentru introducerea modificărilor:</p> <p>- Referitor la necesitatea de a lua în considerare distanța dintre instanțelor judecătorești:</p> <table border="1" data-bbox="468 451 1486 755"> <thead> <tr> <th></th> <th>Comrat</th> <th>Cahul</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Vulcănești</td> <td>83 km</td> <td>34 km</td> </tr> <tr> <td>Ceadr-Lunga</td> <td>37 km</td> <td>72 km</td> </tr> <tr> <td>Cimișlia</td> <td>33 km</td> <td>116 km</td> </tr> <tr> <td>Besarabeasca</td> <td>30 km</td> <td>109 km</td> </tr> <tr> <td>Cahul</td> <td>86 km</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Leovo</td> <td>58 km</td> <td>74 km</td> </tr> <tr> <td>Hîncești</td> <td>69 km</td> <td>133 km</td> </tr> </tbody> </table> <p>Hîncești- Leovo: 61 km. Cimișlia- Leovo: 50 km. Din informațiile prezentate se constată că îmbunătățirea accesului fizic la instanțe se presupune doar pentru cetățenii din Vulcănești, iar referitor la alte 5 instanțe (Comrat, Ceadr-Lunga, Cimișlia, Leovo, Hîncești) situația se înrăutățește semnificativ.</p> <p>- <u>Condiție privind consolidarea instanțelor judecătorești în vederea creării condițiilor pentru specializarea judecătorilor:</u></p> <p><u>Judecătoria Comrat are 10 judecători amplasate în trei sedii:</u> <u>Comrat – 5 judecători: Hrapacov V., Popovici S., Hudoba V. (suspendat), Hanganu M., Gutu D.;</u> <u>Ceadir-Lunga - 3 judecatori: Rău S., Muntean V., 1 post vacant</u> <u>Vulcănești - 2 judecători: Camerzan-Rotaru L. (suspendat), Botezatu I. este Președintele Judecătoriei Comrat</u></p>		Comrat	Cahul	Vulcănești	83 km	34 km	Ceadr-Lunga	37 km	72 km	Cimișlia	33 km	116 km	Besarabeasca	30 km	109 km	Cahul	86 km	-	Leovo	58 km	74 km	Hîncești	69 km	133 km	<p>Nu se acceptă</p> <p>Informația prezentată în nota informativă la proiect dovedește în suficientă măsură că transferul sediului Vulcănești al Judecătoriei Comrat la Judecătoria Cahul este pe deplin justificat.</p> <p>Or, clădirea sediului Vulcănești este prea mare pentru un efectiv de 1 judecători, inclusiv raportat la volumul de dosare examinat de către acesta. Mai mult, având în vedere faptul că la sediul Vulcănești al Judecătoriei Comrat activează doar un singur judecător, nu este respectat principiul repartizării aleatorii a dosarelor, precum nu există nici specializare a judecătorilor la acest sediu. Suplimentar, menționarea sediului Vulcănești al Judecătoriei Comrat doar pentru a asigura activitatea unui singur judecător nu este justificată nici din perspectiva costurilor de întreținere a acestui edificiu.</p> <p>La fel, la temelia propunerii de transfer a sediului Vulcănești al Judecătoriei Comrat la Judecătoria Cahul s-a luat în considerare și amplasarea geografică a localităților din raionul Vulcănești raportat la</p>
	Comrat	Cahul																									
Vulcănești	83 km	34 km																									
Ceadr-Lunga	37 km	72 km																									
Cimișlia	33 km	116 km																									
Besarabeasca	30 km	109 km																									
Cahul	86 km	-																									
Leovo	58 km	74 km																									
Hîncești	69 km	133 km																									

	<p>Judecatoria Cimișlia are doua sedii - 9 judecatori Cimișlia -5 judecatori Leovo – 4 judecatori.</p> <p>Judecătoria Cahul are trei sedii - 15 judecatori.</p> <p>Totodată, considerăm că 10 judecatori într-o singură instanță nu sunt suficient pentru specializarea de bază în cauze civile și penale, întrucât este necesar de judecatori de urmărire penală, judecatori de instanță de contencios administrativ și judecatori de procedură de insolvență, avem nevoie și de judecatori specializați de integritate, cauze cu implicarea minorilor (civile și penal). La fel, pentru activitatea mai eficientă, instanței Comrat trebuie să fie restituită 4 unități de judecatori care au fost înlăturați reduși ca urmare a implementării Legii nr. 76 din 21 aprilie 2016 privind reorganizarea instanțelor.</p> <p>Pe baza datelor statistice, „sarcina pe un judecător” în instanța Comrat este cea mai mare în comparație cu alte instanțele judecătorești din Moldova: în anul 2021 - 1691 cauze, în anul 2022 - 1592 cauze (se anexeze extrase din PIGD pentru anii 2021, 2022).</p> <p>Sarcina mare pe un judecător din instanța Cahul se datorează din prezenței posturilor vacante de judecatori, precum și din cauzele aparținând categoriei în executarea unei pedepse sau a regimului de detenție a persoanelor (cauzele din aceste categorii nu prezintă un procent de complexitate ridicată), întrucât în competența teritorială a instanței Cahul se include două instituții penitenciare Cahul și Taraclia.</p> <p>Așadar, pentru a stabili un echilibru real în activitatea judiciară între instanțe de judecată de același nivel, este necesară revizuirea numărului de judecatori de la instanțe de judecată și redistribuirea acestora în conformitate cu sarcina pe un judecător.</p> <p>Mai mult ca atât, cel mai mare sarcina este la sediul central al Judecătoriei Comrat. Prin urmare, problema alocării de judecatori suplimentari la instanța de judecată Comrat este acută și relevantă.</p>	<p>mun. Cahul, distanța medie între majoritatea localităților raionului Vulcănești și mun. Cahul fiind de 46 km (minim 26 km și maxim 58 km), pe când distanța între localitățile din raionul Vulcănești și mun. Comrat distanța medie este de 82 km, iar majoritatea rutelor de transport rutier din or. Vulcănești tranzitează mun. Cahul în direcția mun. Chișinău.</p>
--	--	--

Inițial, la forum s-a discutat despre transferul numai competența teritorială (jurisdicția) raionului Vulcănești către Judecătoria Cahul, iar transferul personalului și judecătorii la sediul central.

Această opinie/idee are o serie de aspecte pozitive și anume:

- în Judecătoria Comrat sediul Vulcănești este angajată judecători cu domiciliul în municipiul Chișinău. În acest sens, problema cu alegerea unui sediul în care să locuiască și trimiterea lor în deplasare dispere.

- In plus, odata cu eliberarea cladirii administrative (secundare) a sediului Vulcănești, costurile de intretinere a acestuia vor fi complet reduse.

În prezent, sediul Central al Judecătoria Comrat poate primi și amplasa doi judecători și personal din sediul Vulcănești. În timp ce Judecătoria Cahul nu are o astfel de oportunitate, întrucât nu dispune de clădire proprie și închiriază spații în care în principiu nu există condiții pentru amplasarea unei instanțe de judecată.

La fel, la elaborarea proiectului de lege, situația din fiecare instanță ar fi trebuit să fie luată în considerare individual.

De exemplu, la Judecătoria Comrat, Presedintele instantei lucreaza in sediul Vulcănești. Așadar, nu se poate transfera la Judecătoria Cahul, așa cum este prezentat în Notă, ci trebuie să păstrate printre judecătorii de la Judecătoria Comrat. În consecință, odată cu funcția de președinte-judecător, trebuie să fie păstrate funcțiile de greșier și asistent judiciar în instanța de judecată Comrat, precum și a personalul de serviciu.

În plus, numărul de judecători în instanța Comrat nu trebuie să fie redusă, întrucât volumul de muncă pe judecători este deja foarte mare, iar după reducerea numărului de judecători va crește semnificativ.

În acest sens, considerăm că este cel mai potrivit și insistăm asupra transferului personalului sediului Vulcănești la sediul central al Judecătoria Comrat, printr-o fuziune.

Următoarea condiție se referă la arhitectura clădirilor.

În aceasta parte, considerăm ca transferul sediului Vulcănești este nepotrivit, întrucât Cahul nu are clădire administrativă proprie, ei închiriează sediul.

În acest sens, motivul indicat în Notă că menținerea instanțelor mici nu are oportunitatea, nu este relevant. Întrucât în acest caz, angajații sediului Vulcănești vor rămâne în vechea clădire situată în Vulcănești, iar costurile de întreținere a clădirii vor fi întreținute. În această situație, este imposibil să vorbim despre asigurarea utilizării cât mai eficiente a fondurilor publice puse la dispoziție instanțelor de judecată. **Totodată, propunem o soluție reală și rentabilă.**

Scopul organizării celui mai eficient plasament al instanțelor de judecată, satisfacerea interesului public în accesul la justiție, asigurarea repartizării sarcinilor între instanțe nu are temeiul relevant.

Harta judiciară trebuie să se bazeze pe interesele justițiabilului și accesul liber la justiție, precum și să țină cont de Harta Procuraturilor, Harta administrativ-teritorială, numărul de populație, distanța care trebuie parcursă până la un anumit sediul. Trebuie să fie respectată și interacțiunea dintre avocatul - instanța, procurorul - instanța, poliția - instanța, procurorul - poliția.

În conformitate cu Legea nr. 764-XV privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova din 27 decembrie 2001 (în vigoare la 29 ianuarie 2002), Legea nr. 344-XIII privind statutul juridic special al Găgăuziei (Găgăuz- Yeri) din 23 decembrie 1994, teritoriul Republicii Moldova administrativ, se împarte în unități administrativ-teritoriale: sate, orașe, raioane și entitatea teritorială autonomă Găgăuzia. Structura administrativ-teritorială a Republicii Moldova și stabilirea temeiului legal pentru organizarea satelor (comunelor), sectoarelor, orașelor (municipiilor) și entităților administrativ-teritoriale ale acesteia se realizează în conformitate cu articolele 110 și 111 din Constituția Republicii Moldova și sunt implementate în conformitate cu nevoile economice, sociale și culturale, ținând cont de tradițiile istorice, pentru a asigura tuturor așezărilor rurale și urbane un nivel adecvat de dezvoltare.

Totodată, există și alte probleme, mai importante, în opinia noastră, care susțin punctul nostru de vedere - accesul justițiabililor la justiție și costurile nejustificate disproporționate ale bugetului de stat care vor atrage transferul

competenței raionul Vulcănești în competența judecatoriei Cahul.

Considerăm necesar să menționăm că Vulcănești face parte din Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia.

Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă cu un statut special care, fiind o formă de autodeterminare a găgăuzilor, este parte integrantă și inalienabilă a Republicii Moldova. Conform art. 111 al Constituției Republicii Moldova, UTA Găgăuzia soluționează de sine stătător, în limitele competenței sale, în interesul întregii populații, problemele cu caracter politic, economic și cultural.

Populația din această regiune aparține minorităților naționale (găgăuzi, bulgari, ruși), unde principala limbă de comunicare interetnică este găgăuză și rusă.

Una dintre ideile unirii instanței Comrat într-o singură instanță a fost această împrejurare, care se baza în primul rând pe interesele justițiabililor.

În afara de aceasta, următorul argument important pentru obiecțiile noastre îl reprezintă costurile instanțelor de judecată (**cheltuielile de stat**) **pentru serviciile unui traducător în limba română pentru justițiabili, ținând cont de prețurile traducătorilor privați și de lipsa personalului calificat în acest domeniu (nu există nici un singur traducător licențiat/autorizat al limbii găgăuze în Moldova)**, ce referă în favoarea temeiniciei argumentelor noastre dacă referim la accesibilitatea justiției pentru populație, în special dacă ținem cont de traducerea din limba română în găgăuză/rusă și invers.

Considerăm, că construirea clădirea nou de judecată sau construirea unei extinderi la sediul existent din Comrat este o soluție la problema reorganizării (care corespunde prevederilor Codului UTA Găgăuzia). Astfel, status quo-ul instanței Comrat va fi menținut din motive politice.

Scopul revizuirii Hartei Judiciare este optimizarea procesului de înfăptuire a justiției, a calității actului judiciar, a specializării judecătorilor, a independenței judecătorilor și a justiției accesibile.

Pentru a asigura calitatea actului de justiție, eficiența sistemului judiciar, repartizarea echitabilă a sarcinilor între instanțe, utilizarea efectivă a fondurilor publice, precum și în vederea creării premiselor pentru specializarea judecătorilor și unificarea a PIGD de exemplu, propunem:

		<p>1. Din Anexa II. de la punctul 6 se transfera (întreține) sediul Vulcănești la punctul 9 la Judecătoria Comrat;</p> <p>2. Până la 2027, îmbunătățirea sediului central Comrat prin construirea etajului 3 și reconstrucția extinderii;</p> <p>3. De la 01.01.2027 a consolida prin fuzionare tuturor celor trei sedii al Judecătoriei Comrat într-un sediul central.</p>	
Judecătoria Drochia	16.	<p>Examinând proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare) (număr unic 1109/MJ/2023), Judecătoria Drochia este în dezacord cu modificările propuse în proiect.</p> <p>Astfel, urmare a reorganizării potrivit legii 76, Judecătoria Drochia a activat cu 14 posturi de judecători potrivit statul de personal, efectiv 13 posturi reușindu-se formarea completelor specializate în contencios administrativ, insolvență, instrucție.</p> <p>Totodată, urmare eforturilor depuse, toți angajații judecătoriei Drochia, întrunind 3 sedii la moment sunt o echipă consolidată, conformându-se organizatoric distanțelor de deplasare pe care trebuie să î-l parcurgă, către sediul Central Drochia și nu întâmpină dificultăți.</p> <p>E de menționat, dacă să măsurăm în cantități măsurabile în km, ca distanța dintre orașe – sedii Dondușeni, Glodeni este o distanță identică pe care justițiabilul trebuie să o parcurgă sau într-o direcție sau în alta și deja s-au adaptat. S-au creat procedee logistice organizatorice de activitate și de examinare a cauzelor, unde sunt rezultate bune.</p> <p>După o analiză, a Proiectului prezentei Legi ținem să menționăm că, pentru optimizarea hărții judiciare are ca scop crearea condițiilor pentru îmbunătățirea calității actului justiției și de a asigura o mai bună utilizare a finanțelor publice în sectorul judecătoresc, de o repartizare uniformă a judecătorilor și personalului per instanță, cu scopul de a asigura un volum de lucru relativ egal printre instanțele judecătorești/judecători, însă, judecătoriile Edineț, Drochia și Bălți, din nou se vor confrunta cu pierderea timpului efectiv de muncă și cheltuirea banilor publici în vederea desfășurării procedurilor organizatorice, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea și aprobarea structurii instanțelor judecătorești; 	<p>Nu se acceptă</p> <p>Transferul sediului Glodeni al Judecătoriei Drochia la Judecătoria Bălți este justificat pornind de la amplasarea geografică a localităților raionului Glodeni în raport cu or. Drochia și mun. Bălți, având în vedere infrastructura drumurilor și transportului rutier între localitățile raionului Glodeni raportat la or. Drochia.</p> <p>Corespunzător, în situația în care distanța medie între localitățile din raionul Glodeni raportat la mun. Bălți este de 34 km, comparativ cu 60 km față de or. Drochia, între mun. Bălți și or. Glodeni existând transport rutier direct, transferul sediului Glodeni al Judecătoriei Drochia la Judecătoria Bălți este necesar.</p>

- Elaborarea și aprobarea statelor de personal pentru judecătoriile nou-create;
- Repartizarea și aprobarea efectivului-limită pe instanțe;
- Inițierea procedurilor de preavizare, concediere în conformitate cu art. 88 și 88¹ din Codul muncii;
- Întocmirea listelor privind transferul personalului din cadrul secretariatelor judecătoriilor fuzionate în judecătoriile nou-create;
- Estimarea surselor necesare pentru plata tuturor indemnizațiilor de concediere personalului care urmează a fi disponibilizat;
- Desfășurarea procedurilor de transferare și disponibilizare a personalului din judecătoriile fuzionate;
- Adoptarea deciziei de transmitere a bunurilor cu nominalizarea comisiilor de transmitere a bunurilor;
- Efectuarea inventarierii patrimoniului instanțelor care fuzionează și întocmirea actelor de inventariere;
- Întocmirea actelor de transmitere și transmiterea bunurilor, creanțelor, datoriilor și documentației.

În concluzie, toate aceste modificări nu va atinge sarcina de bază a acestui proiect de Lege, de a aduce justiția cât mai aproape de cetățeni și agenții economici mici și mijlocii și de a o face cât mai accesibilă pentru justițiabili, în rezultat, la efortul depus, doar se vor înlocui sediile și se va duce la cheltuieli suplimentare, schimbările având un conținut formal fără o eficiență apreciabilă.

Ținem cont, să concretizăm că anterior am indicat că era eficient ca sediul Glodeni să treacă la sediul central Bălți, deoarece sediul Fălești era în proiect să treacă la sediul central Ungheni, însă conform proiectului hărții actuale sediul Fălești rămâne la sediul Bălți plus se adaugă și sediul Glodeni, ceea ce presupune o gestionare anevoioasă fiind una dispersată exagerat.

Mai mult ca atât, vreau să menționez că judecătoriei Drochia i-au fost atribuite două funcții de judecători, deoarece conform statelor suntem 14 judecători, iar din anul următor vor fi 16 judecători ceea ce ne permite mai buna desfășurare a activității în făptuirea actului judecătoresc și posibilitatea de a face specializarea judecătorilor.

		Astfel, în vederea minimalizării cheltuielilor banilor publici și eficientizării procesului de reorganizare a sistemului judecătoresc, precum și a evitării trecerii subite de la un mod de organizare la altul, tindem să menționăm că având în vedere amplasarea geografică a judecătoriilor, distanța dintre acestea, infrastructura drumurilor și transporturilor este cel mai indicat efectiv de a nu modifica harta judecătorească pentru instanțele Edineț, Drochia și Bălți.	
Institutul pentru Politici și Reforme Europene	17.	Efectuarea analizei de impact a propunerilor privind reconfigurarea circumscripțiilor judecătoriilor în special în partea care se referă la crearea judecătoriei Ialoveni, transferul sediului Leova al judecătoriei Cimișlia la judecătoria Hîncești și transferul sediului Nisporeni al Judecătoriei Ungheni la judecătoria Strășeni.	Nu se acceptă Urmare a analizei avizelor recepționate s-a renunțat la crearea Judecătoriei Ialoveni și s-a optat pentru fuzionarea Judecătoriei Ialoveni cu Judecătoria Leova și Judecătoria Hîncești, formînd Judecătoria Hîncești. Prevederea obiectată cu referire la fuzionarea „sediului Nisporeni al Judecătoriei Ungheni la judecătoria Strășeni” a fost exclusă din proiect. Localitățile din circumscripția raionului Nisporeni rămîn arondate Judecătoriei Ungheni.
	18.	Estimarea cadrului temporal al producerii efectelor modificărilor care vizează transferul sediului Nisporeni al judecătoriei Ungheni la judecătoria Strășeni și evaluarea impactului prevederilor tranzitorii de la Art. III alin. (2) din proiectul de lege în partea care vizează transferul localităților din raionul Nisporeni în circumscripția judecătoriei Strășeni după darea în exploatare a sediului nou al judecătoriei Strășeni în coroborare cu propunerea de transfer a judecătoriei Ungheni cu toate sediile actuale în circumscripția Curții de Apel Nord (Bălți).	Se acceptă Art. III alin. (1) din proiect a fost modificat prin indicarea termenului intrării în vigoare a legii, fiind exclusă prevederea disputată.
	19.	Modificarea proiectului de lege în sensul excluderii de la pct. 15 din Anexa la Legea nr. 76/2016 a sediului Șoldănești al judecătoriei Orhei.	Se acceptă Modificarea a fost operată.

<p>20.</p>	<p>Efectuarea analizei de impact a proiectului în condițiile pct. 3 din Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.23/2019. Acest proiect trebuie să fie însoțit de analiza de impact, care urma a fi făcută anterior punerii în discuție a proiectului și care trebuie consultată cu Cancelaria de Stat și Ministerul Finanțelor. Completarea notei informative cu argumentare comprehensivă și sustenabilă care să justifice necesitatea redenumirii curților de apel și crearea Curții de Apel Sud cu sediul în mun. Cahul și mun. Comrat, inclusiv din perspectiva facilitării accesului cetățenilor la justiție, cu includerea componentei care să reflecte analiza propunerii privind crearea Curții de Apel Sud cu sedii specializate în mun. Cahul și mun. Comrat din perspectiva impactului acestei propuneri asupra activității profesioniștilor din domeniul justiției, în conlucrare cu Consiliul Național de Asistență Juridică Garantată de Stat și Uniunea Avocaților din Moldova.</p>	<p>Nu se acceptă. Nota informativă a proiectului conține suficientă informație referitoare la impactul financiar ce ține de implementarea proiectului.</p>
<p>21.</p>	<p>Fundamentarea notei informative și includerea raționamentelor care justifică transferul judecătoriei Hîncești din circumscripția Curții de Apel Chișinău (Centru) în circumscripția Curții de Apel Sud, cu analiza impactului acestui transfer asupra activității profesioniștilor din domeniul justiției.</p>	<p>Precizare Urmare a analizei obiecțiilor și recomandărilor parvenite la proiectul supus avizării s-a optat pentru păstrarea Judecătoriei Hîncești în circumscripția Curții de Apel Chișinău (Centru), respectiv decade necesitatea modificării notei informative în sensul recomandat.</p>

Ministru

/semnat electronic/

Veronica MIHAILOV- MORARU

(a II-a avizare)

S I N T E Z A
obiecțiilor și propunerilor
la proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative
(privind revizuirea hărții judiciare)

Participantul la avizare (expertizare)/ consultare publică	Nr.	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Curtea de Apel Comrat	22.	<p>Curtea de Apel Comrat Vă comunicăm următoarele:</p> <p>I. În vederea stabilirii echilibrului real în activitatea judiciară între instanțe de apel inițial autorul proiectului a propus comasarea Curții de Apel Comrat cu Curtea de Apel Cahul întru formarea Curții de Apel Sud</p> <p>„III. Curtea de Apel Sud (cu sediul în municipiul Comrat): 1) Judecătoria Comrat (Comrat, Ceadâr - Lunga); 2) Judecătoria Cahul (Cahul, Cantemir, Taraclia, Vulcănești); 3) Judecătoria Cimișlia (Cimișlia, Basarabeasca); 4) Judecătoria Hîncești (Hîncești, Leova).”</p> <p>Suntem de opinie, că doar această variantă de reorganizare a curților de apel amplasate la sudul Republicii Moldova este cu adevărat corectă, reieșind din următoarele considerente: 1) În primul rând, art. 20 alin. (1) Legea nr. 344-XIII din 23.12.1994 „Privind statutului juridic special al Găgăuziei (Găgăuz Yeri)” prevede, că „curtea de apel cu sediul în municipiul Comrat este o instanță de gradul doi față de instanțele judecătorești ierarhic inferioare...”. 2) în al doilea rând, din punct de vedere al poziționării geografice și căilor de circulație - municipiul Comrat se află în centrul regiunii sud, la distanțe relativ egale între circumscripțiile teritoriilor administrative din sudul țării.</p> <p>II. Totodată, administrația Curții de Apel Comrat analizând, efectele proiectului de lege în varianta finală (parvenită la 30.01.2024)</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Dispozițiile finale și tranzitorii ale proiectului cuprind prevederi referitoare la: sarcinile autorităților responsabile ce țin de implementarea proiectului de lege, printre acestea regăsindu-se și Consiliul Superior al Magistraturii.</p> <p>Subliniem că modalitatea de constituire a colegiilor sau completelor de judecată specializate constituie deja un domeniu reglementat, iar dublarea acestuia în prezentul proiect nu este necesară.</p> <p>Revizuirea arhitecturii curților de apel este în tandem cu reorganizarea judecătoriilor, or, reducerea numărului de judecătorii impune și optimizarea instanțelor de apel pentru a fi asigurată consolidarea instituțională și financiară a acestora.</p>

este de opinia că, dacă reorganizarea instanțelor de apel, situate la sudul Republicii Moldova va fi efectuată în modul prevăzut în proiectul vizat, și anume, prin fuzionarea Curții de Apel Comrat cu Curtea de Apel Cahul, există o probabilitate înaltă că vom ajunge la consecințe negative, analogice cu cele care au apărut în urma reorganizării instanțelor judecătorești în anul 2017, când s-au depistat probleme esențiale de gestionarea sediilor secundare, dintre care se enumeră: tergiversarea procesului de asigurare a sediilor secundare cu mijloacele fixe necesare și deservirii clădirilor acestora. Un efect negativ se va răspândi asupra obiectivului de operativitate: operativitatea luării deciziilor administrative în situații de criză sau situații excepționale. Suntem de opinia că specializarea pe sedii va avea un impact negativ pentru justițiabili. Spre exemplu, în situația când cauzele civile vor fi examinate la Comrat, înseamnă că toți locuitorii din circumscripția Curții de Apel Sud vor fi nevoiți să se deplaseze la Comrat și invers, dacă cauzele penale vor fi examinate la Cahul, toți locuitorii din circumscripția Curții de Apel Sud vor fi nevoiți să deplaseze la Cahul. Totodată, specializarea pe sedii va crea consecințe negative pentru planificarea activității avocaților și procurorilor. Deplasările avocaților și procurorilor într-o singură zi din oficiul central în oficiul secundar și invers, vor împiedeca la organizarea activității acestora într-un mod efectiv.

Mai mult vor suferi avocații, precum că cunoaștem bine că fără participarea lor procesul nu se efectuează în principiu. **Astfel, administrația Curții de Apel Comrat ajunge la concluzia că una din cele mai bune soluții (referitor la proiectul de lege în varianta finală) este: a) Crearea în fiecare sedii câte 3 colegii judiciare (9 judecători la sediul central și 9 judecători la sediul secundar al Curții de Apel Sud), asigurând posibilitatea examinării a tuturor tipuri de cauze în fiecare sediu; b) Asigurarea exercitării funcțiilor de președinte și șef al secretariatului în sediul central al Curții de Apel Sud și respectiv - exercitării funcțiilor de vicepreședinte și șef adjunct al secretariatului în sediul secundar al Curții de Apel Sud.**

<p>Consiliul Superior al Magistraturii</p>	<p>23.</p>	<p>Art. I. – Anexele nr. 2 și 3 din Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 62), cu modificările ulterioare.</p> <p>La Anexa 3 din Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 62), cu modificările ulterioare propunem ca Judecătoria Orhei să fie transferată din circumscripția Curții de Apel Centru în circumscripția Curții de Apel Nord din următoarele considerente.</p> <p>Actualmente Curtea de Apel Chișinău dispune de 57 posturi de judecător, din care 16 funcții sunt vacante. Deci activează 41 judecători. În perioada de la 01.01.2023 până la 01.02.2024 cei 41 de judecători au avut în procedură în mediu 1124 dosare per judecător.</p> <p>Curtea de Apel Bălți dispune de 24 posturi de judecători, din care 5 funcții sunt vacante. Deci activează efectiv 19 judecători. În perioada de la 01.01.2023 până la 01.02.2024 cei 19 judecători au avut în procedură în mediu 521 dosare per judecător.</p> <p>Astfel, observăm că încărcătura per judecător la Curtea de Apel Chișinău este de 2,2 ori mai mare decât la Curtea de Apel Bălți.</p> <p>Prin urmare, pentru a asigura un volum de lucru echilibrat al judecătorilor de la curțile de apel vizate, considerăm oportun de a transfera Judecătoria Orhei din circumscripția Curții de Apel Centru (actualmente Curtea de Apel Chișinău) în circumscripția Curții de Apel Nord (actualmente Curtea de Apel Bălți).</p> <p>În susținerea acestei propuneri învederăm și faptul că traseul de deplasare de la Orhei până la Bălți este comod pentru justițiabili, chiar dacă ar fi o distanță mai mare de la Orhei până la Bălți, decât de la Orhei până la Chișinău.</p> <p>Urmare a celor menționate supra, Consiliul Superior al Magistraturii avizează cu propunerile menționate proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare), înregistrat de Cancelaria de Stat cu nr. unic 1109/MJ/2023.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Judecătoria Orhei (cu toate sediile) din circumscripția Curții de Apel Chișinău (Centru) a fost arondată în circumscripția Curții de Apel Bălți (Nord).</p>
---	-------------------	--	---

<p>Judecătoria Bălți</p>	<p>24.</p>	<p>În ordinea informației solicitate, Vă menționăm că, susținem proiectul propus din perspectiva organizării Judecătoriilor și localitățile din circumscripțiile acestora potrivit Anexei nr.2.</p> <p>Venim cu o recomandare de modificare a redacției <i>Art.III. – Dispoziții finale și tranzitorii alin.(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.</i></p> <p>Considerăm că, momentul de intrare în vigoare a prezentelor modificări a Legii privind organizarea judecătorească, urmează a fi raportat anume la momentul începutul anului bugetar (la situația din 01.01.2025) astfel că, la elaborarea și aprobarea bugetului pentru anul următor de gestiune deja să fie luate în considerație modificările realizate (planificarea veniturilor, cheltuielilor, indicatorilor de performanță, etc.), pentru a asigura o administrare eficientă a surselor financiare din bugetele instanțelor de judecată.</p> <p>Suplimentar, începutul și finalul unui an bugetar este însoțit de o amplă procedură de achiziție a bunurilor și serviciilor necesare pentru buna funcționare a instanței de judecată, astfel, în situația în care, modificările legislative ar interveni în cursul anului de gestiune, acest fapt ar genera dificultăți de acoperire a necesităților de bunuri și servicii pentru sediile nou fuzionate.</p> <p>Mai menționăm că, redacția actuală a Art. III. – Dispoziții finale și tranzitorii, alin.(4) - (6), prevăd o serie de activități care urmează a fi realizate anume la începutul sau la finalul anului de gestiune.</p>	<p>Precizare</p> <p>Urmare a fuzionării anumitor instanțe judecătorești, vor fuziona și bugetele acestora. Respectiv, instanța nou creată nu va avea dificultăți în a-și gestiona bugetul.</p>
<p>Judecătoria Edineț</p>	<p>25.</p>	<p>Cu referire la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare), ținând cont că la modificările propuse este vizată și Judecătoria Edineț, întreg colectiv și-au expus dezacordul în luna decembrie, cele menționate au fost anexate la capitolul „sinteză” din proiectul vizat.</p> <p>Suplimentar, repetat atenționăm că cele invocate din „Note”, precum că reorganizarea în partea ce ține fuzionarea sediului Dondușeni la judecătoria Drochia se face în beneficiul cetățeanului, nu are nici o parte probatorie, ba din potrivă:</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Transferul sediului Dondușeni de la Judecătoria Edineț la Judecătoria Drochia este justificat pornind de la amplasarea geografică a localităților din raionul Dondușeni și infrastructura rutieră existentă între or. Dondușeni și or. Drochia, care este mult mai favorabilă cetățenilor, comparativ cu infrastructura dintre or. Dondușeni și Edineț</p>

- Distanța dintre Dondușeni către Drochia este de 36 km, pe lângă distanța Dondușeni- Edineț (35 km), distanță identică pe care justițiabilul trebuie să o parcurgă sau într-o direcție sau în alta. În ceea ce privește accesul justițiabililor din Dondușeni la sediul central Edineț, zilnic sunt rute Dondușeni – Edineț la orele: 07:10; 09:00; 10:50 și respectiv Edineț- Dondușeni: 7:25; 11: 20; 13:20;

- Pe parcurs, judecătoria Edineț a organizat mai multe evenimente pentru a fortifica relația cu comunitatea și inclusiv au fost organizate întruniri cu cetățenii din raza teritorială Dondușeni, care pe parcurs au comunicat că nu întâmpină dificultăți în caz de necesitate de a se deplasa la sediul Central, fapt dovedit și de rezultatele sondajului: la capitolul „Percepția cu privire la încredere în sistemul Judecătoresc, accesul la informație privind drepturile justițiabililor și suficiența resurselor materiale al judecătoriei”, în cea mai mare măsură **89%** dintre respondenții din sediul Dondușeni consideră că, au încredere în justiție și sunt mulțumiți de condițiile, accesul și suficiența resurselor materiale din sediul Dondușeni, scopul acestui sondaj a fost de a evalua măsura în care Judecătoria Edineț a răspuns așteptărilor justițiabililor și de a identifica factorii care au cauzat nemulțumire.

În cadrul discuțiilor, de către reprezentanții Agenției Administrare *Instanțe Judecătorești* s-a menționat că: „..... judecătoria Edineț este o instanță prea mare, care la moment deservește peste 200 mii locuitori și respectiv se întâmpină impedimente la gestionare....”

Însă judecătoria Edineț pune întrebarea, oare cum va putea gestiona viitoarea judecătorie Bălți, care la moment deservește peste 300 mii locuitori plus viitorul sediu Glodeni cu încă circa 42 mii locuitori??? Concomitent, unde se vor amplasa toți angajații viitoarei judecătorii Bălți în momentul unificării sediilor? Cât de mare urmează să fie construit viitorul sediu nou și cum va putea deservi concomitent viitoarea judecătorie Bălți peste 340 mii locuitori?

Acestea sunt câteva argumente suplimentare la cele transmise anterior, dar cert este faptul că, nu se atestă nici o rezonabilitate de a schimba un sediu de la o instanță la alta.

		<p>Prin urmare, în vederea asigurării calității actului de justiție, a eficienței sistemului judecătoresc, a distribuției echitabile a sarcinilor între instanțele judecătorești, a utilizării eficiente a fondurilor publice, precum și în vederea creării premiselor pentru specializarea judecătorilor pentru judecătoria Edineț, inclusiv, și unificarea unui PIGD per instanță, solicităm repetat de nu modifica harta judiciară pentru instanțele Edineț, Drochia și Bălți până la crearea condițiilor de unificare a sediilor (construcția sediilor noi a Palatelor de Justiție).</p>	
<p>Judecătoria Hîncești (corpul judecătoresc)</p>	<p>26.</p>	<p>Corpul judecătoresc al Judecătoriei Hîncești, sediul Central reiterează poziția abordată în cadrul obiecțiilor anterioare, susținînd integral aceiași poziție vizată.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Cu referire la prevederea proiectului prin care se propune transferul sediului Leova al Judecătoriei Cimișlia la Judecătoria Hîncești Subliniem următoarele.</p> <p>Această propunere este justificată prin faptul că între localitățile din raionul Leova și or. Cimișlia nu există infrastructură de transport rutier interurban, toate rutele de transport rutier din or. Leova către or. Cimișlia tranzitînd or. Hîncești. Acest fapt este notoriu și se demonstrează printr-o simplă accesare a hărții rutiere a Republicii Moldova.</p> <p>Respectiv, avînd în vedere dificultățile cu care se confruntă la momentul actual justițiabilii din localitățile raionului Leova pentru a se deplasa la Judecătoria Cimișlia, justifică transferul acestora în circumscripția Judecătoriei Hîncești. Pentru detalii, a se vedea nota informativă la proiect.</p> <p>Precizare Judecătoria Cimișlia (inclusiv circumscripția localităților Basarabeasca) va</p>

			<p>fuziona prin contopire cu Judecătoria Comrat (sediul central).</p> <p>Precizare</p> <p>Cu referire la prevederile proiectului prin care se propunea arondarea Judecătoriei Hîncești la circumscripția Curții de Apel Cahul, menționăm că analizând argumentele expuse în avizele recepționate, dar și opiniile exprimate asupra acestui proiect de lege în cadrul consultărilor publice s-a ajuns la concluzia că la această etapă este oportună arondarea Judecătoria Hîncești sub jurisdicția Curții de Apel Centru, cu localitatea de reședință Chișinău.</p> <p>Precizare</p> <p>Referitor la prevederea proiectului ce reglementa separarea sediului Ialoveni al Judecătoriei Hîncești și crearea unei instanțe independente cu sediu unic în or. Ialoveni, menționăm că urmare a analizei argumentelor recepționate s-a renunțat la această inițiativă, or, la etapa actuală nu se justifică oportunitatea acestei.</p>
Judecătoria Hîncești	27.	<p>Prin efectul Legii nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, sistemul instanțelor judecătorești din Republica Moldova a fost reorganizat, prin fuziune, fiind instituite 15 instanțe de judecată, cu stabilirea sediului de bază și a celor secundare, care și-au început activitatea la 1 ianuarie 2017. În acest context, Judecătoria Ialoveni fuzionând prin contopire cu Judecătoria Hîncești, a format Judecătoria Hîncești (sediul Central și sediul Ialoveni).</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Analizând argumentele expuse în avizele recepționate, dar și opiniile exprimate asupra acestui proiect de lege în cadrul consultărilor publice s-a ajuns la concluzia că la această etapă nu se justifică separarea sediului Ialoveni al Judecătoriei Hîncești cu crearea unei</p>

	<p>Prin Lege, citată supra, s-a dispus ca unificarea sediilor judecătoriilor să se efectueze treptat până la 31 decembrie 2027.</p> <p>Prin Hotărârea nr.122/10 din 26 mai 2020 Consiliul Superior al Magistraturii a constituit Grupul de lucru în vederea evaluării rezultatelor implementării reformei de organizare a sistemului judecătoresc și înaintarea propunerilor/amendamentelor referitor la noile modificări ale Hărții Judiciare, altor instituții ce contribuie la înfăptuirea justiției, necesare pentru buna funcționare a instanțelor și pentru a satisface drepturile și necesitățile justițiabililor.</p> <p>Astfel, prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 302/30 din 29 noiembrie 2021, a fost aprobat raportul de totalizare a ședințelor Grupului de lucru cu privire la reorganizarea Hărții Judiciare. Conform Raportului de totalizare a ședințelor Grupului de lucru cu privire la reorganizarea Hărții judiciare, la pct. 3 s-a propus „Disjungerea sediului Ialoveni de sediul Central Hîncești”, Opțiunea I - crearea unui sediu Central Ialoveni (la moment 8 judecători) cu completarea Planului de realizare a construcției noilor sedii centrale, cu includerea acțiunii de construire a unui Palat al Justiției al Judecătoriei Ialoveni (cu cel puțin 12 judecători).</p> <p>La Opțiunea II, fuzionarea de facto a sediului Ialoveni cu sediul Judecătoria Chișinău (care va fuziona într-o clădire unică): nr. de judecători 8 Ialoveni – 155 Chișinău, noi instanțe judecătorești – 163 judecători; distanța mică, transport asigurat, Judecătoria Hîncești va activa separat la moment 8 judecători. Motivele: amplasarea ambelor instanțe în apropierea de Chișinău, instanțe mari, nr. de judecători, volumul de lucru se află în creștere. De majorat nr. judecătorilor cu 3-4 unități în fiecare instanță.</p> <p>La 27 februarie 2023, Judecătoria Hîncești, a expediat în adresa Ministerului Justiției, Consiliului Superior al Magistraturii și Agenției de Administrare a Instanțelor de Judecată nota informativă prin care a optat pentru Opțiunea nr. I – crearea Judecătoriei Ialoveni ca instanță separată, și Judecătoria Hîncești să devină instanță separată.</p>	<p>instanțe independente cu sediu unic în or. Ialoveni.</p> <p>Astfel, la Art. I din proiect și anume în Anexa nr. 2 la Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească s-a exclus pct. 16, iar localitățile din raionul Ialoveni au fost transferate în circumscripția Judecătoriei Hîncești.</p> <p>Atribuirea sediului Ialoveni al Judecătoriei Hîncești la Judecătoria Chișinău nu este o propunere viabilă în situația în care Judecătoria Chișinău este instanța cu cel mai mare volum de lucru dintre toate instanțele judecătorești, mărirea acestui volum nefiind justificată. or, unul din obiectivele proiectului este de a micșora volumul de lucru al Judecătoriei Chișinău și cel al Curții de Apel Chișinău.</p> <p>Având în vedere renunțarea la propunerea privind crearea Judecătoriei Ialoveni, la lit. m) din art. 1 din Legea nr. 76/2016proiectul a fost modificat, astfel încât Judecătoria Hîncești, până la construirea sediului unic, va avea două sedii secundare în or. Ialoveni și în or. Leova.</p> <p>Implementarea opțiunii cu referire la crearea judecătoriei Ialoveni ar implica cheltuieli suplimentare ce țin de salarizarea funcției de președinte al instanței, altor costuri cum ar fi: revizuirea statelor de personal prin completarea acestora cu funcțiile publice menite să asigure lucrările de secretariat, arhiva, curierat etc..</p> <p>Precizare</p>
--	---	---

	<p>Drept rezultat, la 12 decembrie 2023, Ministerul Justiției a publicat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative privind revizuirea hărții judiciare. (în continuare – proiectul de lege).</p> <p>Potrivit prevederilor proiectului de lege, prin expunerea în redacție nouă a anexei nr. 2 la Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească, Ministerul Justiției propune modificarea circumscripțiilor judecătoriilor, astfel încât din 15 instanțe judecătorești de gradul întâi (judecătorii) instituite prin Legea 76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, începând cu 1 martie 2024 vor funcționa 16 judecătorii, urmare a formării judecătoriei Ialoveni prin dezmembrare cu separare de judecătoria Hîncești.</p> <p>Însă, conform Proiectului de Hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare), prin care Guvernul a hotărât de a aproba și a prezenta Parlamentului spre examinare proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare), și anume, conform Anexei nr. 2, Judecătoria Hîncești, va avea în componența sa, sediul Ialoveni și sediul Leova, care anterior a fost în componența Judecătoriei Cimișlia. În această ordine de idei, ne expunem dezacordul la Proiectul de Lege propus de Guvernul Republicii Moldova, cu indicarea următoarelor obiecții. Inițial, s-a discutat referitor la crearea Judecătoriei Ialoveni, deoarece este necesară o instanță separată, având în vedere dezvoltarea ascendentă a raionului Ialoveni, inclusiv creșterea numărului populației în or. Ialoveni înregistrată în ultima perioadă, mărirea volumului de lucru prin creșterea anuală a numărului de dosare aflate în procedura judecătorilor de la sediul Ialoveni al judecătoriei Hîncești. Or, raionul Ialoveni este amplasat pe un teritoriu de 784 km² alcătuit din: 25 de primării, raionul propriu-zis este format dintr-un oraș: Ialoveni; 6 comune: Ruseștii Noi, Răzeni, Țipala, Zîmbreni, Mileștii Mici, Gangura și 33 de sate: Alexandrovca, Baltăți, Bardar, Budăi, Cărbuna, Cigîrleni, Costești, Dănceni, Gangura, Găureni, Hansca,</p>	<p>Judecătoria Cimișlia (inclusiv circumscripția fostului sediu secundar Basarabeasca) va fuziona cu Judecătoria Comrat (sediul central).</p>
--	--	---

	<p>Homuteanovca, Horești, Horodca, Malcoci, Molești, Misovca, Mileștii Mici, Mileștii Noi, Nimoreni, Piatra Albă, Pojăreni, Puhoi, Răzeni, Ruseștii Noi, Ruseștii Vechi, Sociteni, Suruceni, Țipala, Ulmu, Vărătic, Văsieni și Zîmbreni. Prin urmare, deși raionul Ialoveni este amplasat la distanța de 14 km de Chișinău, este un raion care se dezvoltă de la an la an. Conform recensământului din anul 2014 (Notă: Biroul Național de Statistică nu deține o informație actualizată, din motiv că nu s-a desfășurat un alt recensământ de atunci), populația raionului Ialoveni constituia 75 000 de locuitori, iar reeșind din informația prezentată de autoritățile publice locale, numărul locuitorilor este în permanentă creștere, ceea ce duce inevitabil la creșterea numărului de dosare civile, penale și contravenționale. Astfel, conform datelor din PIGD, judecătorilor din Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni, le revine anual a câte 1 100 de dosare, or, în anul 2022 au fost înregistrate și repartizate 3160 dosare numai în sediul Ialoveni al Judecătoriei Hîncești, totodată fiind înregistrată și restanța de 2544 dosare din anul 2021, activând doar cinci judecători, iar în anul 2023 au fost înregistrate și repartizate 3361 de dosare, activând doar patru judecători, restanța fiind de 1625 dosare din anul 2022, respectiv sarcina de lucru per judecător este în creștere de la an la an, comparativ cu anii precedenți. La fel, în cadrul sediului Central al Judecătoriei Hancești, pentru perioada anului 2021 au fost înregistrate 4872 dosare, în perioada anului 2022 au fost înregistrate 4141 dosare, iar în perioada anului 2023, la situația din 18 decembrie 2023 - 4256 dosare. Aceste cauze au fost distribuite pentru 7 judecători, dintre care 6 au exercitat efectiv fără întreruperi activitatea, unu din care exercita specializarea judecatorului de instrucție, fiind degrevat de la sarcina judecatorului de drept comun cu 50%. Din numărul dosarelor evocate supra, doar în anul 2021 au fost înregistrate 1077 dosare de competența judecatorului de instrucție, în anul 2022 - 1149 dosare și la situația din 18 decembrie 2023 - 885 dosare - acestea fiind distribuite practic în competența unui singur judecător, în situația examinării primare. Prin urmare, realizarea modificărilor hărții judecătorești, din perspectiva celor</p>	
--	---	--

evocate în proiect, vin să supraaglomereze judecătorul specializat – în materia judecătorului de instrucție, din cadrul Judecătoriei Hîncești cu cauze generate de justitiabilii penitenciarului nr.3 Leova, acest fapt destabilizând activitatea magistratului, afectând volumul accesibil de muncă a acestuia, care și acum este unul destul de remarcabil, în contextul în care, în gestiunea Judecătoriei Hîncești, sunt repartizate spre examinare inclusiv materiale ce atestă competența de soluționare a chestiunilor apărute la executarea pedepsei penale, pentru categoria persoanelor deținute în Penitenciarul nr. 7 Rusca. Deci, atribuirea a două instituții penitenciare, în gestiunea uneia și aceeași instanțe, în contextual în care, ambele sedii - sediul Hîncești și sediul ipotetic - Leova, în cumul înregistrează un singur echipament video de realizare a ședințelor prin intermediul videoconferinței, ar genera situații absolut dificile, care ar impune nu doar examinarea unui volum exagerat de dosare, dar și extinderea termenului de precăutare a acestora, în condițiile în care acestea poartă un caracter urgent. La fel, în ipoteza în care, în componența Judecătoriei Hîncești, ar fi și raionul Leova, ar fi o sarcină mult mai mare și pentru Curtea de Apel Chișinău, deoarece Judecătoria Hîncești, se află în circumscripția Curții de Apel Chișinău, or, de fapt prin proiectul Legii se miza descărcarea Curții de Apel Chișinău de sarcina efectiv mare a dosarelor care se află în examinare. Mai, urmează de evidențiat că, Judecătoria Hîncești are în componența sa, Penitenciarul Rusca, iar sediul Leova, la fel are în componența sa, Penitenciarul nr. 3, care cu siguranță va majora sarcina de lucru a Curții de Apel Chișinău. Mai mult, este de menționat că, distanța între or. Leova și or. Hîncești este de 60,7 km (1h, 2 min), de la or. Leova și or. Ialoveni este 85,5 km (1h,30 min), iar or. Leova și or. Cimișlia este de 50,8 km (43 min), or. Leova și or. Cahul este de 73,5 km (1h, 10 min), ceea ce rezultă că, cea mai optimă soluție, este de a menține sediul Leova în componența Judecătoriei Cimișlia. Adicional, urmează de remarcat că, după ultimul recensământ desfășurat în anul 2014 conform datelor BNS, numărul de populație în raionul Leova este de 44 702 locuitori și în componența raionului intră

40 de localități, iar raionul Hîncești ocupă al al 3-lea loc pe republică, după numărul de locuitori, și anume 118 922 persoane, cu 63 de localități în componența sa. Respectiv, subsumând numărul de localități din r-nul Ialoveni, r-nul Hîncești și r-nul Leova, precum și numărul de populație, distanța dintre aceste localități, s-ar crea un disconfort pentru justițiabili, cetățeni și localnici, or, de fapt revizuirea Hărții Judecătorești vine cu novații, în vederea facilitării accesului la justiție. Subsecvent, urmează de remarcat că, în fiecare instanță de judecată, există a câte un judecător specializat în materie de contencios administrativ și unul supleant, respectiv, la Judecătoria Hîncești, judecătorul specializat pentru examinarea cauzelor în contencios administrativ, se află cu sediul în Ialoveni, și în principiu, cauzele vor fi remise la Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni, iar justițiabilii vor fi nevoiți să se deplaseze la o distanță mult mai mare. Distinct de opinia inserată în Nota informativă/explicativă expediată Guvernului Republicii Moldova precum că, autoritățile publice, justițiabilii și cetățenii au solicitat de a anexa sediul Leova în componența Judecătoriei Hîncești, or, de fapt autoritățile publice locale, procuratura teritorială, avocații au solicitat ca Judecătoria Ialoveni să fie separată, inclusiv de Judecătoria Hîncești. Mai mult, prin Nota expediată la 29.12.2023 în adresa Ministerului Justiției de către corpul judecătoresc al Judecătoriei Hîncești, au fost aduse argumente împotriva comasării sediului Leova la Judecătoria Hîncești. Este notabil faptul că, la Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni, la zi judecătorii (în număr de 8) sunt asigurați cu sală de ședință – pentru fiecare judecător, birou – pentru fiecare judecător, asistent și grefier – pentru fiecare judecător, renovări efectuate recent în anul 2022. Reiterăm repetat că nu poate fi reținută afirmația indicată în Nota informativă/explicativă precum că, Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni nu dispune de Secție de evidență și documentare procesuală și arhivă, or, aceasta vine în contradicție cu situația existentă în instanță. Având în susținere cele relatate, cât și susținerea din partea autorității publice locale, a procuraturii teritoriale și a avocaților care

	<p>activează în circumscripția Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, considerăm că crearea judecătoriei Ialoveni este o decizie judicioasă, urmând a asigura calitatea actului de justiție, a eficienței sistemului judecătoresc, a distribuției echitabile a sarcinilor între instanțele judecătorești, a utilizării eficiente a fondurilor publice, precum și în vederea creării premiselor pentru specializarea judecătorilor. În acelaș context, remarcăm că, terenul pentru construirea unui Palat al Justiției al Judecătoriei Ialoveni (cu cel puțin 10-12 judecători) va fi identificat cu ajutorul autorităților publice locale de nivel I și II, care sunt dispuse să atribuie un astfel de teren, în termen restrâns, având în vedere colaborarea intensă între Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni și autoritățile publice locale, precum și interesul populației localității și a justițiabililor din acest segment. Pe cale de consecință, solicităm respectuos să se țină cont de aspectele relatate și să se aprobe proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative privind revizuirea hărții judiciare prin crearea Judecătoriei Ialoveni în urma dezmembrării și separării de Judecătoria Hîncești, menținerea Judecătoriei Hîncești cu un singur sediu, și menținerea sediului Leova în componența Judecătoriei Cimișlia.</p>	
<p>28.</p>	<p>Subsecvent, considerăm că formarea Judecătoriei Hîncești (sediul central și sediul Leova) în rezultatul fuzionării prin contopire a Judecătoriei Leova cu Judecătoria Hîncești reprezintă o soluție chibzuită, iar problema examinării dosarelor în materia judecătorului de instrucție, generate de Penitenciarul nr. 4 Leova și nr. 7 Rusca, urmează a fi soluționată prin numirea a mai mulți judecători de bază, care vor exercita atribuțiile judecătorului de instrucție la Judecătoria Hîncești (în ambele sedii).</p>	<p>Precizare</p> <p>Odată cu transferul sediului Leova la Judecătoria Hîncești, această instanță va avea în circumscripție 2 instituții penitenciare, însă acest fapt va servi drept temei pentru CSM de a reexamina numărul de funcții de judecător la Judecătoria Hîncești astfel încât, să se asigure capacitatea judecătoriei Hîncești de a face față volumului de lucru al judecătorilor investiți cu atribuții de judecător de instrucție. Totatădă, trebuie să se țină cont și de posibilitatea utilizării sistemului de video-conferință în cadrul proceselor penale.</p>

Ministerul Finanțelor	29.	<p>Cu referință la demersul Ministerului Justiției nr.03/877 din 30 ianuarie 2024, Ministerul Finanțelor a examinat proiectul legii pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare), număr unic 1109/MJ/2023, și în limitele competențelor funcționale, comunică că susține de principiu proiectul. Totodată, în contextul în care, transformarea Curții de Apel Comrat în sediu secundar Comrat al Curții de Apel Sud va avea drept efect reducerea actualei funcții de Președinte al Curții de Apel Comrat, măsura dată poate necesita alocări de mijloace financiare suplimentare din bugetul de stat, legate de demisia persoanei care nu se va regăsi în noua structură ca urmare a reorganizării, care la această etapă nu au fost estimate și nici luate în considerare de către autorii proiectului. Prin urmare, în caz de necesitate Consiliul Superior al Magistraturii, în calitate de organ de autoadministrare judecătorească urmează să prioritizeze necesitățile stringente, și să identifice posibilități de acoperire a costurilor condiționate de demisia angajaților, din contul și limita bugetului instituției, inclusiv prin redistribuiri interne de alocații.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Reducerea funcției de președinte al instanței de apel nu presupune faptul că persoana vizată va deveni șomer. Or, persoana respectivă își va continua activitatea în calitate de judecător, iar funcția care va înceta este cea managerială.</p> <p>Mai mult ca atât actualul președinte al Curții de Apel Comrat ar putea exercita funcția de vicepreședinte al sediului Curții de Apel Cahul.</p>
Centrul de Resurse Juridice din Moldova	30.	<p>CRJM a analizat cu atenție prevederile proiectului nr. 796/2023. În general, susținem inițiativa de optimizare a hărții judiciare, care trebuie să fie aliniată la cerințele sistemului judiciar și nevoile justițiabililor. În același timp, considerăm că proiectul poate fi îmbunătățit substanțial pentru a atinge obiective stabilite de către autor. Ultima versiunea a proiectului prevede existența în Republica Moldova a 15 judecătorii. Spre deosebire de abordarea din proiect, CRJM propune reducerea numărului judecătoriiilor de la 15 la 12 pentru a asigura eficiența și sustenabilitatea sistemului judiciar, prin crearea unor instanțe suficient de mari pentru a oferi un management eficient și calitate, precum și pentru a permite specializarea judecătorilor și o distribuție aleatorie veritabilă a dosarelor.</p> <p>În ceea ce privește curțile de apel, suntem de acord cu propunerea de a reduce la trei numărul curților de apel. Totodată, pentru a reduce volumul de muncă și a echilibra sarcina de lucru a judecătorilor în</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Urmare a procesului de avizare repetată, numărul judecătoriiilor conform prevederilor proiectului va fi redus de la 15 la 13 instanțe.</p>

	<p>cadrul Curților de Apel Chișinău, propunem micșorarea și mai tare a competenței teritoriale. Propunerile înaintate pot genera o distribuție mai echitabilă a sarcinii între curțile de apel, astfel încât mai mult de jumătate din dosarele din țară să fie examinate de Curțile de Apel Sud și Nord. Aceasta de asemenea, va permite alocarea către Curtea de Apel Sud a unui număr mai mare de judecători pentru a spori eficiența acesteia.</p> <p>Propunerile cu privire la numărul de judecători din fiecare instanță au fost formulate astfel încât volumul de muncă din fiecare instanță să se apropie cât de mult posibil de sarcina medie per nivelul respectiv de instanțe. Atunci când am formulat recomandarea cu privire la numărul de judecători per fiecare instanță, CRJM a plecat de la prezumția că în fiecare instanță vor activa efectiv 90% din numărul de judecători alocat conform statelor de personal. La efectuarea calculului am prezumat că numărul total al judecătorilor din judecătoria (372) și curțile de apel (97) rămâne neschimbat.</p> <p>La baza analizelor noastre au stat datele statistice privind volumul de muncă al judecătorilor pentru anii 2022 – (01-09)2023 prezentate de Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești (AAIJ)¹ și datele la zi privind numărul judecătorilor din judecătoria și curțile de apel oferite de Consiliul Superior al Magistraturii. De asemenea, am folosit ultimele date oficiale privind populația din circumscripțiile teritoriale ale fiecărei judecătoria, prezentate de Biroul Național de Statistică. Propunerile CRJM urmăresc inclusiv și obiectivul de economisire a costurilor reformei, care la această etapă este evaluată la cel puțin 104,5 milioane de euro.</p> <p>Având în vedere succesul reformelor similare în țări precum Estonia, Finlanda și Olanda, recomandăm acompanierea optimizării cu digitalizarea procedurilor judiciare.</p>	
<p>31.</p>	<p>Judecătoriile</p> <p>Ultima versiunea a proiectului prevede existența în Republica Moldova a 15 judecătoria. Această propunere nu corespunde criteriilor</p>	<p>Se acceptă parțial</p>

	<p>menționate mai sus. În rezultatul acestei propuneri, în țară vor exista cel puțin două judecătoria cu un volum de muncă prea mic pentru 9 judecători (Criuleni (6) și Cimișlia (7)). Alte două judecătoria au un volum de muncă pentru cel mult 9 judecători (Anenii Noi și Comrat). Totodată, și criteriul populației invocat de Ministerul Justiției nu este respectat. Astfel, judecătoriile Anenii Noi, Criuleni, Cimișlia vor deservi o populație mai mică de 100.000 de locuitori.</p> <p>Spre deosebire de abordarea din proiect, CRJM propune reducerea numărului judecătoriilor de la 15 la 12. Potrivit calculelor obiective și potrivit criteriilor de mai sus, își justifică existența doar judecătoriile Edineț, Orhei, Drochia, Ungheni, Bălți, Chișinău, Soroca, Hîncești, Strășeni, Comrat, Cahul, Căușeni. Nu se încadrează în criteriile de mai sus judecătoriile Criuleni (volum de muncă pentru 6,5 judecători), Cimișlia (volum de muncă pentru 7 judecători) și Anenii Noi (volum de muncă pentru mai puțin de 9 judecători) (a se vedea Anexa nr. 1). Competența teritorială a judecătoriilor Criuleni și Ialoveni poate fi absorbită fără dificultăți de Judecătoria Chișinău. Judecătoria Cimișlia poate fi comasată cu judecătoria Comrat, creând la Comrat o judecătoria cu 17 judecători (volumul de muncă al Judecătoriei Comrat este suficient doar pentru 9-10 judecători), iar Judecătoria Anenii Noi poate fi comasată cu Judecătoria Căușeni, în care vor activa 19 judecători. Conform propunerilor CRJM, cele mai mici judecătoria vor fi: Strășeni - 11 judecători și Hîncești și Ungheni cu câte - 12 judecători. De asemenea, nu vor exista instanțe judecătorești care vor deservi mai puțin de 100.000 de locuitori (a se vedea Anexa nr. 2). Dacă propunerile CRJM vor fi respectate, costul reformei se va reduce cu 20-25 % din contul economiilor pentru construcția sediilor celor 3 judecătoria care nu se încadrează în criteriile stabilite.</p>	<p>Judecătoria Cimișlia (inclusiv circumscripția localităților Basarabeasca) va fuziona cu Judecătoria Comrat (sediul central). Judecătoria Anenii Noi va deveni unul din sediile Judecătoriei Căușeni.</p>
32.	<p>Curțile de apel În ceea ce privește curțile de apel există două mari provocări – supraîncărcarea Curții de Apel Chișinău (care în prezent examinează</p>	<p>Se acceptă Judecătoria Orhei (inclusiv toate sediile secundare) din circumscripția Curții de Apel</p>

circa 70% din toate cauzele examinate de curțile de apel) și existența la sudul țării a două curți de apel prea mici pentru a fi eficiente.

Suntem de acord cu propunerea de a reduce la trei numărul curților de apel: Nord, Centru și Sud. Totodată, pentru a reduce volumul de muncă și a echilibra sarcina de lucru a judecătorilor în cadrul Curților de Apel, propunem micșorarea și mai tare a competenței teritoriale a acesteia. Propunerea Ministerului Justiției, deși urmează abordarea corectă, nu este în măsură să soluționeze pe deplin problema supraaglomerării Curții de Apel Chișinău.

Potrivit estimărilor noastre, transferul Judecătoriei Ungheni în circumscripția Curții de Apel Nord va reduce volumul de muncă al Curții de Apel Centru cu circa 14%. Această reducere **nu va soluționa problema supraaglomerării Curții de Apel Centru**. De asemenea, aceasta **nu soluționează problema volumului redus de muncă al Curții de Apel Sud**. Acesta va fi suficient pentru cel mult 9 judecători, ceea ce este insuficient pentru a avea o instanță de apel eficientă (a se vedea Anexa nr. 3).

Propunem transferarea în competența Curții de Apel Nord atât a circumscripției judecătoriei Orhei, cât și a judecătoriei Ungheni. Aceasta va dubla volumul de muncă al acestei curți de apel și va justifica existența în această instanță a 34 de judecători. De asemenea, propunem transferarea în competența Curții de apel Sud a circumscripțiilor judecătoriilor Hîncești și Căușeni (inclusiv Anenii Noi). Aceasta va dubla volumul de muncă a Curții de Apel Sud și va justifica existența în această instanță a 17 judecători. În același timp, volumul de muncă al Curții de Apel Chișinău se va reduce cu 33%, suficient pentru ca în instanță să activeze 46 de judecători cu același volum de muncă ca și în alte curți de apel (a se vedea Anexa nr. 4). Această propunere va crea o distribuție mai echitabilă a sarcinii între curțile de apel, mai mult de jumătate din dosarele din țară fiind examinate de Curțile de Apel Sud și Nord. Aceasta de asemenea, va permite alocarea către Curtea de Apel Sud a unui număr mai mare de judecători pentru a spori eficiența acesteia.

Chișinău (Centru) va fi arondată în circumscripția Curții de Apel Bălți (Nord).

		<p>Schimbarea competenței teritoriale a curților de apel nu are un impact major asupra accesibilității sistemului de justiție. Timpul de călătorie dintre Judecătoria Orhei și Curtea de Apel Nord este comparabil cu timpul pentru călătoria de la Judecătoria Orhei la Curtea de Apel Centru. Același lucru se poate spune despre călătoriile de la Judecătoriile Căușeni și Hîncești până la Comrat. Mai mult, potrivit datelor statistice, în apel ajung să fie examinate doar circa 20% din cauzele examinate de judecătorii, iar în curțile de apel părțile de regulă sunt reprezentați de avocați.</p>	
Curtea de Apel Cahul	33.	<p>În urma studierii proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare) (număr unic 1 109/MJ/2023), Curtea de Apel Cahul susține pe deplin propunerea legislativă privind reorganizarea curților de apel prin crearea Curții de Apel Sud cu două sedii: sediul principal în mun. Cahul și sediul secundar în mun. Comrat.</p> <p>Totodată, Curtea de Apel Cahul vine cu următoarea propunere.</p> <p>Potrivit proiectului menționat, sediul Leova al Judecătoriei Cimișlia urmează a fi atribuit Judecătoriei Hîncești care se va afla în circumscripția Curții de Apel Centru.</p> <p>Din punct de vedere teritorial-administrativ raionul Leova se află în partea de sud a țării la o distanță de 73,5 km față de municipiul Cahul și la o distanță de 94,4 km față de municipiul Chișinău. (distanțele generate de Google Maps).</p> <p>Astfel, luînd în considerație distanțele geografice observăm amplasarea teritorială a raionului Leova mai favorabilă de municipiul Cahul comparativ cu municipiul Chișinău, ceea ce este în beneficiul justițiabililor.</p> <p>Curtea de Apel Cahul ca soluție optimă pentru îmbunătățirea calității justiției, inclusiv prin asigurarea repartizării uniforme a volumului de lucru în instanțele judecătorești, consideră oportun ca Judecătoria Leova să rămînă în continuare ca instanța secundară a Judecătoriei Cimișlia sau să fie atribuită Judecătoriei Cahul pentru a</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Sediul Leova al Judecătoriei Cimișlia urmează a fi atribuit Judecătoriei Hîncești, în contextul multiplelor adresări ale președinților instanțelor judecătorești respective și ale cetățenilor, precum și urmare a analizelor efectuate de experți. Or, clădirea sediului Leova al Judecătoriei Cimișlia este prea mare pentru un efectiv de 4 judecători (din care 1 judecător este suspendat din funcție), întreținerea acesteia necesită cheltuieli excesive raportat la numărul de cauze examinate.</p> <p>Suplimentar, evidențiem volumul redus de muncă la sediul Leova și anume:</p> <p>Pe parcursul anului 2022 Judecătoria Cimișlia a avut în examinare 7.574 cauze, dintre care:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sediul Cimișlia (Central) – 4.228 cauze parvenite în perioada de referință, restanța la începutul anului 2022 fiind de 1.398 cauze;

		<p>face parte din circumscripția Curții de Apel Sud. Or, conform proiectului Judecătoriile Cimișlia și Cahul fac parte din circumscripția Curții de Apel Sud.</p> <p>Precizăm că, anterior Judecătoria Leova și Judecătoria Cimișlia se aflau în circumscripția Curții de Apel Cahul (Tribunal), jurisdicția care corespundea interesului public de acces la justiție, fiind acceptată și de justițiabilii acestor raioane.</p> <p>Ca argument adițional, evidențiem, că propunerea înaintată va asigura și reducerea volumului de muncă a Curții de Apel Chișinău.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sediul Leova – 1.335 cauze parvenite în perioada de referință, restanța la începutul anului 2022 fiind de 586 cauze; <p>Până la data de 30 septembrie 2023, Judecătoria Cimișlia a avut în examinare 6.516 cauze, dintre care:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sediul Cimișlia (Central) – 3.238 cauze parvenite în perioada de referință, restanța la începutul anului 2023 fiind de 1.735 cauze; • sediul Leova – 1.081 cauze parvenite în perioada de referință, restanța la începutul anului 2023 fiind de 461 cauze. <p>Ca argumente adiționale evidențiem: lipsa specializării judecătorilor, precum și lipsa unei infrastructurii între ambele localități, drum avariata.</p> <p>Precizare Judecătoria Cimișlia (inclusiv circumscripția localităților Basarabeasca) va fuziona prin contopire cu Judecătoria Comrat (sediul central).</p>
<p>Judecătoria Comrat</p>	<p>34.</p>	<p>La interpelare nr.03/877 din 30 ianuarie 2024 La moment judecătoria Comrat menține opinia expusă anterior asupra proiectului Legii privind revizuirea Hărții judiciare, conform căreia varianta optimă ar fi, după efectuarea reparației capitale a sediului central a judecătoriei din mun.Comrat și mărirea spațiului clădirii, de transferat personalul sediilor Vulcănești și Ceadâr Lunga în sediul central.</p> <p>Astfel, fiind unificate sediile într-un sediu unic ar fi posibilă atingerea obiectivelor propuse de Ministerul Justiției și anume:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. consolidarea capacităților instituționale ale instanței judecătorești. 2. îmbunătățirea calității actului de justiție și sporirea eficienței 	<p>Nu se acceptă</p> <p>Informația prezentată în nota informativă la proiect dovedește în suficientă măsură că transferul sediului Vulcănești al Judecătoriei Comrat la Judecătoria Cahul este pe deplin justificat.</p> <p>Or, clădirea sediului Vulcănești este prea mare pentru un efectiv de 1 judecători, inclusiv raportat la volumul de dosare examinat de către acesta. Mai mult, având în vedere faptul că la sediul Vulcănești al Judecătoriei Comrat</p>

		<p>instanței.</p> <p>3. asigurarea utilizării cât mai eficiente a fondurilor publice disponibile pentru instanță.</p> <p>4. îmbunătățirea calității justiției.</p> <p>5. crearea premisilor pentru specializarea judecătorilor.</p> <p>Proiectul propus la moment presupune reducerea numărului de judecători ai judecătoriei Comrat de la 10 la 8 și numărului de personal, ca rezultat va fi imposibil de atins obiectivele susmenționate.</p> <p>În urma analizei rapoartelor prezentate, la judecătoria Comrat este cel mai mare volum per judecător pe întreaga Republica Moldova în anii 2022 și 2023. Astfel, venim cu propunerea de majorarea numărului de judecători cu 3 unități și efectuarea reconstrucției sediului central al judecătoriei Comrat, ulterior cu transferul personalului din sediul Vulcănești și Ceadr-Lunga în sediul central. Concomitent se va menține, status quo al judecătoriei Comrat din considerente politice.</p>	<p>activează doar un singur judecător, nu este respectat principiul repartizării aleatorii a dosarelor, precum nu există nici specializare a judecătorilor la acest sediu. Suplimentar, menținerea sediului Vulcănești al Judecătoriei Comrat doar pentru a asigura activitatea unui singur judecător nu este justificată nici din perspectiva costurilor de întreținere a acestui edificiu.</p> <p>La fel, la baza propunerii de transfer a sediului Vulcănești al Judecătoriei Comrat la Judecătoria Cahul s-a luat în considerare și amplasarea geografică a localităților din raionul Vulcănești, raportată la mun. Cahul, distanța medie între majoritatea localităților raionului Vulcănești și mun. Cahul fiind de 46 km (minim 26 km și maxim 58 km), pe când distanța între localitățile din raionul Vulcănești și mun. Comrat distanța medie este de 82 km, iar majoritatea rutelor de transport rutier din or. Vulcănești tranzitează mun. Cahul în direcția mun. Chișinău.</p> <p>Precizare Judecătoriile Cimișlia (inclusiv circumscripția Basarabeasca) și Ceadr – Lunga vor fuziona cu Judecătoria Comrat (sediul central).</p>
Judecătorul Judecătoriei Cimișlia,	35.	<p>Referitor la pct. 4 a proiectului de Lege - redistribuirea unora din sediile judecătoriilor Bălți, Cimișlia, Edineț, Cahul, Comrat, Drochia și Hâncești.</p> <p>Obiecții – în prezentul proiect de Lege se menționează, ” În fapt,</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Prevederile legale cu referire la transferul judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară se regăsesc deja în</p>

sediul Leova, Brînza Andrei	<p> judecătorii și angajații din sediile respective își vor continua activitatea la locul actual de muncă, cu deosebirea că, din punct de vedere administrativ, se vor considera că activează în alte judecătoria. În acest scop, CSM urmează să redistribuie numărul de unități de judecatori și de personal și să efectueze transferul judecătorilor din sediile vizate de la o judecătoria la alta. Președinții judecătoriilor urmează să asigure transferul angajaților din judecătoria”. Consider că această interpretare este total eronată, or, judecătoria nu sunt angajații ai sediilor instanțelor, dar a instanțelor de judecată, fapt menționat și în decretele de numire în funcție, și respectiv în legitimațiile judecătorilor. Conform pct.3.10 al Regulamentului cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru suplinirea funcțiilor de judecător, de vicepreședinte și de președinte al instanței judecătorești, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.612/29 din 20 decembrie 2018, ”Candidatul la funcția de judecător, absolvent al Institutului Național al Justiției, este obligat să-și exprime opțiunea pentru toate posturile vacante anunțate la concurs. În caz contrar, dacă absolventul Institutului nu participă la toate concursurile pentru suplinirea funcției de judecător timp de 5 ani după absolvirea cursurilor de formare inițială sau refuză nejustificat de cel mult 2 ori funcțiile vacante propuse, acesta este exclus din Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcției 6 vacante de judecător, fiind obligat să restituie pentru perioada formării inițiale bursa achitată în condițiile Legii cu privire la Institutul Național al Justiției”. Sau, potrivit prevederilor art.20 alin.(4) din Legea nr.544 din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului, ”Promovarea în funcția de judecător la o instanță superioară, numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță și transferarea judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară se fac numai cu consimțământul lui, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, de către Președintele Republicii Moldova sau, după caz, de Parlament”. Astfel, reieșind din cele menționate supra, urmează a fi inclus în Legea în cauză, opțiunea judecătorului în raport cu</p>	Legea nr. 544/1995 privind statutul judecătorului. Includerea acestor norme în prezentul proiect ar dubla prevederile existente.
--	--	--

		instanțele nou-create. Or, orice concurs/transfer de la instanța de același grad se face doar la cererea/acordul judecătorului, în vederea respectării principiului inamovibilității judecătorului.	
Judecătoria Drochia	36.	<p>Examinând proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare) (număr unic 1109/MJ/2023), Judecătoria Drochia este în dezacord cu modificările propuse în proiect.</p> <p>Astfel, urmare a reorganizării potrivit legii 76, Judecătoria Drochia a activat cu 14 posturi de judecători potrivit statul de personal, efectiv 13 posturi reușindu-se formarea completelor specializate în contencios administrativ, insolabilitate, instrucție.</p> <p>Totodată, urmare eforturilor depuse, toți angajații judecătoriei Drochia, întrunind 3 sedii la moment sunt o echipă consolidată, conformându-se organizatoric distanțelor de deplasare pe care trebuie să î-l parcurgă, către sediul Central Drochia și nu întâmpină dificultăți.</p> <p>E de menționat, dacă să măsurăm în cantități măsurabile în km, ca distanța dintre orașe – sedii Dondușeni, Glodeni este o distanță identică pe care justițiabilul trebuie să o parcurgă sau într-o direcție sau în alta și deja s-au adaptat. S-au creat procedee logistice organizatorice de activitate și de examinare a cauzelor, unde sunt rezultate bune.</p> <p>După o analiză, a Proiectului prezentei Legi ținem să menționăm că, pentru optimizarea hărții judiciare are ca scop crearea condițiilor pentru îmbunătățirea calității actului justiției și de a asigura o mai bună utilizare a finanțelor publice în sectorul judecătoresc, de o repartizare uniformă a judecătorilor și personalului per instanță, cu scopul de a asigura un volum de lucru relativ egal printre instanțele judecătorești/judecători, însă, judecătoriile Edineț, Drochia și Bălți, din nou se vor confrunța cu pierderea timpului efectiv de muncă și cheltuirea banilor publici în vederea desfășurării procedurilor organizatorice, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea și aprobarea structurii instanțelor judecătorești; 	<p>Nu se acceptă</p> <p>Transferul sediului Glodeni al Judecătoriei Drochia la Judecătoria Bălți este justificat pornind de la amplasarea geografică a localităților raionului Glodeni în raport cu or. Drochia și mun. Bălți, având în vedere infrastructura drumurilor și transportului rutier între localitățile raionului Glodeni raportat la or. Drochia.</p> <p>Corespunzător, în situația în care distanța medie între localitățile din raionul Glodeni raportat la mun. Bălți este de 34 km, comparativ cu 60 km față de or. Drochia, între mun. Bălți și or. Glodeni existând transport rutier direct, transferul sediului Glodeni al Judecătoriei Drochia la Judecătoria Bălți este necesar.</p>

- Elaborarea și aprobarea statelor de personal pentru judecătoria nou-create;
- Repartizarea și aprobarea efectivului-limită pe instanțe;
- Inițierea procedurilor de preavizare, concediere în conformitate cu art. 88 și 88¹ din Codul muncii;
- Întocmirea listelor privind transferul personalului din cadrul secretariatelor judecătoriilor fuzionate în judecătoria nou-create;
- Estimarea surselor necesare pentru plata tuturor indemnizațiilor de concediere personalului care urmează a fi disponibilizat;
- Desfășurarea procedurilor de transferare și disponibilizare a personalului din judecătoria fuzionată;
- Adoptarea deciziei de transmitere a bunurilor cu nominalizarea comisiilor de transmitere a bunurilor;
- Efectuarea inventarierii patrimoniului instanțelor care fuzionează și întocmirea actelor de inventariere;
- Întocmirea actelor de transmitere și transmiterea bunurilor, creanțelor, datoriilor și documentației.

În concluzie, toate aceste modificări nu va atinge sarcina de bază a acestui proiect de Lege, de a aduce justiția cât mai aproape de cetățeni și agenții economici mici și mijlocii și de a o face cât mai accesibilă pentru justițiabili, în rezultat, la efortul depus, doar se vor înlocui sediile și se va duce la cheltuieli suplimentare, schimbările având un conținut formal fără o eficiență apreciabilă.

Ținem cont, să concretizăm că anterior am indicat că era eficient ca sediul Glodeni să treacă la sediul central Bălți, deoarece sediul Fălești era în proiect să treacă la sediul central Ungheni, însă conform proiectului hărții actuale sediul Fălești rămâne la sediul Bălți plus se adaugă și sediul Glodeni, ceea ce presupune o gestionare anevoioasă fiind una dispersată exagerat.

Mai mult ca atât, vreau să menționez că judecătoriei Drochia i-au fost atribuite două funcții de judecători, deoarece conform statelor suntem 14 judecători, iar din anul următor vor fi 16 judecători ceea ce

		<p>ne permite mai buna desfășurare a activității în făptuirea actului judecătoresc și posibilitatea de a face specializarea judecătorilor.</p> <p>Astfel, în vederea minimalizării cheltuielilor banilor publici și eficientizării procesului de reorganizare a sistemului judecătoresc, precum și a evitării trecerii subite de la un mod de organizare la altul, tindem să menționăm că având în vedere amplasarea geografică a judecătoriilor, distanța dintre acestea, infrastructura drumurilor și transporturilor este cel mai indicat efectiv de a nu modifica harta judecătorească pentru instanțele Edineț, Drochia și Bălți.</p>	
<p>Institutul pentru Politici și Reforme Europene</p>	<p>37.</p>	<p>Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE) analizând textul proiectului de lege remis pentru avizare repetată în coraport cu Opinia Grupului de experți în domeniul Justiției (GEJ), IPRE din 22 decembrie 2023, formulată asupra textului inițial al acestui proiect, constatăm că recomandările noastre au fost luate în considerare și, acolo unde s-a considerat judicios, proiectul de lege a fost modificat potrivit propunerilor noastre.</p> <p>Prin această scrisoare de răspuns la invitația Ministerului Justiției de a examina proiectul de lege după prelucrarea avizelor recepționate în cadrul avizării primare, urmare a examinării proiectului de lege propus pentru avizare repetată, AO Institutul pentru Politici și Reforme Europene comunică lipsa de obiecții asupra intervențiilor deja operate în textul proiectului de lege comunicat pentru avizare. Cu toate acestea, experții Grupul de experți în domeniul Justiției (GEJ), IPRE recomandă analiza oportunității de modificare a proiectului de lege în sensul transferului Judecătoriei Orhei (cu toate sediile) din circumscripția Curții de Apel Chișinău (Centru) în circumscripția Curții de Apel Bălți (Nord). Această recomandare vine în contextul discuțiilor avute în cadrul ședinței Consiliului Consultativ al Ministerului Justiției care s-a desfășurat la data de 11 ianuarie 2024 și în cadrul căreia s-a pus în discuție acest proiect de lege și raționamentele care au justificat intervențiile în structura hărții judiciare. Analizând odată în plus argumentele autorilor proiectului de</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Judecătoria Orhei (cu toate sediile) din circumscripția Curții de Apel Chișinău (Centru) a fost arondată în circumscripția Curții de Apel Bălți (Nord).</p>

lege respectiv înțelegem că unul dintre obiectivele principale ale acestui proiect de lege este descărcarea Curții de Apel Chișinău (Centru) de volum de lucru excesiv și partajarea proporțională a volumului de lucru între curțile de apel. Datele statistice publice arată existența unui volum disproporționat de mare între Curtea de Apel Chișinău (Centru) și Curtea de Apel Bălți (Nord), atât raportat la număr de dosare, volum de dosare per funcție de judecător, cât și raportat la număr de populație.

Or, în anul 2022 Curtea de Apel Chișinău (Centru) a avut în examinare în total 42 595 dosare, iar în anul 2023 a avut în examinare 43 177 dosare, pe când Curtea de apel Bălți (Nord) în anul 2022 a examinat în total 8 961 dosare, iar în anul 2023 a avut în examinare 9 261 dosare. În același timp, conform datelor Agenției de Administrare a Instanțelor Judecătorești, Judecătoria Orhei a avut în anul 2022 în examinare 17 114 dosare, iar în anul 2023 a avut în examinare 17 488 dosare, fiind a treia instanță de fond cu cel mai mare volum de lucru din țară. După numărul de populație, observăm că, circumscripția Curții de Apel Chișinău (Centru) cuprinde 1 405 500 populație, pe când circumscripția Curții de Apel Bălți (Nord) va acoperi doar 759 100 populație, inclusiv populația din raioanele Ungheni și Nisporeni, care se propun a fi arondate la această curte de apel prin proiectul de lege analizat. Astfel, în cazul în care se va decide arondarea Judecătoria Orhei la Curtea de Apel Bălți (Nord), numărul populației din circumscripția acestei instanțe de apel va crește până la 944 400, iar numărul populației din circumscripția Curții de Apel Chișinău (Centru) va descrește până la 1 220 200. Cu referire la posibilitatea justițiabililor de a se deplasa de la sediile Judecătoria Orhei la Curtea de Apel Bălți (Nord) vom menționa că distanța între mun. Bălți și or. Rezina este de 101 km, comparativ cu distanța din or. Rezina în mun. Chișinău care este de 104km, distanța între or. Telenești și mun. Bălți este de 50 km, pe când distanța între or. Telenești și mun. Chișinău este de 91km, iar în cazul or. Șoldănești, observăm că distanța între or. Șoldănești și mun. Bălți este de 84 km, iar între or. Șoldănești și mun.

		<p>Chișinău distanța este de 113km. Analizând infrastructura transportului rutier între sediile Judecătoriei Orhei și mun. Bălți unde își are sediul Curtea de Apel Bălți observăm că între or. Șoldănești, or. Rezina, or. Telenești și or. Orhei și mun. Bălți există rute interurbane frecvente, atât directe, cât și prin tranzit. De exemplu, în cazul or. Rezina există 4 rute interurbane operate zilnic, dintre care 2 rute directe prin or. Șoldănești (https://ro.scribd.com/document/373652221/doc148-doc), iar în cazul or. Telenești există 6 rute interurbane. Deși distanța între or. Orhei și mun. Chișinău (53km) este mai mică decât între or. Orhei și mun. Bălți (84km), datorită traficului intens și ambuteiajelor din mun. Chișinău, deplasarea la sediul Curții de Apel Chișinău (Centru) ocupă mai mult timp decât timpul necesar pentru parcurgerea distanței între or. Orhei și sediul Curții de Apel Bălți (Nord). Infrastructura drumurilor naționale pe traseul Orhei – Bălți este satisfăcătoare, aceasta fiind renovată în ultimii 10 ani, ultimul tronson de drum dat în exploatare în anul 2023 fiind tronsonul centurii or. Sângerei (30km), fapt care asigură deplasarea justițiabililor în timp util către și de la sediul Curții de Apel Bălți (Nord) spre localitățile lor de reședință. Pe cale de consecință, urmărind intenția și scopul propus prin proiectul de lege analizat, se propune Ministerului Justiției, în comun cu autoritățile competente (Consiliul Superior al Magistraturii și Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești) să analizeze recomandarea noastră de modificare a proiectului de lege în sensul expus.</p>	
<p>Curtea de Apel Chișinău</p>	<p>38.</p>	<p>Cu referire la scrisoarea nr. 03/877 din 30 ianuarie 2024, cu privire la <i>proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (revizuirea hărții judiciare)</i>, nr. unic 1109/MJ/2023, Curtea de Apel Chișinău comunică că, susține proiectul prezentat pentru avizare, cu următoarele propuneri:</p> <p>- La anexa nr. 3 din proiectul legii, în vederea asigurării echilibrului volumului de activitate a curților de apel, propunem arondarea judecătoriei Orhei în circumscripția Curții de Apel Bălți</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Judecătoria Orhei (cu toate sediile) din circumscripția Curții de Apel Chișinău (Centru) este arondată în circumscripția Curții de Apel Bălți (Nord).</p>

	<p>deoarece în competența Curții de Apel Chișinău sunt atribuite cele mai mari judecătoria din țară, cu cel mai mare număr mare de localități și populație iar pe parcursul ultimilor ani Curtea de Apel Chișinău înregistrează o continuă creștere a volumului de dosare aflate pe rol, ajungând la un volum record pe țară, raportat la numărul mic de judecători și angajați, de aceea, ținând cont de faptul că, în competența judecătoriei Orhei sunt atribuite un număr mare de localități, inclusiv instituții penitenciare, considerăm că, atribuirea acestei judecătoria în competența Curții de Apel Bălți ar permite descărcarea semnificativă din volumul de activitate a Curții de Apel Chișinău ceea ce efectiv ar contribui la optimizarea activității instanței în vederea asigurării calității actului de justiție și examinarea cauzelor în termen rezonabil, acestea fiind și obiectivele proiectului legii. Propunerea supra, rezultă și din localizarea geografică și infrastructura rutieră între ambele localități, care permit deplasarea fără dificultăți a justițiabililor atât la sediul central al instanței cât și la cele secundare, unele din ele, aflându-se la o distanță mult mai mare față de mun. Chișinău decât de mun. Bălți.</p>	
<p>39.</p>	<p>Propunem menținerea denumirii curților de apel pe motiv că, redenumirea instanțelor va implica cheltuieli suplimentare în legătură cu schimbarea tuturor documentelor instituționale, schimbarea ștampilelor deținute de instanță, a afișelor, inscripțiilor, registrelor, contractarea serviciilor etc. însă, bugetul aprobat de Curte pentru anul 2024 nu prevăd surse pentru acoperirea acestor cheltuieli iar nota informativă, privind fundamentarea economică-financiară a proiectului legii, nu prevede alocarea unor resurse financiare suplimentare în acest sens și nici nu conține informații care să menționeze acest fapt.</p> <p>Alte obiecții și propuneri pe marginea proiectului legii supra, nu sunt.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Redenumirea curților de apel vine în contextul reformei administrației publice și reorganizarea pe baza actualelor regiuni de dezvoltare, așa cum sunt definite în Legea nr. 468/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova: regiunea Nord, regiunea Centru, regiunea Sud. Redenumirea curților de apel anume în această manieră se consideră cea mai optimă soluție pentru reconceptualizarea arhitecturii instanțelor judecătorești de nivelul II. Acest model nu este unul nou, or, mai multe servicii publice desconcentrate ale</p>

administrației publice sunt organizate pe regiuni.
Redenumirea curților de apel potrivit regiunilor teritoriale va oferi mai multă claritate privind arondarea judecătoriilor la circumscripția instanței de apel.

(a III-a avizare)

S I N T E Z A
obiecțiilor și propunerilor
la proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative
(privind revizuirea hărții judiciare)

Participantul la avizare (expertizare)/ consultare publică	Nr.	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Cancelaria de Stat	40.	<p>Urmare a examinării repetate a proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare) (<i>NU 1109/MJ/2023</i>), comunicăm despre susținerea acestuia cu următoarele propuneri.</p> <p>La anexa nr.3 <i>Curțile de apel și judecătoriile din circumscripțiile acestora</i>, Curtea de apel sud, propunem aducerea în concordanță a locației de reședință a curții de apel cu Judecătoriile din circumscripția curții de apel și Sediul central al judecătoriei.</p> <p>De asemenea, la Art. II - Legea nr. 76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, articolul 1 aliniat (1), în contextul regulii privind caracterul concis și concret al actului normativ, precum și întru respectarea coerenței, considerăm oportun</p>	<p>Se acceptă Proiectul a fost ajustat conform propunerilor.</p>

		substituirea textului „literele c) și b) se abrogă” cu textul „ literele c) și d) se abrogă”.
<p>Curtea de Apel Comrat</p>	<p>41. Curtea de Apel Comrat, analizând efectele Proiectului de Lege în varianta finală din 20 februarie 2024, este de opinia că acesta urmează a fi definitivat.</p> <p>I. Ținem să subliniem, că în urma reorganizării instanțelor de judecată se schimbă numărul instanțelor de judecată în Republica Moldova. Însă aceste modificări nu au fost analizate prin prisma numărului de judecatori în instanțele de judecată din Republica Moldova, numărul cărora este aprobat la art. 21 alin. (2) din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514-XIII din 06.07.1995.</p> <p>Vorbind despre specificul organizării activității privind înfăptuirea justiției de către judecătorii curților de apel, urmează de specificat faptul că spre deosebire de instanțele de fond, aici cauzele se judecă de un complet din trei judecatori, președintele curții de apel fiind președintele unui din completele de judecată formate. Măsurile luate de Consiliul Superior al Magistraturii de a reduce procentul dosarelor repartizate președinților nu au avut rezultate dorite. Aceste măsuri nu au eliberat suficient timp pentru ca președinții să-și îndeplinească eficient funcțiile. În consecință, președintele instanței de apel, chiar și atunci când nu este judecător-raportor, practic în fiecare zi face parte din completul de judecată în sala de ședință. Problema apărută se referă la administrarea și gestionarea eficientă a instanței de judecată în domeniul înfăptuirii justiției. Funcția de șef al secretariatului în instanța de apel era prevăzută pentru a asigura activitatea organizatorică și cea administrativă a instanței judecătorești. Însă, există un șir de atribuții ale președintelui instanței de apel care țin exclusiv de competența acestuia, conform Legii privind organizarea judecătorească (art.16¹). Astfel, este esențial să se ia o decizie cu privire la cele trei instanțe de apel și la numărul de judecatori în aceste instanțe în așa fel, încât unitatea de președinte să fie supra numărului de judecatori,</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Prezentul proiect nu intervine cu modificări referitoare la numărul de judecatori din țară, ci cu modificări referitoare la numărul de judecătorii.</p> <p>Urmare a acestui fapt, judecătorii din judecătoriile comasate vor fi transferați în judecătoriile nou-create conform prevederilor proiectului.</p> <p>În context, CSM va stabili numărul de judecatori, precum și modul de repartizare a acestora în toate sediile judecătoriilor din țară.</p> <p>Cu referire la reducerea numărului de dosare repartizate spre examinare sau atragerea diminuată în activitatea completelor de judecată a <i>președintelui instanței</i>, menționăm că, realizarea atribuțiilor manageriale privind activitatea instanței judecătorești nu degreveză președintele de calitatea sa de judecător, or, anume atribuțiile cu referire la înfăptuirea justiției reprezintă primordial domeniul pentru care a fost investit.</p>

	<p>care constituie completul de judecată din 3 judecători (după formula $X * 3 + 1$, unde X - numărul de complete).</p>	
<p>42.</p>	<p>II. Articolul III alineatul (3) precizează că „Unitățile de grefieri și de asistenți judiciari din cadrul curților de apel fuzionate vor fi transferate la Curtea de Apel Sud. Grefierii și asistenții judiciari din cadrul curților de apel fuzionate vor fi angajați în regim prioritar la Curtea de Apel Sud”. Această formulare ridică preocupări în ceea ce privește respectarea principiilor fundamentale ale serviciului public. Din motive necunoscute, prin introducerea textului respectiv, autorul sugerează ideea precum că, persoanele încadrate în funcțiile respective în prezent vor fi eliberate din funcție odată cu fuzionarea instanțelor de apel menționate. Curtea de Apel Comrat subliniază importanța principiului stabilității funcției, ca fiind unul dintre pilonii de bază ai serviciului public. Având în vedere prevederile art. 63 alin. (1) din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04 iulie 2008, reorganizarea instanței propusă la art. III alin. (2) lit. c) nu constituie temei de eliberare din funcție a personalului.</p> <p>De asemenea, art. 197¹ alin. (1) din Codul Muncii stabilește că, în caz de reorganizare a unității, cesionarul preia toate drepturile și obligațiile existente la data producerii evenimentului ce decurg din contractele individuale de muncă și din contractele colective de muncă în vigoare. Prin urmare, viitoarea Curtea de Apel Sud va prelua toate drepturile și obligațiile ce decurg din ordinele de numire în funcții publice și contractele individuale de muncă, semnatar ai cărora sunt atât instanțele de apel care fuzionează, cât și funcționarii publici care activau în instanțele respective. Având în vedere argumentele prezentate, la art. III alin. 13) propoziția a treia (cu privire la angajarea în mod prioritar) este una eronată.</p> <p>Prin urmare, Curtea de Apel Comrat avizează negativ propunerea menționată, iar textul urmează a fi modificat, aplicându-se aceleași raționamente ca și în cazul judecătorilor: funcționarii publici din</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Proiectul a fost modificat. totodată, cu referire la unitățile de funcționari publici care vor fi reduse, menționăm că Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158/2008, la art. 42 alin. (6) prevede modul de achitare și quantumul indemnizației unice pentru cazul lichidării autorității publice, reducerii efectivului de personal sau lichidării funcției publice.</p>

		<p>cadrul curților de apel fuzionate se consideră funcționari publici ai curții de apel nou-create.</p>	
	43.	<p>III. Evidențiem, că la art. III după alineatul (6) nu se regăsește alineatul (7). Iar la alineatul (8) sintagma „Cererile pe cauzele penale, contravenționale, civile și de contencios administrativ, ...” trebuie prezentată corect în următoarea redacție: „Cauzele penale, contravenționale, civile și de contencios administrativ,...”. Autorul proiectului urmează să țină cont nu doar de cauze (civile, penale, contravenționale, etc) repartizate spre examinare, dar și cele pendinte.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Opțiunea propusă în aviz nu reflectă totalitatea acțiunilor întreprinse în procesul realizării actului de justiție.</p> <p>Fuziunea (prin absorbție) unor judecătoriai afectează în mod direct soarta cererilor de chemare în judecată, care se examinează deja sau care abia au fost depuse în judecătoriile respective. Pentru evitarea situațiilor de transmitere spre examinare a cauzelor respective în alte judecătoriai și/sau la alți judecători, proiectul propune ca acestea, după reorganizarea sistemului judecătoresc să fie examinate în continuare de judecătoria cărora le-au fost repartizate (art. III, alin. (10) din proiect). Or, judecătoriai vor continua să se afle la locul vechi de muncă, adică în același sediu/clădire, doar că din punct de vedere administrativ vor face parte din altă judecătorie.</p>
Curtea de Apel Bălți	44.	<p>Proiectul de Lege menționat, precum și nota informativă, însoțită de sinteza obiecțiilor și propunerilor, au fost studiate la ședința operativă a judecătorilor colegiului penal și contravențional/civil și de contencios administrativ din cadrul Curții de Apel Bălți.</p> <p>Proiectul de lege propus pentru examinare cuprinde cerințele standard ale unei instanțe judecătorești din Republica Moldova aprobate prin ordinul ministrului justiției nr. 1136/2017, precum și criteriile cu care operează Comisia Europeană pentru Eficiența</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Unul din obiectivele principale ale acestui proiect de lege este descărcarea Curții de Apel Chișinău (Centru) de volumul de lucru excesiv și partajarea proporțională a volumului de lucru între curțile de apel. Datele statistice publice arată existența unui volum disproporționat de mare între Curtea de Apel Chișinău (Centru) și Curtea de Apel Bălți (Nord), atât raportat la număr de</p>

	<p>Justiției (CEPEJ), unul din acest criteriu prevede crearea unei instanțe judecătorești la circa 100 000 locuitori.</p> <p>Fiind studiată nota informativă la proiectul de lege actual prin care se propune arondarea Judecătoriei Ungheni, precum și a Judecătoriei Orhei către Curtea de Apel Nord, instanța de apel a identificat că la elaborarea proiectului de lege Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției a recomandat și alți factori care urmează a fi luați în considerație la procesul de reorganizare a instanțelor judecătorești cum ar fi localizarea geografică, infrastructura și transportul, dimensiunea instanței.</p> <p><i>În cele se urmează, în proiectul anterior remis spre coordonare, instanța de apel și-a exprimat acordul cu privire la optimizarea hărții judiciare în cazul transferării Judecătoriei Ungheni în circumscripția Curții de Apel Bălți din considerentul amplasării sediilor judecătoreștilor și infrastructura căilor de acces la instanțele de judecată reorganizate, precum și asigurarea distribuirii echitabile a sarcinilor între instanțele judecătorești.</i> Cu referire la finalitățile urmărite de promovare a proiectului de lege actual privind revizuirea hărții judiciare, <i>instanța de apel a ajuns la concluzia că odată cu arondarea Judecătoriei Orhei la Curtea de Apel Nord nu se va respecta criteriul localizării geografice impus prin recomandările Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției care indică, că o locație îndepărtată a unei judecătorești nu trebuie să constituie un impediment pentru participarea în mod efectiv a părților în ședințele de judecată.</i> În acest fel accesibilitatea se referă și la modul de acces în instanță a persoanelor cu probleme de sănătate sau a persoanelor cu dizabilități, care vor fi impuse situației de a parcurge o distanță efectiv mai mare de la Judecătoria Orhei către Curtea de Apel Bălți, parcurgând o distanță de 84 km., decât să se deplaseze de la Judecătoria Orhei către Curtea de Apel Chișinău parcurgând o distanță efectiv mai mică de aproximativ 53 km., mai mult ca atât multe localități din circumscripția Judecătoriei Orhei sunt amplasate mai aproape de</p>	<p>dosare, volum de dosare per funcție de judecător, cât și raportat la număr de populație. Or, în anul 2022 Curtea de Apel Chișinău (Centru) a avut în examinare în total 42 595 dosare, iar în anul 2023 a avut în examinare 43 177 dosare, pe când Curtea de apel Bălți (Nord) în anul 2022 a examinat în total 8 961 dosare, iar în anul 2023 a avut în examinare 9 261 dosare.</p> <p>În același timp, conform datelor Agenției de Administrare a Instanțelor Judecătorești, Judecătoria Orhei a avut în anul 2022 în examinare 17 114 dosare, iar în anul 2023 a avut în examinare 17 488 dosare, fiind a treia instanță de fond cu cel mai mare volum de lucru din țară.</p> <p>După numărul de populație, observăm că, circumscripția Curții de Apel Chișinău (Centru) cuprinde 1 405 500 populație, pe când circumscripția Curții de Apel Bălți (Nord) va acoperi doar 759 100 populație, inclusiv populația din raioanele Ungheni și Nisporeni, care se propun a fi arondate la această curte de apel prin proiectul de lege analizat.</p> <p>Astfel, în cazul în care se va decide arondarea Judecătoriei Orhei la Curtea de Apel Bălți (Nord), numărul populației din circumscripția acestei instanțe de apel va crește până la 944400, iar numărul populației din circumscripția Curții de Apel Chișinău (Centru) va descrește până la 1220200.</p>
--	--	--

mun. Chișinău decât de Orhei (de ex. localitățile Peresecina, Cișmea etc.).

La acest capitol, Curtea de Apel Bălți menționează și despre criteriul dimensiunii instanței, care este un criteriu la fel impus de Comisia Europeană, și indică despre faptul că, Curtea de Apel Bălți dispune doar de 7 săli de judecată, și o parcare care la moment abia de suplinește cerințele capacității automobilelor justițiabililor care se prezintă la ședințele de judecată, iar în apropiere nu se află parcări, datorită amplasării instanței în centrul orașului, efectiv nu sunt locuri disponibile de parcare.

Până la intrarea în vigoare a prezentului proiect de lege Curtea de Apel Bălți a identificat că se va confrunta cu indisponibilitatea fixării ședințelor de judecată în termen din cauza numărului mic de săli de ședință (7 săli) raportat la 6 judecătoria propuse a fi în circumscripția Curții de Apel Nord (Judecătoria Bălți, Edineț, Orhei, Drochia, Soroca, Ungheni) raportat la numărul de populație de 982 500, conform proiectului de lege.

Referindu-ne la criteriul proporționalității volumului de muncă al instanțelor de judecată care este la fel un criteriu recomandat de Comisia Europeană, instanța de apel propune ajustarea numărului de judecători la Curtea de Apel Chișinău, care este o instanță mult mai încăpătoare, decât transferarea Judecătoriei Orhei în circumscripția Curții de Apel Bălți, astfel încălcându-se principiul localizării geografice, infrastructurii și transportului, dimensiunii instanței.

Raționamentele care au consolidat propunerea de reconfigurare a instanțelor judecătorești și arondarea Judecătoriei Orhei către Curtea de Apel Nord din proiectul de lege actual necesită o revizuire a indicatorilor propuși din perspectiva amplasării geografice a Judecătoriei Orhei față de Curtea de Apel Bălți și creării condițiilor pentru accesul justițiabililor la o instanță de judecată poziționată geografic cât mai accesibil.

Pe cale de consecință, Curtea de Apel Bălți susține doar arondarea judecătoriei Ungheni la Curtea de Apel Bălți (Nord), iar

Cu referire la posibilitatea justițiabililor de a se deplasa de la sediile Judecătoriei Orhei la Curtea de Apel Bălți (Nord) vom menționa că distanța între mun. Bălți și or. Rezina este de 101 km, comparativ cu distanța din or. Rezina în mun. Chișinău care este de 104 km, distanța între or. Telenești și mun. Bălți este de 50 km, pe când distanța între or. Telenești și mun. Chișinău este de 91 km, iar în cazul or. Șoldănești, observăm că distanța între or. Șoldănești și mun. Bălți este de 84 km, iar între or. Șoldănești și mun. Chișinău distanța este de 113 km.

Analizând infrastructura transportului rutier între sediile Judecătoriei Orhei și mun. Bălți unde își are sediul Curtea de Apel Bălți observăm că între or. Șoldănești, or. Rezina, or. Telenești și or. Orhei și mun. Bălți există rute interurbane frecvente, atât directe, cât și prin tranzit. De exemplu, în cazul or. Rezina există 4 rute interurbane operate zilnic, dintre care 2 rute directe prin or. Șoldănești (<https://ro.scribd.com/document/373652221/doc148-doc>), iar în cazul or. Telenești există 6 rute interurbane. Deși distanța între or. Orhei și mun. Chișinău (53km) este mai mică decât între or. Orhei și mun. Bălți (84km), datorită traficului intens și ambuteiajelor din mun. Chișinău, deplasarea la sediul Curții de Apel Chișinău (Centru) ocupă mai mult timp decât timpul necesar pentru parcurgerea distanței între or. Orhei și sediul Curții de Apel Bălți (Nord).

	<p><i>referitor la arondarea Judecătoriei Orhei către Curtea de Apel Nord instanța de apel solicită luarea în considerație a argumentelor invocate supra.</i></p> <p>Cu referire la stabilirea unui echilibru real în volumul de lucru al curților de apel, venim cu propunerea de majorare a numărului de judecători din cadrul Curții de Apel Centru, urmând scopul prioritizării necesităților stringente egalării volumului de lucru între judecători de nivelul curților de apel luând în considerație recomandarea Consiliului Europei referitor la dimensiunea instanței, Curtea de Apel Chișinău fiind mult mai spațioasă pentru deservirea 1 220 200 locuitori, iar Curtea de Apel Bălți care dispune de doar 7 săli de ședință nu va avea capacitatea de a deservi 982 500 locuitori conform proiectului.</p>	<p>Infrastructura drumurilor naționale pe traseul Orhei–Bălți este satisfăcătoare, aceasta fiind renovată în ultimii 10 ani, ultimul tronson de drum dat în exploatare în anul 2023 fiind tronsonul centurii or. Sângerei (30km), fapt care asigură deplasarea justițiabililor în timp util către și de la sediul Curții de Apel Bălți (Nord) spre localitățile lor de reședință.</p>
	<p>45. În cele ce urmează, referitor la data intrării în vigoare a prezentei legi indicate la art. III alin. 1 din proiect - dispoziții finale și tranzitorii, instanța de apel vine cu o recomandare, și considerăm relevant ca data intrării în vigoare a prezentei legi să corespundă începutului anului de gestiune (spre exemplu 01.01.2025), din considerentul raportării activității instanțelor de judecată de până și după intrarea în vigoare a prezentei legi.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Recomandarea expusă în aviz nu este argumentată. Intrarea în vigoare a proiectului nu poate fi amânată, or, de acest proiect depinde demararea proceselor de construcție/reconstrucție a clădirilor instanțelor, procese care sunt în întârziere în raport cu planul aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 21/2017.</p>
<p>Centrul de Resurse Juridice din Moldova</p>	<p>46. CRJM susține inițiativa de optimizare a hârtii judiciare, care trebuie să fie aliniată la cerințele sistemului judiciar și nevoile justițiabililor. În opinia juridică la versiunea precedentă a proiectului CRJM a propus reducerea numărului judecătoriilor de la 15 la 12 și îngustarea competenței teritoriale a Curții de Apel Chișinău.</p> <p>În ultimul proiect prezentat de Ministerul Justiției, unele recomandări ale CRJM au fost acceptate. Referitor la judecătorii, autorii au argumentat și au susținut crearea celor 12 judecătorii propuse de CRJM (Edineț, Orhei, Drochia, Ungheni, Bălți, Chișinău, Soroca, Hîncești, Strășeni, Comrat, Cahul, Căușeni), plus judecătoria Criuleni. Reiterăm poziția noastră exprimată anterior că sarcina de muncă a Judecătoriei Criuleni este suficientă</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p><i>Cu referire la propunerea privind arondarea circumscripției Ialoveni către Judecătoria Chișinău:</i></p> <p>Atribuirea sediului Ialoveni al Judecătoriei Hîncești la Judecătoria Chișinău nu este o propunere viabilă în situația în care Judecătoria Chișinău este instanța cu cel mai mare volum de lucru dintre toate instanțele judecătorești, mărirea acestui volum nefiind justificată. Or, unul din obiectivele</p>

	<p>pentru cel mult 6,5 judecători, ceea ce este insuficient pentru menținerea acesteia. Competența acesteia poate fi absorbită cu ușurință de Judecătoria Chișinău (prin transferarea judecătorilor din Judecătoria Criuleni la Judecătoria Chișinău).</p> <p>Referitor la judecătoria Hîncești, CRJM reiterează că cel mai comod pentru justițiabili ar fi dacă circumscripția Ialoveni va fi arondată către Judecătoria Chișinău (cu transferul judecătorilor actuali din această instanță la judecătoria Chișinău). Potrivit estimărilor noastre, în urma acestor schimbări în Judecătoria Hîncești ar trebui să existe 12 judecători. Această schimbare de asemenea va facilita transferarea Judecătoriei Hîncești în circumscripția Curții de Apel Sud.</p> <p>Judecătoria Criuleni primește anual aproximativ 3 600 dosare, iar sediul Ialoveni a Judecătoriei Hîncești - în jur de 3 100 dosare. Volumul de lucru a acestor două instanțe ar reprezenta 7,6 % din volumul total de lucru al Judecătoriei Chișinău. Acest volum de muncă poate fi absorbit cu ușurință de către Judecătoria Chișinău, ca și cei 17 judecători din cele 2 instanțe. Această arondare nu va duce la mărirea numărului judecătorilor necesari în Judecătoria Chișinău la 165 și eliberarea a cel puțin 9 funcții de judecător, care pot fi transferate altor instanțe judecătorești din țară.</p>	<p>proiectului este de a micșora volumul de lucru al Judecătoriei Chișinău și cel al Curții de Apel Chișinău.</p> <p>Cu referire la propunerea absorbției Judecătoriei Criuleni de către Judecătoria Chișinău, menționăm că o astfel de abordare a proiectului nu poate fi acceptată reieșind din situația geo-politică a unor localități din circumscripția Judecătoriei Criuleni (Dubăsari).</p>
47.	<p>În ceea ce privește curțile de apel, propunerile CRJM de asemenea au fost acceptate parțial. Prin proiect se urmărește și reducerea volumul de muncă a judecătorilor în cadrul Curții de Apel Chișinău. În opinia sa precedentă, CRJM a propus micșorarea competenței teritoriale a Curții de Apel Chișinău pentru o distribuție echitabilă a sarcinii între curțile de apel și crearea premiselor pentru funcționarea eficientă a curților de apel Sud și Nord. Aceasta va permite redistribuirea către Curtea de Apel Sud și către Curtea de Apel Nord a unui număr mai mare de judecători pentru a spori eficiența și buna funcționare a acestora. Propunerea CRJM de a trece în competența Curții de Apel Nord, a Judecătoriei Orhei și Ungheni a fost acceptată. Aceasta însă, nu va rezolva problema suprasolicitării Curții de Apel Centru (care la moment examinează aproximativ 70% din toate cauzele examinate de curțile de apel). În special, nu se soluționează problema volumului redus de muncă al Curții de Apel Sud. Acesta va fi suficient</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Propunerea cu referire la transferarea Judecătoriei Hîncești de la Curtea de Apel Chișinău către Curtea de Apel Bălți nu este oportună în contextual în care, atât Curtea de Apel Cahul (sediul central), cât și Curtea de Apel Comrat (sediul secundar), constituie entități aflate la o distanță foarte mare față de Judecătoria Hîncești, dar mai ales, față de locuitorii raionului Hîncești, care vor beneficia de serviciile acestor entități.</p> <p>Concomitent, reieșind din datele statistice deținute, Judecătoria Hîncești înregistrează un total de 1382 dosare</p>

		<p>pentru cel mult 9 judecători care vor activa în ambele sedii, ceea ce este insuficient. CRJM menține recomandarea de a transfera circumscripțiile Judecătoriei Căușeni (comasată cu Judecătoria Anenii Noi) și Judecătoriei Hîncești de la Curtea de Apel Centru (Chișinău) la Curtea de Apel Sud. Aceasta va dubla volumul de muncă al Curții de Apel Sud și va permite mărirea numărului judecătorilor ei până la 17. În consecință, volumul de muncă al Curții de Apel Chișinău se va reduce cu 34%, iar numărul judecătorilor se va reduce de la 57 la 46, funcții care pot fi transferate la Curtea de Apel Sud (0 funcție) și Nord (10 funcții).</p>	<p>contestate cu apel sau recurs în instanța ierarhic superioară, constituie 10,41%, or, procentajul reflectat atestă faptul că nu va descărca activitatea Curții de Apel Chișinău.</p> <p>În context, păstrarea Judecătoriei Hîncești sub jurisdicția Curții de Apel Centru, cu localitatea de reședință Chișinău, va menține stabilitatea și eficiența în administrarea justiției, va facilita accesul justițiabililor și va menține un nivel adecvat de resurse și suport pentru Judecătoria Hîncești. Acest lucru va reduce, de asemenea, necesitatea cheltuielilor suplimentare și va asigura o distribuție mai echitabilă a volumului de lucru între instanțe.</p>
<p>Judecătoria Hîncești</p>	<p>48.</p>	<p>Prin efectul Legii nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, sistemul instanțelor judecătorești din Republica Moldova a fost reorganizat, prin fuziune, fiind instituite 15 instanțe de judecată, cu stabilirea sediului de bază și a celor secundare, care și-au început activitatea la 1 ianuarie 2017.</p> <p>În acest context, Judecătoria Ialoveni fuzionând prin contopire cu Judecătoria Hîncești, a format Judecătoria Hîncești (sediul Central și sediul Ialoveni). Prin Lege, citată supra, s-a dispus ca unificarea sediilor judecătoriilor să se efectueze treptat până la 31 decembrie 2027. Prin Hotărârea nr.122/10 din 26 mai 2020 Consiliul Superior al Magistraturii a constituit Grupul de lucru în vederea evaluării rezultatelor implementării reformei de organizare a sistemului judecătoresc și înaintarea propunerilor/amendamentelor referitor la noile modificări ale Hărții Judiciare, altor instituții ce contribuie la înfăptuirea justiției, necesare pentru buna funcționare a instanțelor și pentru a satisface drepturile și necesitățile justițiabililor. Astfel, prin Hotărârea</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Reiterăm argumentele expuse anterior în Sinteza celei de-a II-a avizări a proiectului:</p> <p>Analizând cele expuse în avizele recepționate, dar și opiniile exprimate asupra acestui proiect de lege în cadrul consultărilor publice s-a ajuns la concluzia că la această etapă nu se justifică separarea sediului Ialoveni al Judecătoriei Hîncești, cu crearea unei instanțe independente cu sediu unic în or. Ialoveni.</p> <p>Astfel, la Art. I din proiect și anume în Anexa nr. 2 la Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească s-a exclus pct. 16, iar localitățile din raionul Ialoveni au fost transferate în circumscripția Judecătoriei Hîncești.</p>

	<p>Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 302/30 din 29 noiembrie 2021, a fost aprobat raportul de totalizare a ședințelor Grupului de lucru cu privire la reorganizarea Hărții Judiciare. Conform Raportului de totalizare a ședințelor Grupului de lucru cu privire la reorganizarea Hărții judiciare, la pct. 3 s-a propus,, Disjungerea sediului Ialoveni de sediul Central Hîncești”, Opțiunea I - crearea unui sediu Central Ialoveni (la moment 8 judecători) cu completarea Planului de realizare a construcției noilor sedii centrale, cu includerea acțiunii de construire a unui Palat al Justiției al Judecătoriei Ialoveni (cu cel puțin 12 judecători). La Opțiunea II, fuzionarea de facto a sediului Ialoveni cu sediul Judecătoria Chișinău (care va fuziona într-o clădire unică): nr. de judecători 8 Ialoveni – 155 Chișinău, noi instanțe judecătorești – 163 judecători; distanța mică, transport asigurat, Judecătoria Hîncești va activa separat la moment 8 judecători.</p> <p>Motivele: amplasarea ambelor instanțe în apropierea de Chișinău, instanțe mari, nr. de judecători, volumul de lucru se află în creștere. De majorat nr. judecătorilor cu 3-4 unități în fiecare instanță. La 27 februarie 2023, Judecătoria Hîncești, a expediat în adresa Ministerului Justiției, Consiliului Superior al Magistraturii și Agenției de Administrare a Instanțelor de Judecată nota informativă prin care a optat pentru Opțiunea nr. I – crearea Judecătoriei Ialoveni ca instanță separată, și Judecătoria Hîncești să devină instanță separată. Drept rezultat, la 12 decembrie 2023, Ministerul Justiției a publicat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative privind revizuirea hărții judiciare. (în continuare – proiectul de lege). Potrivit prevederilor proiectului de lege, prin expunerea în redacție nouă a anexei nr. 2 la Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească, Ministerul Justiției propune modificarea circumscripțiilor judecătoriilor, astfel încât din 15 instanțe judecătorești de gradul întâi (judecătorii) instituite prin Legea 76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, începând cu 1 martie 2024 vor funcționa 16 judecătorii, urmare a</p>	<p>Atribuirea sediului Ialoveni al Judecătoriei Hîncești la Judecătoria Chișinău nu este o propunere viabilă în situația în care Judecătoria Chișinău este instanța cu cel mai mare volum de lucru dintre toate instanțele judecătorești, mărirea acestui volum nefiind justificată. or, unul din obiectivele proiectului este de a micșora volumul de lucru al Judecătoriei Chișinău și cel al Curții de Apel Chișinău.</p> <p>Având în vedere renunțarea la propunerea privind crearea Judecătoriei Ialoveni, la lit. m) din art. 1 din Legea nr. 76/2016, proiectul a fost modificat, astfel încât Judecătoria Hîncești, până la construirea sediului unic, va avea două sedii secundare în or. Ialoveni și în or. Leova.</p> <p>Implementarea opțiunii cu referire la crearea judecătoriei Ialoveni ar implica cheltuieli suplimentare ce țin de salarizarea funcției de președinte al instanței, altor costuri cum ar fi: revizuirea statelor de personal prin completarea acestora cu funcțiile publice menite să asigure lucrările de secretariat, arhiva, curierat etc.</p> <p>Odată cu transferul sediului Leova la Judecătoria Hîncești, această instanță va avea în circumscripție 2 instituții penitenciare, fapt ce va servi drept temei pentru CSM de a reexamina numărul de funcții de judecător la Judecătoria Hîncești astfel încât, să se asigure capacitatea judecătoriei Hîncești de a face față</p>
--	---	--

	<p>formării judecătoriai Ialoveni prin dezmembrare cu separare de judecătoria Hîncești. Însă, conform Proiectului de Hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare), prin care Guvernul a hotărât de a aproba și a prezenta Parlamentului spre examinare proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare), expediat cu nr. 03/1635 din 20 februarie 2024 în adresa instanței de judecată, și anume, conform Anexei nr. 2, Judecătoria Hîncești, va avea în componența sa, sediul Ialoveni și sediul Leova, care anterior a fost în componența Judecătoriai Cimișlia.</p> <p>Prin obiecțiile expediate de către Judecătoria Hîncești la 02.02.2024 în adresa Ministerului Justiției, ne-am expus dezacordul cu proiectul dat, dar obiecțiile au fost respinse. Se invocă că implementarea opțiunii cu referire la crearea judecătoriai Ialoveni ar implica cheltuieli suplimentare ce țin de salarizarea funcției de președinte al instanței, altor costuri cum ar fi: revizuirea statelor de personal prin completarea acestora cu funcțiile publice menite să asigure lucrările de secretariat, arhiva, curierat etc.. În această ordine de idei, repetat ne expunem dezacordul la Proiectul de Lege propus de Guvernul Republicii Moldova, cu indicarea următoarelor obiecții. Inițial, s-a discutat referitor la crearea Judecătoriai Ialoveni, deoarece este necesară o instanță separată, având în vedere dezvoltarea ascendentă a raionului Ialoveni, inclusiv creșterea numărului populației în or. Ialoveni înregistrată în ultimaperioadă, mărirea volumului de lucru prin creșterea anuală a numărului de dosare aflate în procedura judecătorilor de la sediul Ialoveni al judecătoriai Hîncești. Or, raionul Ialoveni este amplasat pe un teritoriu de 784 km² alcătuit din: 25 de primării, raionul propriu-zis este format dintr-un oraș: Ialoveni; 6 comune: Ruseștii Noi, Răzeni, Țipala, Zîmbreni, Mileștii Mici, Gangura și 33 de sate: Alexandrovca, Baltăți, Bardar, Budăi, Cărbuna, Cigîrleni, Costești, Dănceni, Gangura, Găureni, Hansca, Homuteanovca, Horești,</p>	<p>volumului de lucru al judecătorilor investiți cu atribuții de judecător de instrucție. Totatădată, trebuie să se țină cont și de posibilitatea utilizării sistemului de video-conferință în cadrul proceselor penale.</p>
--	---	--

	<p>Horodca, Malcoci, Molești, Misovca, Mileștii Mici, Mileștii Noi, Nimoreni, Piatra Albă, Pojăreni, Puhoi, Răzeni, Ruseștii Noi, Ruseștii Vechi, Sociteni, Suruceni, Țipala, Ulmu, Văratic, Văsieni și Zîmbreni. După cum am menționat, deși raionul Ialoveni este amplasat la distanța de 14 km de Chișinău, este un raion care se dezvoltă de la an la an. Conform recensământului din anul 2014 (Notă: Biroul Național de Statistică nu deține o informație actualizată, din motiv că nu s-a desfășurat un alt recensământ de atunci), populația raionului Ialoveni constituia 75 000 de locuitori, iar reeșind din informația prezentată de autoritățile publice locale, numărul locuitorilor este în permanentă creștere, ceea ce duce inevitabil la creșterea numărului de dosare civile, penale și contravenționale. Astfel, conform datelor din PIGD, judecătorilor din Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni, le revine anual a câte 1 100 de dosare, or, în anul 2022 au fost înregistrate și repartizate 3160 dosare numai în sediul Ialoveni al Judecătoriei Hîncești, totodată fiind înregistrată și restanța de 2544 dosare din anul 2021, activând doar cinci judecători, iar în anul 2023 au fost înregistrate și repartizate 3361 de dosare, activând doar patru judecători, restanța fiind de 1625 dosare din anul 2022, respectiv sarcina de lucru per judecător este în creștere de la an la an, comparativ cu anii precedenți. La fel, în cadrul sediului Central al Judecătoriei Hancești, pentru perioada anului 2021 au fost înregistrate 4872 dosare, în perioada anului 2022 au fost înregistrate 4141 dosare, iar în perioada anului 2023, la situația din 18 decembrie 2023 - 4256 dosare. Aceste cauze au fost distribuite pentru 7 judecători, dintre care 6 au exercitat efectiv fără întreruperi activitatea, unu din care exercita specializarea judecatorului de instrucție, fiind degrevat de la sarcina judecatorului de drept comun cu 50%. Din numărul dosarelor evocate supra, doar în anul 2021 au fost înregistrate 1077 dosare de competența judecatorului de instrucție, în anul 2022 - 1149 dosare și la situația din 18 decembrie 2023 - 885 dosare - acestea fiind distribuite practic în competența unui singur judecător,</p>	
--	--	--

	<p>în situația examinării primare. Prin urmare, realizarea modificărilor hărții judecătorești, din perspectiva celor evocate în proiect, vin să supraaglomereze judecatorul specializat – în materia judecătorului de instrucție, din cadrul Judecătoriei Hîncești cu cauze generate de justitiabili penitenciarului nr.3 Leova, acest fapt destabilizând activitatea magistratului, afectând volumul accesibil de muncă a acestuia, care și acum este unul destul de remarcabil, în contextul în care, în gestiunea Judecătoriei Hîncești, sunt repartizate spre examinare inclusiv materiale ce atestă competența de soluționare a chestiunilor apărute la executarea pedepsei penale, pentru categoria persoanelor deținute în Penitenciarul nr. 7 Rusca. Deci, atribuirea a două instituții penitenciare, în gestiunea uneia și aceeași instanțe, în contextul în care, ambele sedii - sediul Hîncești și sediul ipotetic - Leova, în cumul înregistrează un singur echipament video de realizare a ședințelor prin intermediul videoconferinței, ar genera situații absolut dificile, care ar impune nu doar examinarea unui volum exagerat de dosare, dar și extinderea termenului de precauție a acestora, în condițiile în care acestea poartă un caracter urgent. La fel, în ipoteza în care, în componența Judecătoriei Hîncești, ar fi și raionul Leova, ar fi o sarcină mult mai mare și pentru Curtea de Apel Chișinău, deoarece Judecătoria Hîncești, se află în circumscripția Curții de Apel Chișinău, or, de fapt prin proiectul Legii se miza descărcarea Curții de Apel Chișinău de sarcina efectiv mare a dosarelor care se află în examinare. Mai, urmează de evidențiat că, Judecătoria Hîncești are în componența sa, Penitenciarul Rusca, iar sediul Leova, la fel are în componența sa, Penitenciarul nr. 3, care cu siguranță va majora sarcina de lucru a Curții de Apel Chișinău. Mai mult, este de menționat că, distanța între or. Leova și or. Hîncești este de 60,7 km (1h, 2 min), de la or. Leova și or. Ialoveni este 85,5 km (1h,30 min), iar or. Leova și or. Cimișlia este de 50,8 km (43 min), or. Leova și or. Cahul este de 73,5 km (1h, 10 min), ceea ce rezultă că, cea mai optimă soluție, este de a menține sediul Leova în componența Judecătoriei Cimișlia. Adicional, urmează de</p>	
--	--	--

remarcat că, după ultimul recensământ desfășurat în anul 2014 conform datelor BNS, numărul de populație în raionul Leova este de 44 702 locuitori și în componența raionului intră 40 de localități, iar raionul Hîncești ocupă al al 3-lea loc pe republică, după numărul de locuitori, și anume 118 922 persoane, cu 63 de localități în componența sa. Respectiv, subsumând numărul de localități din r-nul Ialoveni, r-nul Hîncești și r-nul Leova, precum și numărul de populație, distanța dintre aceste localități, s-ar crea un disconfort pentru justițiabili, cetățeni și localnici, or, de fapt revizuirea Hărții Judecătorești vine cu novații, în vederea facilitării accesului la justiție. Subsecvent, urmează de remarcat că, în fiecare instanță de judecată, există a câte un judecător specializat în materie de contencios administrativ și unul supleant, respectiv, la Judecătoria Hîncești, judecătorul specializat pentru examinarea cauzelor în contencios administrativ, se află cu sediul în Ialoveni, și în principiu, cauzele vor fi remise la Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni, iar justițiabilii vor fi nevoiți să se deplaseze la o distanță mult mai mare. Distinct de opinia inserată în Nota informativă/explicativă expediată Guvernului Republicii Moldova precum că, autoritățile publice, justițiabilii și cetățenii au solicitat de a anexa sediul Leova în componența Judecătoriei Hîncești, or, de fapt autoritățile publice locale, procuratura teritorială, avocații au solicitat ca Judecătoria Ialoveni să fie separată, inclusiv de Judecătoria Hîncești. Mai mult, prin Nota expediată la 29.12.2023 în adresa Ministerului Justiției de către corpul judecătoresc al Judecătoriei Hîncești, au fost aduse argumente împotriva comasării sediului Leova la Judecătoria Hîncești. Este notabil faptul că, la Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni, la zi judecătorii (în număr de 8) sunt asigurați cu sală de ședință – pentru fiecare judecător, birou – pentru fiecare judecător, asistent și grefier – pentru fiecare judecător, renovări efectuate recent în anul 2022. Reiterăm repetat că nu poate fi reținută afirmația indicată în Nota informativă/explicativă precum că, Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni nu dispune de Secție de evidență și

documentare procesuală și arhivă, or, aceasta vine în contradicție cu situația existentă în instanță. Mai mult, salariul unui președinte de instanță nu este atât de mare în comparație cu salariul unui judecător, pentru a invoca cheltuieli suplimentare ce țin de salarizarea funcției de președinte al instanței, or, președintele este numit din rândul judecătorilor instanței. La fel, statul de personal al Judecătoriei Hîncești, deja includ funcțiile publice menite să asigure lucrările de secretariat, arhiva, curierat etc., pentru sediul Ialoveni, și cheltuielile financiare urmează a fi aceleași ca și în prezent, atunci când va fi separat sediul Ialoveni de Judecătoria Hîncești, formând o instanță de sine stătătoare. Cu o singură precizare, bugetul Judecătoriei Hîncești se va micșora cu 1/2 parte, parte care va fi alocată Judecătoriei Ialoveni, astfel, bugetul național nu va avea cheltuieli suplimentare, deoarece Judecătoria Ialoveni nu va fi finanțată de la 0 (zero). Având în susținere cele relatate, cât și susținerea din partea autorității publice locale, a procuraturii teritoriale și a avocaților care activează în circumscripția Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, considerăm că crearea judecătoriei Ialoveni este o decizie judicioasă, urmând a asigura calitatea actului de justiție, a eficienței sistemului judecătoresc, a distribuției echitabile a sarcinilor între instanțele judecătorești, a utilizării eficiente a fondurilor publice, precum și în vederea creării premiselor pentru specializarea judecătorilor. În acelaș context, remarcăm că, terenul pentru construirea unui Palat al Justiției al Judecătoriei Ialoveni (cu cel puțin 10-12 judecători) va fi identificat cu ajutorul autorităților publice locale de nivel I și II, care sunt dispuse să atribuie un astfel de teren, în termen restrâns, având în vedere colaborarea intensă între Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni și autoritățile publice locale, precum și interesul populației localității și a justițiabililor din acest segment.

Pe cale de consecință, solicităm respectuos să se țină cont de aspectele relatate și să se aprobe proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative privind revizuirea hărții judiciare

		<p>prin crearea Judecătoria Iaoveni în urma dezmembrării și separării de Judecătoria Hîncești, menținerea Judecătoria Hîncești cu un singur sediu, și menținerea sediului Leova în componența Judecătoria Cimișlia.</p>	
<p>Judecătoria Anenii Noi</p>	<p>49.</p>	<p>Prin prezenta, corpul judecătoresc al Judecătoria Anenii Noi aduce la cunoștință poziția/dezacordul față de proiectul „legii pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare)”, înregistrat de Cancelaria de Stat cu nr. unic 1109/MJ/2023, prezentat spre cunoștință la data de 20 februarie 2024.</p> <p>Astfel, prin efectul Legii nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, sistemul instanțelor judecătorești din Republica Moldova a fost reorganizat, prin fuziune, fiind instituite 15 instanțe de judecată, cu stabilirea sediului de bază și a celor secundare, care și-au început activitatea la 1 ianuarie 2017. În acest context, Judecătoria Bender fuzionând prin contopire cu Judecătoria Anenii Noi. Judecătoria Anenii Noi, a format Judecătoria Anenii Noi (sediul Central și sediul Bender situat în s. Vamița). Prin Lege, citată supra, s-a dispus ca unificarea sediilor judecătoriilor să se efectueze treptat până la anul 2027. Prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 122/10 din 26 mai 2020 a fost instituit Grupul de lucru pentru analiza hărții judiciare, care și-a propus revizuirea hărții judiciare în vederea identificării necesităților de modificare a unor circumscripții ale instanțelor judecătorești, pornind de la necesitatea optimizării procesului de administrare a acestora și de corelare a activității lor cu necesitățile justițiabililor. Grupul de lucru a avut drept scop evaluarea rezultatelor implementării reformei de organizare a sistemului judecătoresc și înaintarea propunerilor de modificare a hărții judiciare, necesare pentru buna funcționare a instanțelor și realizarea drepturilor și necesităților justițiabililor.</p> <p>Este de remarcat faptul că pe parcursul anului 2023, au fost organizate mai multe runde de discuții publice cu privire la optimizarea hărții judiciare din Republica Moldova, cu participarea reprezentanților sistemului judecătoresc și altor subiecți interesați, în</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Reglementările proiectului vin să asigure eficiența și sustenabilitatea sistemului judiciar, prin crearea unor instanțe suficient de mari pentru a oferi un management eficient și calitate, precum și pentru a permite specializarea judecătorilor și o distribuție aleatorie veritabilă a dosarelor. Or, volumul de lucru de la Judecătoria Anenii Noi nu justifică menținerea acestei instanțe, chiar dacă se prezumă că aceasta ar deservi raionul Bender cu populație de peste 90 000 locuitori. Conform datelor Agenției de Administrare a Instanțelor Judecătorești, în cadrul Judecătoria Anenii Noi au parvenit spre examinare din localitatea Bender:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pentru anul 2022 - 2404 dosare; • pentru anul 2023 - 2613 dosare; <p>Aceste date atestă un volum mic de dosare parvenit de la Bender (Varnița), acesta fiind de fapt principalul argument care arată că pastrarea acestei instanțe nu este judicioasă.</p> <p>Mai mult, proiectul propune păstrarea sediului Anenii Noi și Bender (Varnița), cel puțin pînă la construirea unui sediu al Judecătoria Caușeni.</p>

care la nici o discuție sau proiect de lege prezentat anterior nu s-a pus în discuție fuzionarea Judecătoriei Anenii Noi prin absorbție la careva altă instanță de judecată. La 12 decembrie 2023, Ministerul Justiției a publicat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative privind revizuirea hărții judiciare, în care tot nu s-a indicat careva fuzionare prin absorbție a Judecătoriei Anenii Noi cu Judecătoria Căușeni. Or, din anul 2020, de când a fost creat grupul de lucru privind revizuirea hărții judiciare și pînă în 2024, la prezentarea prezentului proiect de lege, nu a fost pusă în discuție fuzionarea prin absorbție a Judecătoriei Anenii Noi, din care considerent la moment ne exprimăm dezacordul privind introducerea fuzionării prin absorbție a Judecătoriei Anenii Noi în prezentul proiect de lege cu Judecătoria Căușeni, or preținsele motive nu corespund stării reale de fapt.

Argumentul indicat în nota informativă „*Fuziunea Judecătoriei Anenii Noi, inclusiv cu sediul secundar Bender (Varnița) prin absorbția acesteia de Judecătoria Căușeni este rațională, având în vedere volumul redus de muncă atât la Judecătoria Căușeni, cât și la Judecătoria Anenii Noi, în cumul volumul de muncă al acestor două judecătorii fiind suficient pentru un număr maxim de 19 judecători care să acopere localitățile din raioanele Ștefan - Vodă, Anenii Noi și Căușeni. Infrastructura rutieră între localitățile din aceste raioane este bună, aceste orașe fiind pe traseul drumului republican R-30 Anenii Noi - Căușeni - Ștefan - Vodă - frontiera cu Ucraina;*”

Printre rezervele ce servesc inacceptabil fuzionarea prin absorbție a Judecătorie Anenii Noi, opinăm asupra următoarelor aspecte.

În nota informativă, anexă la proiectul de lege este indicat că „*au fost luate în considerare volumul de lucru înregistrat în instanțele judecătorești în anii 2022 și 2023, numărul de locuitori din fiecare circumscripție raională, inclusiv infrastructura rutieră națională, și s-a ajuns la concluzia că o eventuală reorganizare a unor circumscripții judecătorești este iminentă, or, instanțele ca și oricare*

În eventualitatea în care la acel moment, statutul juridic al localităților din stînga Nistrului nu va suferi careva modificări, va fi judicioasă păstrarea în continuare a sediului secundar Varnița al Judecătoriei Anenii Noi.

La baza elaborării proiectului de lege sa ținut cont de analiza datelor statistice valabile pentru anii 2022–2023, atât cele publicate de Biroul Național de Statistică în partea care se referă la numărul de locuitori, cât și datele publice privind infrastructura rutieră, datele statistice prelucrate de Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești, analiza efectuată urmărind în principal:

- crearea condițiilor pentru îmbunătățirea calității actului justiției și pentru utilizarea eficientă a finanțelor publice în sectorul judecătorec;
- stabilirea unui echilibru real în activitatea judiciară între instanțele de judecată de același nivel;
- asigurarea distribuirii aleatorii a cauzelor în instanțele de judecată;
- îmbunătățirea sistemului de recrutare a personalului de specialitate în instanțe.

Astfel, judecătoriile care vor fi comasate, din punct de vedere administrativ, vor deveni parte a judecătoriei nou-create, dar vor fi menținute ca sedii ale acestora în diferite raioane din circumscripția judecătoriei respective.

	<p><i>alte instituții ale statului trebuie să fie eficiente, iar această eficiență nu trebuie să afecteze principiul accesibilității justiției”</i> totuși proiectul de lege menționat în partea fuzionării prin absorbție a Judecătoria Anenii Noi cu Judecătoria Căușeni, va afecta semnificativ principiul accesibilității justiției, or distanța de la s. Puhăceni r-1 Anenii Noi și or. Căușeni unde urmează a fi construit un nou sediu este de peste 70 km; distanța s. Floreni r-1 Anenii Noi și or. Căușeni este de aproximativ 70 km, prin urmare doar enumerând unele sate se atestă că accesibilitatea a justițiabililor va fi îngreunată semnificativ.</p> <p>Notă: Satul Chetrosu care se află în jurisdicția Judecătoria Anenii Noi este la o distanță de 13 km până la Chișinău, 20 km până la or. Anenii Noi și 50 km până la or. Căușeni.</p> <p>Exemplu: la moment prezența justițiabililor la ședințele de judecată din s. Puhăceni care se află în jurisdicția Judecătoria Anenii Noi și este amplasat la o distanță de 31 km până la or. Anenii Noi deja este problematică din lipsă de transport regulat și prețul călătoriei, iar deplasarea la o distanță de 71 km până la or. Căușeni, va fi ireală, fapt ce va acționa negativ asupra actului de justiție.</p> <p>În nota informativă este indicat că <i>„infrastructura rutieră între localitățile din aceste raioane este bună, aceste orașe fiind pe traseul drumului republican R-30 Anenii Noi - Căușeni - Ștefan -Vodă - frontiera cu Ucraina;”</i>, la acest capitol remarcăm că pe traseul R-30 Anenii Noi - Căușeni sunt amplasate doar 5 sate (<i>Balmaz Ciobanovca, Mirnoe, Zolotievca, Troița Nouă</i>), iar restul satelor (<i>Albinița, Batîc, Beriozchi, Botnărești, Botnăreștii Noi, Bulboaca, Calfa, Calfa Nouă, Chetrosu, Chirca, Cobusca Nouă, Cobusca Veche, Crețoia, Delacău, Floreni, Florești, Geamăna, Gura Bîcului, Hîrbovăț, Hîrbovățul Nou, Larga, Maximovca, Mereni, Merenii Noi, Ochiul Roș, Picus, Puhăceni, Roșcani, Ruseni, Salcia, Socoleni, Speia, Șerpeni, Telița, Telița Nouă, Todirești, Troița Nouă, Țîntăreni, Vamița, Bender, Proteagailovca</i>), nu sunt amplasate pe traseul R-30 or. Anenii Noi - or. Căușeni, prin urmare argumentul acesta în opinia</p>	<p>Obiecțiile cu referire la infrastructura rutieră nu sunt sustenabile. Or, în afara drumurilor republicane, avem și drumuri regionale, care fac legătura între localitățile din raioanele din circumscripția Judecătoria Căușeni sau a Judecătoria Anenii Noi și centrele raionale respective.</p>
--	---	--

noastă nu este justificativ întru susținerea proiectului de lege în partea fuzionării prin absorbție a Judecătoriei Anenii Noi cu o altă instanță, mai mult ca atât drumul republican R-30 Anenii Noi - Căușeni înconjoară or. Anenii Noi, prin urmare nu este clar cum justițiabilii se vor deplasa de la gara auto din or. Anenii Noi la drumul republican R-30 Anenii Noi - Căușeni care înconjoară orașul.

Este de menționat că majoritatea acțiunilor sunt reprezentate de către avocații, administratori ai insolvenței și alți profesioniști din cadrul mun. Chișinău, iar în cazul fuzionării prin absorbție și până la construcția sediului în or. Căușeni, majoritatea acțiunilor vor fi înregistrate doar la Judecătoria Anenii Noi, sediu mai aproape de mun. Chișinău, prin urmare va crește semnificativ volumul de lucru a sediului Anenii Noi, care la moment este echilibrat în volumul de lucru în coraport cu Judecătoria Căușeni și alte instanțe raionale.

La moment în cadrul Judecătoriei Anenii Noi este un echilibru real în activitatea judiciară și între instanțele de judecată de același nivel; este asigurată distribuția aleatorie a cauzelor în instanța de judecată; precum și personalul în instanță este asigurat pe deplin.

Eronat este indicat în notă că Judecătoria Anenii Noi are și sediul Dubăsari, prin urmare sintagma dată nu urmează a fi luată în considerație la proiectul de lege prezentat, fapt ce indică că nota conține unele date eronate.

Eronat este indicat în nota informativă că: Bender (Varnița) are o populație de 5.200, or în circumscripția Sediului Bender situat în s. Varnița sunt examinate cauze din s. Varnița și tot mun. Bender, care potrivit informației are o populație de peste 50000 de persoane, prin urmare vădit eronat a fost inclusă populație de 5.200 de oameni pentru sediul Bender (Varnița).

Mai mult ca atât Judecătoria Anenii Noi la moment în jurisdicția sa are și Penitenciarul nr. 8 și Penitenciarul nr. 12 din mun. Bender, care examinează un număr semnificativ de dosare, informație care nu este reflectată în nota informativă.

În această ordine de idei, pare nejustificat și neargumentat ca r-1 Anenii Noi cu populația de 60400 de oameni (cum este indicat în notă) și populația mun. Bender de aproximativ 50000 de oameni să fie fuzionată prin absorbție la Judecătoria Căușeni a cărui raion are o populație de 63.900 de oameni. Mai mult ca atât în cazul în care nu va fi fuzionată Judecătoria Anenii Noi, faptul dat nu va afecta volumul Curții de Apel Centru.

Nu este clară justificarea indicată în nota informatică că „Judecătoria Criuleni cu un volum de 4.917 dosare cu o sarcină anuală de 492 dosare/judecător în anul 2023; Judecătoria Anenii Noi cu un volum de 6.483 dosare și o sarcină anuală de 648 dosare / judecător în anul 2023, raportat la numărul de 10 funcții de judecător conform statelor de personal”, iar în final Judecătoria Anenii Noi /care potrivit notei nu i se revine un număr mai mic de dosare per judecător/, urmează a fi fuzionată, care este scopul/necesitatea de a fi fuzionată prin absorbție Judecătoria Anenii Noi? Or, observăm că încărcătura per judecător este ca în alte instanțe din alte raioane, chiar puțin mai mare.

Scopul propus privind specializarea judecătorilor se va realiza prin construcția Palatului Justiției (pentru care la moment deja cu reprezentanții Agenției de Administrare a Instanțelor Judecătorești și Ministerului Justiției a fost identificat teren și începută procedura de perfectare a acelor primare) or, la moment în cadrul Judecătoriei Anenii Noi activează pe state 10 judecători care permite specializarea acestora, iar proiectul prezentat este în defavoarea justițiabililor din r-1 Anenii Noi și angajaților Judecătoriei Anenii Noi.

În nota informativă a proiectului de lege nu este analizată, argumentată colaborarea/interacțiunea a instituțiilor de stat cum Procuratura r. Anenii Noi, IP Anenii Noi, Biroul de Probațiune Anenii Noi, Administrația publică locală a r. Anenii Noi în cazul fuzionării Judecătoriei Anenii Noi prin absorbție.

Mai mul ca atât, cum președinții judecătoriilor să asigure transferul angajaților din judecătorii la alt sediu, în cazul în care deja unii

	<p>angajați se deplasează către sediul Anenii Noi la o distanță de aproximativ 30 km, iar or. Căușeni se află la o distanță de 35 km de la or. Anenii Noi.</p> <p>Astfel, în vederea eficientizării procesului de reorganizare a sistemului judecătoresc, precum și a evitării trecerii nejustificate de la un mod de organizare la altul, având în vedere amplasarea geografică a judecătoriilor; distanța dintre acestea, distanța dintre Judecătoria Anenii Noi și mun. Chișinău; volumul de lucru per judecător în coraport cu numărul populație (care este cu mult mai mare decât cel indicat în nota informativă) cât și infrastructura drumurilor și transporturilor, faptul că majoritatea satelor nu au legătură cu traseul or. Anenii Noi - or. Căușeni, este cel mai optim ca Judecătoria Anenii Noi, inclusiv cu sediul secundar Bender (Varnița) să nu fie fuzionată prin absorbția acesteia de Judecătoria Căușeni.</p> <p>Cu referire la cele indicate supra considerăm nejustificat inoportun și contrar scopului propus partea ce se referă la <i>fuziunea Judecătoriei Anenii Noi, inclusiv cu sediul secundar Bender (Varnița) prin absorbția acesteia de Judecătoria Căușeni</i>, din cadrul proiectului legii pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare)”, înregistrat de Cancelaria de Stat cu nr. unic 1109/MJ/2023, prezentat spre cunoștință la data de 20 februarie 2024.</p>	
<p>Judecătorul Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova, Brînza Andrei</p>	<p>Prin prezenta, subsemnații, angajați în cadrul Judecătoriei Cimișlia Vă aduce în atenția dumneavoastră obiecțiile-punctul de vedere în raport cu propunerile menite să opereze modificări în actualul cadru legal, din considerentele ce succed. Totodată, subliniem că argumentele noastre se bazează pe o analiză riguroasă a tuturor implicațiilor pe care le poate avea modificarea hărții judiciare, în contextul realităților locale și a drepturilor justițiabililor și angajaților în cadrul Judecătoriei Cimișlia. În primul rând, precizăm că articolul 1 alin. (1) din Legea nr. 76/2016 propune modificarea sediilor următoarelor instanțe judecătorești: - Sediul Leova al Judecătoriei Cimișlia va fi transferat la Judecătoria Hîncești; -</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Cu referire la prevederea proiectului prin care se propune transferul sediului Leova al Judecătoriei Cimișlia la Judecătoria Hîncești subliniem următoarele.</p> <p>Această propunere este justificată prin faptul că între localitățile din raionul Leova și or. Cimișlia nu există infrastructură de transport rutier interurban, toate rutele de transport rutier din or. Leova către or. Cimișlia tranzitând or. Hîncești. Acest fapt</p>

	<p>Judecătoria Cimișlia cu localitățile arondate anterior sediului Basarabeasca al Judecătoriei Cimișlia, și cu cele arondate sediului Cimișlia, va fuziona cu Judecătoria Comrat, devenind sediu secundar al Judecătoriei Comrat. Astfel, Judecătoria Comrat va avea sedii secundare în or. Ceadâr – Lunga și or. Cimișlia (care va include și localitățile din raionul Basarabeasca). O atare abordare presupune și separarea de facto a sediului Leova al Judecătoriei Cimișlia, prin atribuirea acestuia către Judecătoria Hîncești, invocându-se motivul că nu există o infrastructură rutieră adecvată care să asigure conexiunea or. Leova cu or. Cimișlia. Locuitorii raionului Leova, care o perioadă au circulat pentru actul justiției către Judecătoria Cimișlia, acum vor fi nevoiți a fi redirecționați la o distanță și mai mare, pentru a ajunge la Hîncești. În această Consiliul Superior al Magistraturii ordine de idei, venim cu mențiunea că, recent, s-a finalizat construcția și a fost dat în exploatare traseul național care face legătura dintre orașele Leova și Cimișlia. Drept urmare, nu considerăm imposibilă crearea unei rute Cimișlia Leova, Leova-Cimișlia și că atribuirea Judecătoriei Leova la Judecătoria Hîncești nu este singura și cea mai bună soluție. Adicional, venim cu mențiunea că datele privind numărul populației indicate în proiect sunt eronate. Raioanele Cimișlia și Basarabeasca au un număr total de 79 000 locuitori (date obținute prin interpelarea telefonică în adresa Serviciului Statistică Basarabeasca și Cimișlia; la interpelarea oficială în adresa BNS, răspunsul nu a parvenit, urmează a fi expediat ulterior), iar raionul Leova – 33500. În contextul celor expuse, numărul total al populației depășește 100 000, fapt care ar justifica actuala componență, fără a fi necesară intervenția cărorva modificări. Tot în proiect, se menționează faptul că, drept consecință a transferului sediului Leova al Judecătoriei Cimișlia la Judecătoria Hîncești, circumscripția teritorială a Judecătoriei Cimișlia se micșorează semnificativ. Volumul de muncă, fiind diminuat, devine insuficient pentru existența independentă a Judecătoriei Cimișlia. Prin urmare, solicităm ca</p>	<p>este notoriu și se demonstrează printr-o simplă accesare a hărții rutiere a Republicii Moldova.</p> <p>Respectiv, având în vedere dificultățile cu care se confruntă la momentul actual justițiabilii din localitățile raionului Leova pentru a se deplasa la Judecătoria Cimișlia, justifică transferul acestora în circumscripția Judecătoriei Hîncești. Pentru detalii, a se vedea nota informativă la proiect.</p> <p>Referitor la propunerea privind separarea sediului Ialoveni al Judecătoriei Hîncești și crearea unei instanțe independente cu sediu unic în or. Ialoveni, menționăm că urmare a analizei argumentelor recepționate s-a renunțat la această inițiativă, or, la etapa actuală nu se justifică oportunitatea acestei</p> <p>Cu referire la mențiunea că: datele privind numărul populației indicate în proiect sunt eronate, susținem că la elaborarea proiectului de lege au fost analizate date statistice valabile pentru anii 2022–2023, atât cele publicate de Biroul Național de Statistică în partea care se referă la numărul de locuitori, cât și datele publice privind infrastructura rutieră, precum și datele statistice prelucrate de Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești.</p> <p>Cu referire la dezacordul privind fuzionarea prin absorbție a Judecătoriei Cimișlia cu Judecătoria Comrat, menționăm că propunerea a fost acceptată, iar</p>
--	--	--

	<p>sediul Leova al Judecătorei Cimișlia să rămână, în continuare, sediu secundar, iar Judecătoria Cimișlia să aibă statut de sediu central. De relatat și faptul că, Primăria or. Cimișlia, prin Decizia Consiliului or. Cimișlia nr. 3/24 din 14.04.2021 „Cu privire la transmiterea unor bunuri imobile din or. Cimișlia” a decis transmiterea din proprietatea orașului Cimișlia în proprietatea statului a bunul imobil - terenul cu numărul cadastral 2901304015, cu suprafața 0,252 ha, situat în str. Livezilor f/n, pentru construcția clădirii Judecătorei Cimișlia de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova. Acest lucru nu a fost realizat până la moment, deși terenul a fost selectat din punct de vedere al accesului justițiabililor, fapt pentru care considerăm că este argumentată menținerea Judecătorei Cimișlia, sediul central și secundar. Un alt argument în vederea susținerii poziției noastre, constă în faptul că, prin fuzionarea Judecătorei Cimișlia cu Judecătoria Comrat, va fi un impediment în plus pentru liberul acces al justițiabililor din 49 de localități ale raioanelor Cimișlia și Basarabeasca. Observăm că prin acest proiect, deși se dorește asigurarea utilizării cât mai raționale a fondurilor publice alocate instanțelor judecătorești, acest lucru poate avea repercusiuni în detrimentul justițiabililor, în special a celor care se deplasează cu transportul public, obligându-i pe aceștia să suporte cheltuieli suplimentare pentru a se deplasa dintr-o localitate în alta. Luând în considerare că nu există transport direct din satele raionului Cimișlia și Basarabeasca spre Comrat sau Ceadâr-Lunga, locuitorii acestor sate vor fi nevoiți să suporte cheltuieli mai mari pentru a se deplasa la sediile CeadârLunga și Comrat, ceea ce , la moment, nu este un impediment. De exemplu, locuitorii s. Javgur, aflându-se la o distanță de 38 km față de or. Cimișlia, ca să se deplaseze spre or. Comrat sau Ceadâr-Lunga, vor trebui să se deplaseze inițial în or. Cimișlia, după care să se deplaseze pe o distanță de 31 km și, respectiv, 67 km până la Ceadâr-Lunga. Mai mult, fiind în cunoștință de cauză că repartizarea aleatorie prin PIGD în Judecătoria Comrat a fost unificată, adică dosarele sunt repartizate uniform, la toate</p>	<p>Judecătoria Cimișlia își va menține în continuare statutul de instanță independentă, deserving inclusiv localitățile arondate anterior sediului Basarabeasca..</p>
--	---	---

	<p>sediile, ar putea exista situația în care cererea unui justițiabil din s. Javgur ar fi examinată la sediul Ceadâr-Lunga, la distanța de 105 km. (Cu anexarea certificatului Gara Auto Cimișlia) Tot în vederea menținerii Judecătoriei Cimișlia, ca sediu central, cu sediul secundar Leova, în baza notei informative a IP Cimișlia, vă informăm că, conform organizării structurale, are în componență izolatorul de detenție provizoriu, care a fost renovat conform standardelor europene, fiind dat în exploatare în anul 2019. Acesta este format din 6 celule, care cuprind 10 locuri și, conform atribuțiilor stabilite, entitatea asigură detenția și escortarea persoanelor ce se află în custodia poliției din 3 raioane: Cimișlia, Leova, Basarabeasca. La fel, Serviciul Detenție și Escortă, asigură prezentarea persoanelor în fața magistraților din cadrul instanțelor de judecată – Judecătoria Cimișlia, sediul central, Judecătoria Cimișlia, sediul Leova și Curtea de Apel Comrat. Acestea fiind spuse, considerăm că arondarea Judecătoriei Cimișlia la Judecătoria Comrat ar presupune escortarea învinușilor de la P-5 Cahul, ceea ce ar implica cheltuieli suplimentare. (Cu anexarea actului IP Cimișlia) De asemenea, considerăm necesar de a aduce în atenția dumneavoastră preocuparea privind aspectul lingvistic. Astfel, în baza art. 16 alin. 1 al Regulamentului Găgăuziei, în Găgăuzia, limbi oficiale sînt limbile găgăuză, moldovenească și rusă. Suplimentar, art. 87 stipulează că, în judecătoria, procedura judiciară se desfășoară în limba găgăuză sau moldovenească sau rusă. Participanților la proces li se asigură dreptul de a lua cunoștință de toate materialele dosarului și de a participa la acțiunile judecătorești prin interpret, dreptul de a lua cuvîntul la judecată în limba maternă. În această ordine de idei, în eventualitatea în care, în cadrul judecătoriei vor parveni dosare spre examinare cu implicarea justițiabilor vorbitori de limbă găgăuză, urmează a fi asigurat un interpret, care să posede limbile română, rusă și găgăuză, ceea ce condiționează suportarea cheltuielilor adiționale. Îngrijorarea majoră survine în ceea ce privește lacuna existentă în conținutul proiectului privitoare la</p>	
--	--	--

	<p>garanțiile pentru funcționarii publici și personalul tehnic al judecătoriei. Proiectul prevede că, drept urmare a implementării prevederilor acestuia, judecătorii și angajații din sediile redistribuite către alte instanțe își vor continua activitatea la locul actual de muncă, cu deosebirea că, din punct de vedere administrativ, se vor considera că activează în alte judecătoriai. Totuși, care este garanția că toți cei care activează în cadrul instanțelor, atât funcționarii publici, cât și personalul tehnic, își vor păstra locurile de muncă? Deși se specifică faptul că proiectul nu are drept scop majorarea sau micșorarea numărului general de posturi de judecători sau de angajați ai judecătoriilor și curților de apel, considerăm necesar ca acest proiect să includă și o organigramă, pentru a clarifica situația funcționarilor publici de conducere și soarta acestora. Or, în conținutul proiectului nu există careva garanții sociale, nici pentru funcționarii publici de conducere, nici pentru alți angajați, cu excepția judecătorilor, grefierilor și asistenților. Mai mult, pornind de la faptul că un procentaj semnificativ al salariaților angajați în cadrul Judecătoriei Cimișlia deja se deplasează din satele raioanelor Cimișlia și Basarabeasca, o eventuală revizuire a hărții le-ar crea dificultăți încă mai mari în acest sens, consumând nu doar resurse financiare mai mari, dar și de timp. Este de menționat că în cadrul ședinței de totalizare anuală din cadrul Curții de Apel Comrat, conducerea Judecătoriei Comrat a raportat o insuficiență mare de cadre, spre deosebire de or. Cimișlia care are un potențial mai bun în acest sens. În plus, conform art. 48 alin. 1 din Constituția RM, familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului. În contextul celor expuse, eventuala reorganizare a hărții judiciare și anume fuziunea cu Judecătoria Comrat ridică îngrijorări semnificative cu privire la drepturile salariaților de a-și ocroti familia, fiind afectate calitatea vieții acestora și echilibrul dintre viața personală și cea profesională. În concluzie, considerăm proiectul de revizuire a hărții judiciare unul prematur și propunem revizuirea acestuia, în</p>	
--	---	--

		<p>conformitate cu datele corecte privind numărul populației, ținând cont de aspectul lingvistic, calitatea și eficiența actului justiției, cheltuielile adiționale, precum și de impactul real asupra angajaților și justițiabililor. În esență, este crucial să avem certitudinea că oricare modificare din cadrul sistemului judiciar respectă drepturile și se conformează nevoilor justițiabililor, dar și a persoanelor care activează în cadrul instanțelor, promovând, totodată, eficiența și accesibilitatea justiției. Reiterăm că doar consultarea tuturor părților implicate și valorificarea tuturor opiniilor existente vor asigura luarea unei soluții corecte, echitabile și sustenabile pentru sistemul judiciar.</p>	
<p>Primăria orașului Cimișlia</p>	<p>50.</p>	<p>Primăria or. Cimișlia își exprimă dezacordul cu proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare) și anume Judecătoria Cimișlia va deveni Judecătoria Comrat.</p> <p>Prin acest aspect se îngreșește accesul la justiție a 48 localități. Prin proiectul de lege se urmărește doar aspectul economic al sistemului judiciar, îngreșind liberul acces al justițiabililor la înfăptuirea justiției, obligînd acestea în suportarea cheltuielilor suplimentare în deplasări dintr-o localitate în alta. Nu a fost ținut cont de faptul accesului la justiției a persoanelor care se deplasează cu transportul public acestea fiind nevoiete să se deplaseze pînă la centrul rațional Cimișlia după care să ia naveta spre or. Comrat, avînd o tangentă total diferită.</p> <p>Pe cînd, orașul Cimișlia, Judecătoria Cimișlia prin Decizia Consiliului or. Cimișlia nr. 3/24 din 14.04.2021 „cu privire la transmiterea unor bunuri imobile din or. Cimișlia” a decis: transmiterea din proprietatea or. Cimișlia în proprietatea statului bunul imobil – terenul cu numarul cadastral 2901304015, cu suprafața 0, 252 ha situate în str. Livezilor f/n, pentru construcția clădirii judecătorei Cimișlia de către Ministerul Justiției al RM.</p> <p>Fact nerealizat pînă la moment. Acest teren fiind selectat din punct de vedere acces pentru o justiție mai calitativă avînd</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Menționăm că propunerea a fost acceptată, iar Judecătoria Cimișlia își va menține în continuare statutul de instanță independentă, deservind inclusiv localitățile arondate anterior sediului Basarabeasca.</p>

		amplasarea în centrul oraşului, cu acces liber la toate căile de comunicații.	
Judecătoria Cimişlia (<i>opinia angajaților</i>)		<p>Prin scrisoarea nr. 03/1635 din 20 februarie 2024, în conformitate cu pct. 201 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului 610/2018, înregistrat de Cancelaria de Stat cu nr. unic 1109/MJ/2023, ajustat în baza avizelor recepționate (inclusiv ca urmare a avizării repetate), însoțit de nota informativă și sinteza obiecțiilor și propunerilor, s-a remis spre consultare proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare). Potrivit informației respective, destinatarii au dreptul de a interveni cu obiecții sau propuneri ce atestă propriu zis actualul proiect.</p> <p>Astfel, prin prezenta, subsemnații, angajați în cadrul Judecătoria Cimişlia Vă aduce în atenția dumneavoastră obiecțiile-punctul de vedere în raport cu propunerile menite să opereze modificări în actualul cadru legal, din considerentele ce succed. Totodată, subliniem că argumentele noastre se bazează pe o analiză riguroasă a tuturor implicațiilor pe care le poate avea modificarea hărții judiciare, în contextul realităților locale și a drepturilor justițiabililor și angajaților în cadrul Judecătoria Cimişlia.</p> <p>În primul rând, precizăm că articolul 1 alin. (1) din Legea nr. 76/2016 propune modificarea sediilor următoarelor instanțe judecătorești:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sediul Leova al Judecătoria Cimişlia va fi transferat la Judecătoria Hîncești; - Judecătoria Cimişlia cu localitățile arondate anterior sediului Basarabeasca al Judecătoria Cimişlia, și cu cele arondate sediului Cimişlia, va fuziona cu Judecătoria Comrat, devenind sediu secundar al Judecătoria Comrat. <p>Astfel, Judecătoria Comrat va avea sedii secundare în or. Ceadăr – Lunga și or. Cimişlia (care va include și localitățile din raionul Basarabeasca).</p>	<p>Se acceptă parțial <i>Cu referire la obiecțiile privind menținerea sediului Leova al Judecătoria Cimişlia, în continuare, sediu secundar, iar Judecătoria Cimişlia cu statut de sediu central, reiterăm argumentele expuse anterior în Sinteza celei de-a II-a avizări: sediul Leova al Judecătoria Cimişlia urmează a fi atribuit Judecătoria Hîncești, în contextul multiplelor adresări ale președinților instanțelor judecătorești respective și ale cetățenilor, precum și urmare a analizelor efectuate de experți. Or, clădirea sediului Leova al Judecătoria Cimişlia este prea mare pentru un efectiv de 4 judecători (din care 1 judecător este suspendat din funcție), întreținerea acesteia necesită cheltuieli excesive raportat la numărul de cauze examinate.</i></p> <p>Suplimentar, evidențiem volumul redus de muncă la sediul Leova și anume:</p> <p>Pe parcursul anului 2022 Judecătoria Cimişlia a avut în examinare 7.574 cauze, dintre care:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sediul Cimişlia (Central) – 4.228 cauze parvenite în perioada de referință, restanța la începutul anului 2022 fiind de 1.398 cauze;

O atare abordare presupune și separarea de facto a sediului Leova al Judecătoriai Cimișlia, prin atribuirea acestuia către Judecătoria Hîncești, invocându-se motivul că nu există o infrastructură rutieră adecvată care să asigure conexiunea or. Leova cu or. Cimișlia. Locuitorii raionului Leova, care o perioadă au circulat pentru actul justiției către Judecătoria Cimișlia, acum vor fi nevoiți a fi redirecționați la o distanță și mai mare, pentru a ajunge la Hîncești. În această ordine de idei, venim cu mențiunea că, recent, s-a finalizat construcția și a fost dat în exploatare traseul național care face legătura dintre orașele Leova și Cimișlia. Drept urmare, nu considerăm imposibilă crearea unei rute Cimișlia-Leova, Leova-Cimișlia și că atribuirea Judecătoriai Leova la Judecătoria Hîncești nu este singura și cea mai bună soluție.

Adițional, venim cu mențiunea că datele privind numărul populației indicate în proiect sunt eronate. Raioanele Cimișlia și Basarabeasca au un număr total de 79 000 locuitori (*date obținute prin interpelarea telefonică în adresa Serviciului Statistică Basarabeasca și Cimișlia; la interpelarea oficială în adresa BNS, răspunsul nu a parvenit, urmează a fi expediat ulterior*), iar raionul Leova – 33500. În contextul celor expuse, numărul total al populației depășește 100 000, fapt care ar justifica actuala componență, fără a fi necesară intervenția cărorva modificări.

Tot în proiect, se menționează faptul că, drept consecință a transferului sediului Leova al Judecătoriai Cimișlia la Judecătoria Hîncești, circumscripția teritorială a Judecătoriai Cimișlia se micșorează semnificativ. Volumul de muncă, fiind diminuat, devine insuficient pentru existența independentă a Judecătoriai Cimișlia. Prin urmare, **solicităm** ca sediul Leova al Judecătoriai Cimișlia să rămână, în continuare, sediu secundar, iar Judecătoria Cimișlia să aibă statut de sediu central.

De relatat și faptul că, Primăria or. Cimișlia, prin Decizia Consiliului or. Cimișlia nr. 3/24 din 14.04.2021 „Cu privire la transmiterea unor bunuri imobile din or. Cimișlia” a decis

- sediul Leova – 1.335 cauze parvenite în perioada de referință, restanța la începutul anului 2022 fiind de 586 cauze;

Până la data de 30 septembrie 2023, Judecătoria Cimișlia a avut în examinare 6.516 cauze, dintre care:

- sediul Cimișlia (Central) – 3.238 cauze parvenite în perioada de referință, restanța la începutul anului 2023 fiind de 1.735 cauze;

- sediul Leova – 1.081 cauze parvenite în perioada de referință, restanța la începutul anului 2023 fiind de 461 cauze.

Ca argumente adiționale evidențiem: lipsa specializării judecătorilor, precum și lipsa unei infrastructurii între ambele localități, drum avariata.

Cu referire la obiecția de a menține Judecătoria Cimișlia în status-quo menționăm că propunerea a fost acceptată, iar Judecătoria Cimișlia își va menține în continuare statutul de instanță independentă, deservind și localitățile arondate anterior sediului Basarabeasca.

Cu referire la prevederea proiectului prin care se propune transferul sediului secundar Leova al Judecătoriai Cimișlia la Judecătoria Hîncești subliniem următoarele.

Această propunere este justificată prin faptul că între localitățile din raionul Leova și or. Cimișlia nu există infrastructură de transport rutier interurban, toate rutele de

	<p>transmiterea din proprietatea orașului Cimișlia în proprietatea statului a bunul imobil - terenul cu numărul cadastral 2901304015, cu suprafața 0,252 ha, situat în str. Livezilor f/n, pentru construcția clădirii Judecătoria Cimișlia de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova. Acest lucru nu a fost realizat până la moment, deși terenul a fost selectat din punct de vedere al accesului justițiabililor, fapt pentru care considerăm că este argumentată menținerea Judecătoria Cimișlia, sediul central și secundar.</p> <p>Un alt argument în vederea susținerii poziției noastre, constă în faptul că, prin fuzionarea Judecătoria Cimișlia cu Judecătoria Comrat, va fi un impediment în plus pentru liberul acces al justițiabililor din 49 de localități ale raioanelor Cimișlia și Basarabeasca. Observăm că prin acest proiect, deși se dorește asigurarea utilizării cât mai raționale a fondurilor publice alocate instanțelor judecătorești, acest lucru poate avea repercusiuni în detrimentul justițiabililor, în special a celor care se deplasează cu transportul public, obligându-i pe aceștia să suporte cheltuieli suplimentare pentru a se deplasa dintr-o localitate în alta.</p> <p>Luând în considerare că nu există transport direct din satele raionului Cimișlia și Basarabeasca spre Comrat sau Ceadr-Lunga, locuitorii acestor sate vor fi nevoiți să suporte cheltuieli mai mari pentru a se deplasa la sediile Ceadr-Lunga și Comrat, ceea ce, la moment, nu este un impediment. De exemplu, locuitorii s. Javgur, aflându-se la o distanță de 38 km față de or. Cimișlia, ca să se deplaseze spre or. Comrat sau Ceadr-Lunga, vor trebui să se deplaseze inițial în or. Cimișlia, după care să se deplaseze pe o distanță de 31 km și, respectiv, 67 km până la Ceadr-Lunga.</p> <p>Mai mult, fiind în cunoștință de cauză că repartizarea aleatorie prin PIGD în Judecătoria Comrat a fost unificată, adică dosarele sunt repartizate uniform, la toate sediile, ar putea exista situația în care cererea unui justițiabil din s. Javgur ar fi examinată la sediul Ceadr-Lunga, la distanța de 105 km. <i>(Cu anexarea certificatului Gara Auto Cimișlia)</i></p>	<p>transport rutier din or. Leova către or. Cimișlia tranzitând or. Hîncești. Acest fapt este notoriu și se demonstrează printr-o simplă accesare a hărții rutiere a Republicii Moldova. Respectiv, având în vedere dificultățile cu care se confruntă la momentul actual justițiabilii din localitățile raionului Leova pentru a se deplasa la Judecătoria Cimișlia, justifică transferul acestora în circumscripția Judecătoria Hîncești. Pentru detalii, a se vedea nota informativă la proiect.</p>
--	---	---

Tot în vederea menținerii Judecătoria Cimișlia, ca sediu central, cu sediul secundar Leova, în baza notei informative a IP Cimișlia, vă informăm că, conform organizării structurale, are în componență izolatorul de detenție provizoriu, care a fost renovat conform standardelor europene, fiind dat în exploatare în anul 2019. Acesta este format din 6 celule, care cuprind 10 locuri și, conform atribuțiilor stabilite, entitatea asigură detenția și escortarea persoanelor ce se află în custodia poliției din 3 raioane: Cimișlia, Leova, Basarabeasca. La fel, Serviciul Detenție și Escortă, asigură prezentarea persoanelor în fața magistraților din cadrul instanțelor de judecată – Judecătoria Cimișlia, sediul central, Judecătoria Cimișlia, sediul Leova și Curtea de Apel Comrat. Acestea fiind spuse, considerăm că arondarea Judecătoria Cimișlia la Judecătoria Comrat ar presupune escortarea învinuiților de la P-5 Cahul, ceea ce ar implica cheltuieli suplimentare. *(Cu anexarea actului IP Cimișlia)*

De asemenea, considerăm necesar de a aduce în atenția dumneavoastră preocuparea privind aspectul lingvistic. Astfel, în baza art. 16 alin. 1 al Regulamentului Găgăuziei, în Găgăuzia, limbi oficiale sînt limbile găgăuză, moldovenească și rusă. Suplimentar, art. 87 stipulează că, în judecătoria, procedura judiciară se desfășoară în limba găgăuză sau moldovenească sau rusă. Participanților la proces li se asigură dreptul de a lua cunoștință de toate materialele dosarului și de a participa la acțiunile judecătorești prin interpret, dreptul de a lua cuvîntul la judecată în limba maternă. În această ordine de idei, în eventualitatea în care, în cadrul judecătoria vor parveni dosare spre examinare cu implicarea justițiarilor vorbitori de limbă găgăuză, urmează a fi asigurat un interpret, care să posede limbile română, rusă și găgăuză, ceea ce condiționează suportarea cheltuielilor adiționale.

Îngrijorarea majoră survine în ceea ce privește lacuna existentă în conținutul proiectului privitoare la garanțiile pentru funcționarii publici și personalul tehnic al judecătoria. Proiectul prevede că, drept urmare a implementării prevederilor acestuia, judecătoria și angajații

din sediile redistribuite către alte instanțe își vor continua activitatea la locul actual de muncă, cu deosebire că, din punct de vedere administrativ, se vor considera că activează în alte judecătoria. Totuși, care este garanția că toți cei care activează în cadrul instanțelor, atât funcționarii publici, cât și personalul tehnic, își vor păstra locurile de muncă? Deși se specifică faptul că proiectul nu are drept scop majorarea sau micșorarea numărului general de posturi de judecatori sau de angajați ai judecătoriilor și curților de apel, considerăm necesar ca acest proiect să includă și o organigramă, pentru a clarifica situația funcționarilor publici de conducere și soarta acestora. Or, în conținutul proiectului nu există careva garanții sociale, nici pentru funcționarii publici de conducere, nici pentru alți angajați, cu excepția judecătorilor, grefierilor și asistenților. Mai mult, pornind de la faptul că un procentaj semnificativ al salariaților angajați în cadrul Judecătoriei Cimișlia deja se deplasează din satele raioanelor Cimișlia și Basarabeasca, o eventuală revizuire a hărții le-ar crea dificultăți încă mai mari în acest sens, consumând nu doar resurse financiare mai mari, dar și de timp.

Este de menționat că în cadrul ședinței de totalizare anuală din cadrul Curții de Apel Comrat, conducerea Judecătoriei Comrat a raportat o insuficiență mare de cadre, spre deosebire de or. Cimișlia care are un potențial mai bun în acest sens.

În plus, conform art. 48 alin. 1 din Constituția RM, familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului. În contextul celor expuse, eventuala reorganizare a hărții judiciare și anume fuziunea cu Judecătoria Comrat ridică îngrijorări semnificative cu privire la drepturile salariaților de a-și ocroti familia, fiind afectate calitatea vieții acestora și echilibrul dintre viața personală și cea profesională.

În concluzie, considerăm proiectul de revizuire a hărții judiciare unul prematur și propunem revizuirea acestuia, în conformitate cu datele corecte privind numărul populației, ținând cont de aspectul lingvistic, calitatea și eficiența actului justiției,

		<p>cheltuielile adiționale, precum și de impactul real asupra angajaților și justițiabililor. În esență, este crucial să avem certitudinea că oricare modificare din cadrul sistemului judiciar respectă drepturile și se conformează nevoilor justițiabililor, dar și a persoanelor care activează în cadrul instanțelor, promovând, totodată, eficiența și accesibilitatea justiției. Reiterăm că doar consultarea tuturor părților implicate și valorificarea tuturor opiniilor existente vor asigura luarea unei soluții corecte, echitabile și sustenabile pentru sistemul judiciar.</p>	
<p>Judecătoria Comrat</p>	<p>51.</p>	<p>La moment judecătoria Comrat menține opinia expusă anterior asupra proiectului Legii privind revizuirea Hărții judiciare, conform căreia varianta optimă ar fi, după efectuarea reparației capitale a sediului central a judecătoriei din mun. Comrat cu mărirea spațiului clădirii, de transferat personalul sediilor Vulcănești, Ceadăr-Lunga și Cimișlia în sediul central.</p> <p>Astfel se va menține, statu-quo al judecătoriei Comrat din considerente politice și ar fi posibilă atingerea obiectivelor propuse de Ministerul Justiției.</p> <p>Propunem ca în proiectul propus în:</p> <p>Art. II. –Legea nr. 76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 184 -192, art. 387), se modifică după cum urmează:</p> <p>1. Articolul 1 alineatul (1):</p> <p>la litera f), după cuvântul „Cantemir”se exclude textul” se completează cu textul „, Vulcănești””</p> <p>la litera i), după cuvântul „Vulcănești” se completeazăcu cuvântul „Cimișlia”;</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Transferul sediului Vulcănești al Judecătoriei Comrat la Judecătoria Cahul este pe deplin justificat.</p> <p>Or, clădirea sediului Vulcănești este prea mare pentru un efectiv de 1 judecători, inclusiv raportat la volumul de dosare examinat de către acesta. Mai mult, având în vedere faptul că la sediul Vulcănești al Judecătoriei Comrat activează doar un singur judecător, nu este respectat principiul repartizării aleatorii a dosarelor, precum nu există nici specializare a judecătorilor la acest sediu. Suplimentar, menționarea sediului Vulcănești al Judecătoriei Comrat doar pentru a asigura activitatea unui singur judecător nu este justificată nici din perspectiva costurilor de întreținere a acestui edificiu.</p> <p>La fel, la temelia propunerii de transfer a sediului Vulcănești al Judecătoriei Comrat la Judecătoria Cahul s-a luat în considerare și amplasarea georgafică a localităților din raionul Vulcănești raportat la mun. Cahul, distanța medie între majoritatea localităților</p>

			raionului Vulcănești și mun. Cahul fiind de 46 km (minim 26 km și maxim 58 km), pe când distanța între localitățile din raionul Vulcănești și mun. Comrat distanța medie este de 82 km, iar majoritatea rutelor de transport rutier din or. Vulcănești tranzitează mun. Cahul în direcția mun. Chișinău.
Asociația Juriștilor Administrativi din Moldova	52.	<p>Prezentul Aviz este prezentat de către Asociația Juriștilor Administrativi din Moldova (AJAM) la solicitarea Ministerului Justiției nr. 03/ 877 din 30 ianuarie 2024. AJAM a analizat proiectul de lege transmis spre consultări publice și prezintă în continuare obiecțiile, propunerile și recomandările sale.</p> <p>I Despre proiectul supus consultărilor.</p> <p>1.1. Potrivit Notei informative, proiectul a fost elaborat în vederea realizării acțiunii nr. 3.1.1 din Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025, aprobată prin Legea nr. 211/2021: „<i>Analiza hărții judiciare în vederea identificării necesităților de revizuire a unor circumscripții între instanțele existente din perspectiva corespunderii acestora necesităților sistemului judiciar și ale justițiabilului, după caz modificarea Legii nr. 76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești</i>”.</p> <p>1.2. Autorii proiectului consideră că este necesară modificarea Anexei nr. 2 la Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească în scopul reconfigurării numărului de judecătorii și a localităților din circumscripțiile acestora, conform noii repartizări a sediilor secundare ale instanțelor judecătorești.</p> <p>1.3. Proiectul de lege intervine cu modificări și la Anexa nr. 3 din Legea nr. 514/1995 în scopul reconfigurării listei curților de apel, redenumirii și reorganizării acestora după cum urmează: Curtea de Apel Chișinău – în Curtea de Apel Centru; Curtea de Apel Bălți – în Curtea de Apel Nord;</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Reorganizarea sistemului judecătoresc are ca obiectiv de bază asigurarea respectării dreptului la un proces echitabil și judecarea proceselor de către instanțe judecătorești în mod imparțial și independent de orice influențe externe.</p>

Curțile de Apel Cahul și Comrat vor forma o instanță unică – Curtea de Apel Sud (cu două sedii).

II Justiția este un serviciu public.

2.1. Orice intervenție legislativă în modificarea sistemului judecătoresc, trebuie să fie analizată *prima face* prin prisma drepturilor și intereselor justițiabilului. În acest sens, realizarea „economii bugetare” din contul interesului justițiabilului este o practică legislativă inadmisibilă. Or, instituțiile statului au misiunea de a rezolva problemele cetățeanului, din contul aporturilor financiare comune și nu de a realiza economii bugetare din contul drepturilor și interesului cetățeanului.

2.2. Eficientizarea financiară a „fondurilor publice atribuite instanțelor judecătorești”, trebuie să se afle într-un just echilibru de proporționalitate cu interesul public, deservit de sistemul judiciar și urmează a fi analizată global. Componenta principală a interesului public este respectarea drepturilor omului.

2.3. Potrivit notei informative – reținând că „eficientizarea este obiectivul” care a justificat modificarea hărții judecătorești – lipsește o analiză financiară a costurilor și presupusul avantaj care urmează a fi realizat.

2.4. În nota informativă se operează cu „ineficiența”, costurile de „întreținere a sediilor” etc., dar lipsește analiza impactului în privința costurilor de acces la justiție și modul în care aceste costuri urmează a fi echilibrate. Aparent, „interesul financiar”, domină interesul general al justiției, de a oferi apărare efectivă a drepturilor omului.

2.5. Alături de principiile constituționale că justiția este un serviciu public sedentar și permanent, subliniem că, justiția, ar trebui să fie „aproape de cetățean”, motiv din care analiza „salvgărdării” interesului justițiabilului în cadrul reorganizării hărții judecătorești promovată de către Guvern, trebuie să fie însoțită de analiza impactului de costuri pentru justițiabil, în raport cu costurile care se propun a fi reduse de către Guvern și cum aceste sunt reflectate în

politicile bugetare. De exemplu, deplasarea justițiabilului cu domiciliul în Ceadâr -Lunga/Comrat la Curtea de Apel Sud, sediul Cahul (sediul Central) pentru examinarea unei cauze civile, de contencios administrativ sau de insolabilitate descurajează și îngreunează economic dreptul de acces liber la justiție.

2.6. Aparent, modificarea hărții judecătorești, în cumul cu modificările recente a „costului accesului la justiție” (legea taxei de stat), rezolvă „sarcina judiciară” și eficiența administrării actului de justiție, din contul, „distanțării cetățeanului” de justiție. Proiectul de lege denotă o problemă din perspectiva corespunderii cu Acquis-ul Uniunii Europene (capitolele 23 și 24). În opinia noastră, justiția în calitate de serviciu public, devine un lux, la care accesul este determinat de situația materială.

2.7. Statul având obligația pozitivă de a asigura accesul liber la justiție, art.20 din Constituție, și totodată de a nu admite practici discriminatorii în politicile sale legislative privind accesul la justiție, nu v-a livra un mecanism juridic compensatoriu pentru categoriile de justițiabili, dezavantajați prin intervenția legislativă în harta judecătorească, lăsând să se perceapă că Guvernul este preocupat în exclusivitate de „economii bugetare” și confortul sistemului judecătoresc, nu și de interesul cetățeanului în accesul efectiv la justiție.

2.8. Totodată, în sensul art.16 din Constituție, similitudinea de tratamente în raport cu persoanele aflate în situații diferențiate, antrenează o violare a principiului egalității și de acces la justiție.

<p>53.</p>	<p>III. Intervenții legislative în justiție, aparent motivate politic.</p> <p>3.1. Lipsa motivării proporționalității intervenției legislative în organizarea judecătorească, în raport cu interesul general al justiției cu referire la desființarea sediului Curții de Apel Comrat, induc dubii rezonabile privind promovarea intereselor politice din contul interesului justiției.</p> <p>3.2. Principiul loialității constituționale în coroborare cu principiul statului de drept, trebuie să se regăsească în conceptul de reformare și eficientizare a justiției. Potrivit art.111 din Constituție, unității teritoriale autonome Găgăuzia, i se recunoaște un statut constituțional special.</p> <p>3.3. În acest sens, în conformitate cu prevederile art.3, alin.(1), lit. „a”, lit. „c” alin.(4), din Legea nr. 100, modificarea statutului constituțional special al unității administrative Găgăuzia, precizat prin Legea nr. 344 din 1994, nu poate fi realizat în alt mod decât prin modificarea legii în cauză, pentru care Constituția la alin.(7) art.111 , instituie o procedură legislativă specială.</p> <p>3.4. Potrivit prevederilor art.20 din Legea nr. 344/1994, în teritoriul autonomiei Găgăuzia, există o „Curte de apel” cu sediul în mun. Comrat, în calitatea de instanță de gradul doi. Deci, modificarea statutului autonomiei Găgăuzia, definit de Legea nr. 344/1994, cu ocazia modificării modului de organizare a justiției în teritoriul autonomiei, nu poate fi realizat altfel, decât prin modificarea Legii privind statutul autonomiei, în conformitate cu procedura legislativă specială, reglementată la art.111 alin.(7) din Constituție.</p> <p>3.5. Algoritmul cu care se operează la anexa 3 și art. III alin.2, lit. „c” (fuziune care implică desființare instanței prin contopire) din proiectul de lege, sediul secundar și principal, reprezintă în opinia noastră o modalitate de eludare a procedurii constituționale de modificarea statutului constituțional special al autonomiei Găgăuzia. Aceasta ar mai putea genera conflicte între puterea publică locală, cetățenii care locuiesc în Găgăuzia și autoritățile publice centrale.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>În proiectul propus se optează pentru crearea Curții de Apel Sud cu două sedii: sediul principal în mun. Cahul și sediul secundar în mun. Comrat, fiind posibilă optimizarea costurilor de administrare a acestei instanțe prin reducerea unor funcții manageriale și asigurarea repartizării uniforme a volumului de lucru.</p> <p>Crearea Curții de Apel Sud cu sediu principal în mun. Cahul și sediu secundar în mun. Comrat asigură respectarea prevederilor art. 20 alin. (1) din Legea nr. 344/1994 privind statului juridic special al Găgăuziei (Găgăuz Yeri).</p>
-------------------	--	--

	<p>3.6. În vederea aderării unui stat în UE trebuie întrunite anumite criterii. Aceste criterii (cunoscute drept Criteriile de la Copenhaga) au fost stabilite de Consiliul European de la Copenhaga în 1993 și întărite de Consiliul European de la Madrid în 1995. Unul din acestea este „stabilitatea instituțiilor care garantează democrația, statul de drept, drepturile omului, precum și respectarea și protejarea minorităților”.</p> <p>3.7. Modificarea legislativă referitor la fuziunea prin contopire a curților de apel Cahul și Comrat ar fi poate mai judicioasă, dacă sediul central al Curții de Apel Sud ar fi în Comrat, iar specializarea pentru cauzele civile și administrative instituită în sediul central, și garantată direct prin reglementare legislativă organică, sau invers (specializarea pentru cauzele civile și administrative în sediul secundar Comrat), ori o soluție mixtă. Oricum procedura legislativă constituțională specială trebuie respectată referitor la reorganizarea Curții de Apel Comrat.</p>	
54.	<p>IV Criterii legale de bază privind specializarea judecătorilor – doar prin Lege organică.</p> <p>4.1. În art. III. – Dispoziții finale și tranzitorii alin.(4) lit. c) din proiectul de Lege este prevăzut că, până la intrarea în vigoare a prezentei legi: Consiliul Superior al Magistraturii va aproba regulile de bază privind specializarea judecătorilor.</p> <p>4.2. Regulile de specializare a judecătorilor constituie norme de organizare judecătorească, ele nu pot fi create prin acte administrative normative aprobate de către Consiliul Superior al Magistraturii. Actul administrativ normativ poate conține norme juridice secundare, dar nu primare. Regulile de bază ar trebui instituite prin lege organică pentru a oferi garanție independenței și inamovibilității judecătorului, dreptului la carieră a judecătorului, dar și stabilitate juridică, inclusiv protecție juridică efectivă specializată în special pentru anumite domenii ale dreptului (e.g. în domeniul dreptului administrativ, dreptului penal, insolvență etc.)</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Proiectul propune instituirea la nivel de lege organică a competenței CSM de a aproba „Regulile de specializare a judecătorilor”. Subliniem că scopul aprobării acestor reguli este de a uniformiza modalitatea de specializare a judecătorilor per țară și de a evita apariția practicilor diferențiate de specializare între diverse judecătorii. Specializarea nemijlocită a judecătorilor din instanțe ramâne în continuare în competența președinților de instanțe, fapt ce corespunde rigorilor stabilite de art. 16¹ alin. (1) lit. f) din Legea nr. 514/1995 cu privire la organizarea judecătorească.</p>

	<p>4.3. Mai mult, conform art.115 alin.(4) din Constituția Republicii acestora și procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică,</p> <p>4.4. Această prevedere legală din punct de vedere a independenței judecătorului și protecției juridice specializate a drepturilor omului nu poate fi acceptată în această variantă. De fapt ea reprezintă o reiterare a prevederilor art.3 alin.(4) lit. b) din Legea cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești 76/21.04.2016, care prevedea că, Consiliul Superior al Magistraturii, până în data de 1 ianuarie 2017 „va aproba regulile de bază privind specializarea judecătorilor”. Aceste reguli n-au fost aprobate nici până în prezent.</p> <p>4.5. Consiliul Superior al Magistraturii ar putea să aprobe reguli secundare (specifice) de detaliere a celor de bază privind specializarea judecătorilor. A se vedea Opinia Comisiei de la Veneția (nr. 1086/2022 din 20 iunie 2022 referitoare la amendamentele la Legea cu privire la Procuratură, CDL-AD(2022)018, §§18-23, 42), în care s-a remarcat printre altele că, „principiile de bază care reglementează procesul de evaluare ar trebui descrise în lege”.</p> <p>4.6. Proiectul de lege referitor la aprobarea de către Consiliul Superior al Magistraturii a regulilor de bază privind specializarea judecătorilor denotă probleme din perspectiva corespunderii cu Acquis-ul Uniunii Europene (capitolul 23).</p>	<p>Precizăm că o astfel de competență a CMS nu constituie o noutate. Or, o prevedere similară există deja în art. 3 alin. 4 lit. (b) din Legea nr. 76/2016.</p>
<p>55.</p>	<p>V Recomandări.</p> <p>5.1 Considerăm că proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare) nu poate fi promovat și adoptat în această versiune.</p> <p>5.2. Optimizarea hărții judecătorești trebuie să producă ca efect aproprierea justiției de cetățean, sporirea încrederii în justiție, consolidarea protecției efective a drepturilor omului prin specializarea justiției, dar nu poate fi redusă la o simplă chestiune bugetară, financiară sau alte motive similare. Ea mai trebuie să țină cont de organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova sau de eventuala concepție de reformare a ei, inclusiv să se coreleze</p>	

		<p>cu felul cum este organizată teritorial activitatea instituției procuraturii, poliției și a altor instituții de aplicare a legii.</p> <p>5.3. În condițiile în care art.20 din Legea nr. 344/1994, în teritoriul autonomiei Găgăuzia, prevede că există o „Curte de apel” cu sediul în mun. Comrat, în calitatea de instanță de gradul doi. Deci, modificarea statutului autonomiei Găgăuzia, definit de Legea nr. 344/1994, cu ocazia modificării modului de organizare a justiției în teritoriul autonomiei, nu poate fi realizat altfel, decât prin modificarea Legii privind statutul autonomiei, în conformitate cu procedura legislativă specială, reglementată la art.111 alin.(7) din Constituție.</p> <p>5.4. Specializarea judecătorilor implică independența judecătorească, inamovibilitatea, dreptul la carieră și protecția efectivă a drepturilor omului, astfel, reieșind din prevederile art.115 <i>privind specializarea judecătorilor ar trebui să fie reglementate prin lege</i></p>	
<p>Consiliul Superior al Magistraturii</p>	<p>56.</p>	<p>Analizând proiectul de lege, precum și sinteza obiecțiilor și propunerilor, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii susține proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare) înregistrat cu număr unic 1109/MJ/2023, totodată, intervine cu unele obiecții și propuneri de care urmează să se țină cont.</p> <p>În vederea asigurării calității actului de justiție, a eficienței sistemului judecătorec, a distribuției echitabile a sarcinilor între instanțele judecătorești, a utilizării eficiente a fondurilor publice, precum și în vederea creării premiselor pentru specializarea judecătorilor, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești.</p> <p>Prin efectul Legii nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, sistemul instanțelor judecătorești din Republica Moldova a fost reorganizat, prin fuziune,</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Reiterăm că păstrarea în continuare a Judecătoriei Anenii Noi în calitate de instanță independentă, nu se justifică. Or, datele statistice comunicate de AAIJ, conform cărora în anul 2022 s-a înregistrat un volum de lucru total:</p> <p>Anenii Noi - 5923 dosare, inclusiv 2 404 dosare - Bender - pentru 15 funcții de judecător conform statelor de personal; Cimișlia - 7547 dosare, inclusiv 1917 dosare - Leova - pentru 10 funcții de judecător conform statelor de personal.</p> <p>Pentru anul 2023, situația este următoarea:</p>

	<p>fiind instituite 15 instanțe de judecată, cu stabilirea sediului de bază și a celor secundare, care și-au început activitatea la 1 ianuarie 2017. Prin această Lege s-a dispus ca unificarea sediilor judecătorilor să se efectueze treptat până la 31 decembrie 2027.</p> <p>La caz, urmare a modificărilor propuse de autor la art. 1 alin. (1) din Legea nr. 76 din 21 aprilie 2016, din numărul total de 15 judecătorii, vor rămâne 13 judecătorii, fiind asigurat numărul minim de locuitori recomandat de CEPEJ pentru constituirea unei instanțe.</p> <p>Plenul Consiliului Superior al Magistraturii menționează că inițiativa de optimizare a hărții judiciare, trebuie să corespundă cerințelor sistemului judiciar și a justițiabililor. Astfel, la elaborarea acestui proiect de lege urmează să se țină cont de criteriile de amplasare și amenajare a teritoriilor clădirilor pentru instanțele judecătorești, luând în considerare numărul de locuitori din fiecare circumscripție raională, inclusiv infrastructura rutieră națională, or, locația îndepărtată a unei judecătării sau a unei curți de apel nu trebuie să constituie un impediment pentru participarea în mod efectiv a părților la procedurile judiciare.</p> <p>Potrivit proiectului prezentat spre examinare, autorul propune la art. 1 alin. (1) din Legea nr. 76 din 21 aprilie 2016 modificarea sediilor următoarelor instanțe judecătorești:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Judecătoria Bălți, pe lângă sediile secundare la Fălești și Sângerei, va mai avea un sediu secundar la Glodeni; - Sediul Leova al Judecătoriei Cimișlia va fi transferat la Judecătoria Hâncești; - Judecătoria Cimișlia cu localitățile arondate anterior sediului Basarabeasca al Judecătoriei Cimișlia, și cu cele arondate sediului Cimișlia, va fuziona cu Judecătoria Comrat, devenind sediu secundar al Judecătoriei Comrat. Astfel, Judecătoria Comrat va avea sedii secundare în or. Ceadâr - Lunga și or. Cimișlia (inclusiv localitățile din raionul Basarabeasca); - Sediul secundar Donușeni al Judecătoriei Edineț se transferă la Judecătoria Drochia, astfel încât după modificare, Judecătoria 	<p>Anenii Noi - 6 483 dosare, inclusiv 2 613 dosare - Bender, pentru 10 funcții de judecător conform statelor de personal; Cimișlia - 7871 dosare, inclusiv 1904 dosare - Leova, pentru 10 funcții de judecător conform statelor de personal.</p> <p>Cu referire la numărul de locuitori din raionul Bender, în nota informativă s-a menționat nr. de locuitori ai satului Varnița, aceasta localitate fiind efectiv deservită de sediul Bender al Judecătoriei Anenii Noi. Mai mult, BNS nu deține date statistice actualizate privind numărul de locuitori în raionul Bender, numărul de locuitori de 91 000 la care se face referire în avizul Judecătoriei Anenii Noi, se referă la datele recensământului din 2004.</p> <p>În plus, fuziunea Judecătoriei Anenii Noi cu Judecătoria Caușeni nu presupune lichidarea sediilor Anenii Noi și Bender, acestea urmând să funcționeze în condițiile actuale până la edificarea sediului nou al Judecătoriei Caușeni cu luarea în considerare a importanței sediului Bender (Varnița).</p> <p>Cu referire la obiecțiile legate de infrastructura rutieră, acestea nu au nici o relevanță, este suficient să analizăm harta ca să ne convingem că datele expuse în nota informativă sunt veridice. Mai mult, infrastructura drumurilor naționale atestă faptul că localitățile arondate raionului Anenii Noi și cele din zona Varnița sunt în</p>
--	--	---

	<p>Edineț va avea sedii secundare în or. Briceni și or. Ocnîța, iar Judecătoria Drochia va avea sedii secundare în or. Râșcani și or. Dondușeni.</p> <ul style="list-style-type: none"> - După transferul sediului secundar Leova de la Judecătoria Cimișlia către Judecătoria Hâncești, această judecătorie va avea sedii secundare în or. Ialoveni și or. Leova; - Judecătoria Anenii Noi cu sediul secundar Bender (Varnița) va fuziona cu Judecătoria Căușeni. Astfel, Judecătoria Căușeni va avea sedii secundare în or. Ștefan - Vodă, or. Anenii Noi și Bender (Varnița); - Sediul secundar Vulcănești al Judecătoriei Comrat se transferă la Judecătoria Cahul, Judecătoria Cahul urmând să aibă sedii secundare în or. Taraclia, or. Cantemir și or. Vulcănești. <p>În asemenea circumstanțe, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii va prezenta obiecțiile sale cu privire la proiectul de modificări propuse, care aparent nu au fost discutate în rundele anterioare când a fost dezbătut proiectul inițial.</p> <p>La acest capitol, notăm că, obiecțiile parvenite de la colectivele judecătoriei Cimișlia și Anenii Noi scot în evidență unele devieri la datele statistice indicate cum ar fi distanțele dintre unele localități, precum și numărul populației la care se face referință. În acest context, notăm că Judecătoria Cimișlia a depus în adresa Consiliului Superior al Magistraturii o opinie asupra modificărilor propuse considerând, proiectul de revizuire a hărții judiciare unul prematur cu propunerea revizuirii acestuia, ținând cont de numărul populației, aspectul lingvistic, calitatea și eficiența actului justiției, cheltuielile adiționale, precum și de impactul real asupra angajaților și justițiabililor (copia adresării se anexează).</p> <p>O altă opinie care vine să contrazică poziția expusă în nota informativă ar fi și argumentele Judecătoriei Anenii Noi, conform cărora soluția propusă contravine angajamentelor anterioare și discuțiilor în cadrul Comisiilor de specialitate. Aici obiecția se referă inclusiv și la numărul de populație care a fost indicat pentru mun.</p>	<p>perimetrul drumurilor naționale R30 și R26, iar harta drumurilor regionale și locale publicată aici: https://midr.gov.md/files/shares/Lista_drumurilor_publice_locale_de_interes_raional_din_Republica_Moldova.pdf, demonstrează existența unei bune comunicări rutiere între localitățile din raionul Bender către Căușeni.</p> <p>Cu referire la obiecțiile legate de fuziunea Judecătoriei Cimișlia cu Judecătoria Comrat, informăm că proiectul a fost modificat, astfel încât Judecătoria Cimișlia își va menține în continuare statutul de instanță independentă, deservind și localitățile arondate anterior sediului Basarabeasca.</p>
--	--	---

	<p>Bender ca fiind de 5000 persoane, deși doar numărul populației s. Varnița este de peste 5000 de persoane.</p> <p>În plus, considerăm argumentele expuse în nota informativă la proiectul de lege în susținerea fuzionării Judecătoria Anenii Noi la Judecătoria Căușeni, precum că ar avea un volum mic de muncă nu corespund datelor prezentate, or cel mai mic număr de dosare s-au înregistrat la Judecătoria Criuleni. Mai mult, raționamentul autorului proiectului că infrastructura rutieră între localitățile din aceste raioane este bună, aceste orașe fiind pe traseul drumului republican R-30 Anenii Noi – Căușeni – Ștefan -Vodă – frontiera cu Ucraina, nu poate fi un argument plauzibil pentru lichidarea unei instanțe judecătorești prin fuziune.</p> <p>Totodată, în ședința Consiliului Superior al Magistraturii, un membru a propus examinarea scenariul potrivit căruia sediul Judecătoria Cimișlia să fie sediul central, cu sediile secundare Comrat și Ceadâr-Lunga, un scenariu care se pliază inclusiv și conform Legii cu privire la statutul juridic special al Gagauziei nr. 344 din 23 decembrie 1994, deoarece sediul secundar al Curții de Apel Sud va fi localizat în or. Comrat.</p>	
57.	<p>Raportând proiectul de lege de modificare a hărții, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii consideră că la etapa aceasta urmează a fi lăsat în vigoare proiectul propus spre avizare anterior, doar cu propunerea ca Judecătoria Orhei să fie transferată din circumscripția Curții de Apel Centru în circumscripția Curții de Apel Bălți (Nord).</p> <p>Plenul Consiliului Superior al Magistraturii avizează cu obiecții și propuneri proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare) înregistrat de Cancelaria de Stat cu număr unic 1109/MJ/2023.</p> <p>Avizul se remite Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Cancelariei de Stat și se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii (www.csm.md).</p>	<p>Precizare</p> <p>În redacția proiectului remis spre avizare se regăsește această propunere.</p>

Ministru

/semnat electronic/

Veronica MIHAILOV- MORARU